This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 07586698 2

P. A. Heibergs

samlede

Skuespil.

Udgivne

ved

K. L. Rahbek,

Professor.

Anden Deel.

Anden og forøgede Udgave.

Kjøbenhavn, 1806.

Trykt og forlagt af Directeur Joh. Frcd. Schulz,
Kongelig og Universitets Bogtrykker.

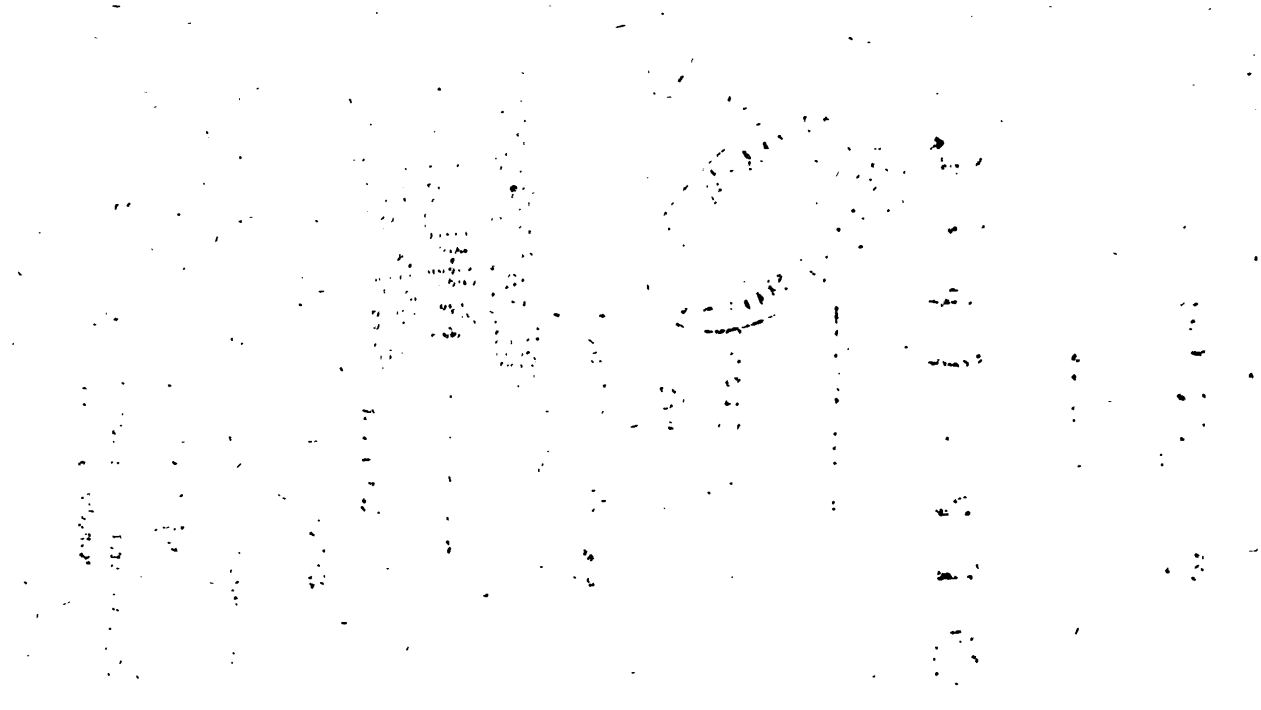

De Vonner og Vanner.

Comoedie

i

fem Akter.

Første Gang opført paa den Kongelige danske Skueplads den 5te Januar 1792.

Personerne.

Herr von Plageman.

Frue von Plageman.

Sophie, deres Datter.

Froken von Sommer.

Capitaine von Abewitz.

Lieutenant Jespersen, See-Officeer.

van der Haan, Ostindianer.

David, en Mulat.

Snydenstrup, en Commissionair.

Jonas, hans Søn.

Lars, von Plagemans Tiener.

Piinham, en Prokurator.

Handlingen foer i Kiøbenhavn. Den begynder den ene Eftermiddag, og endes den anden Dags Formiddag.

Indhold.

	Side
Forvandlingerne	1
Duellen	147
Hofforgen eller Testamentet	231
Chinafarerne	287

Første Akt.

Første Scene.

(Skueplads ſen forestiller en Stue i von Plagemans Huus.)

Sophie. Jeſperſen.

Jeſperſen.

Ja, dyrebareſte Sophie! evig, evig skal jeg elske Dig!

(kyſſer hendes Haand.)

Anden Scene.

De Forrige. Froken von Sommer.

Frøkenen (leer.)

Ha, ha, ha! Hr. Lieutenant! Hr. Lieutenant, huſk paa, hvad Evigheden er for en forfærdelig lang Tid.

Sophie
(meget beſtyrtet.)

Min beſte Veninde! . . .

Frøkenen.

Stille, mit Barn! De tænker vel, at jeg først nu har overrasket Dem, og stiaalet Hemmeligheden fra Dem? O! da maatte jeg være den største Fusker af en Tyv, da De begge i saa lang Tid har givet mig Leilighed til at bestiele Dem. Troer De, Hr. Lieutenant! at jeg ikke forstaaer, hvad Deres Skeelen, og Skotten, og Sukken, og Pusten betyder? og De, mit Barn! mon det er blot af en Hændelse, at De aldrig staaer i Vinduet, uden hver Fredag Aften, naar De veed, at Hr. Lieutenanten giør os den Ære at besøge os?

Jespersen.

Naadige Froken . . .

Frøkenen.

Jeg er ikke naadig, Herr Lieutenant! Min Faber var ikke Adelsmand, og kuns Major; saa kan De let regne ud, at jeg behøver meget mere Naade, end jeg har at give bort.

Jespersen.

Om Forladelse, min smukke Froken — —

Frøkenen.

Ja, ja, — har været engang saa taalelig, men Forgyldningen begynder — Dog nok herom! De vilde have sagt noget.

Jespersen.

Jeg vilde have spurgt Dem, om denne Hemmelig-

meligheds Opdagelse har giort mig mindre agtet af Dem end forhen?

Sophie.

Og jeg, om De holder mindre af mig nu end før?

Frøkenen.

Jeg kunde ret have Lyst til at blive vred paa Jer, Børn! Skulde jeg nu være saa misundelig, at jeg ikke kunde taale at see to unge Mennesker elske hinanden? — Og De kunde troe om mig, at jeg skulle være som alle andre gamle Piger?

Sophie.

Gamle Piger? — Er De en gammel Pige?

Jesperſen.

Jeg vilde ikke raade nogen i min Nærværelse at kalde Dem med dette Navn.

Frøkenen.

Saa? — De faaer saamænd ingen Tak af mig for denne Nidkierhed — Er det da vanærende at være en gammel Pige? — Maaskee det er en Titel, som den fine Verden beærer os med, fordi vi ikke selv har villet erhverve os en hæderligere Titel af Kokette ved at frie selv?

Jesperſen.

De misforstaaer mig, Frøken — —

Sophie.

Det var vist ikke hans Meening.

Frø-

Frøkenen.

Naa saa forsvar ham da, lille Jomfrue-Prokuratorske!

Sophie.

Han meente kuns, at man endnu ikke kunde kalde Dem en gammel Jomfrue.

Frøkenen.

Og naar han ikke troede, at det var en Skam at være en gammel Pige, saa havde han ikke behøvet at tage sig det saa hæftig. — Dog! er jeg ikke tredive Aar? og en Pige paa den Alder har sandelig ikke længere Ret til at giøre Paastand paa være ung.

Jespersen.

Men andre har heller ikke Ret til at kalde hende gammel.

Frøkenen.

Ja, naar man juist sagde mig det i Øinene, saa blev jeg vreed, ret som en ung Officeer, naar man sagde ham, at han var en Fusentast.

Jespersen.

Jeg forstaaer Dem, Frøken! De anseer det for et Fusentasterie af mig, at jeg i min Alder tør forelske mig.

Frøkenen.

Det er ikke Deres Alder jeg meente; De er saa vist gammel nok dertil; men det er Deres Stand . . .

So-

Sophie.

Kiere Froken! Er ikke hans Stand aldeeles upaaklagelig?

Frøkenen.

Lad mig dog tale ud, mit Barn! Deres Kiereste, lille Sophie! er Second-Lieutenant; det er ret godt, han er ogsaa kuns ung endnu, og kunde ikke være stort mere; Men hvad har en Lieutenant at leve af, naar han selv ingen Midler har?

Jespersen.

Og jeg har, beſtoværre! intet uden min Gage.

Frøkenen.

Nu, dermed kan De dog ikke føde Kone og Børn, og De veed ſelv, hvorlænge det varer, førend en Mand i Deres Stand kan komme saa vidt.

Jespersen.

Det er sandt, Froken! men naar min Sophie har Taalmodighed at bie saalænge . . .

Sophie.

O ja, med Glæde!

Frøkenen.

Det er kuns Snak, mit Barn! Den Glæde er ikke en Pibe Tobak værd. De kan sagte sige det nu, men naar De kommer paa min Alder, og bliver en gammel Pige . . . . . .

Jespersen.

Nu den gamle Pige igien!

Fr.

Frøkenen.

Og hvorfor ikke? Veed De da ikke at vi Fruentimmer tæller vores Alder, ligesom Piketspillerne? Vi springe lige fra ni og tyve til de tredsindstyve.

Jespersen.

Det kan vel være. Men, De maae forlade mig, at jeg troer, det dog ikke maae være saa ubehageligt, at blive, som De siger, en gammel Pige, thi ellers maatte et Fruentimmer med Deres Forstand, Hierte og Formue . . .

Frøkenen.

Formue? — Hvem har sagt Dem, at jeg er formuende? Min Fader var Major, det har jeg sagt Dem før, saa kan De let begribe, min Rigdom ikke kan være stor. Jeg takker Gud, at jeg har saameget, saa at jeg med Tarvelighed kan slaae mig igiennem, men saa bliver der heller intet tilovers.

Sophie.

Undtagen til at giøre Godt med.

Frøkenen.

Seer man! holder Hun ikke Bog med hver Skilling, jeg giver ud? Mener hun da ikke, at dette ogsaa hører til Livets Fornødenheder?

Jespersen.

Jo i Sandhed giør det saa, og hvem der vil give, finder altid noget at give af. En Bettler fandt engang en fattig Kone liggende paa Marken, hvor

hun

hun havde forvredet en Fod, saa hun ikke kunde gaae derpaa. Hun var udmattet af Sult, og bad Betleren om et Stykke Brød. Gud veed, svarede Betleren, jeg er selv hungrig, og eier intet Brød, men jeg vil give dig, hvad jeg kan. Du har ingen Krykker, og jeg har to. Jeg deeler dem med dig, og dermed hielper vi os, saa godt som vi kan, til næste Bye. Hvor faa godgiørende Mennesker kan ligne sig ved denne Betler? — Men Frøkenen tillader mig at igientage, hvad jeg før sagde: Jeg undrer mig over, at De, med alle Deres Fortrin ikke har følt Kierlighed.

Frøkenen.

Hvoraf veed De det min Herre! — (efter nogen Tausbed.) Jo lille Sophie! jeg har følt den — og var endda nogle Aar yngre end De. Min Friderik var netop det samme som Hr. Lieutenanten; han døde i sit Kald — paa Søen.

(Hun vender sig om for at tørre Taarerne af.)

Sophie.

Stakkels Pige!

Frøkenen.

(vender sig om igien med en paatagen munter Mine.)

Dog, lad os ikke tale mere derom. Fandt jeg een, der lignede min Fritz, og ikke var alt for ung, saa — veed jeg ikke selv, hvad jeg kunde faae i Sinde. — Nu, lille Sophie! jeg vil ikke lægge Hindrin-

bringet i Veien for Deres Kierlighed, jeg vil ønske Dem at blive lykkelig, og kun erindre Dem om, at De har Forældre.

Sophie.

O, jeg har Dem til Læremesterinde!

Frøkenen.

Ja, men De har ogsaa en Læremester der!

(pegende paa Jespersen.)

Jespersen.

Som aldrig skal lære hende, hvad der strider imod hendes Pligter.

Frøkenen.

Godt, Herr Lieutenant! jeg troer det sandelig ogsaa. Jeg stoler paa Deres Ære. En Mand maae have Ære i Livet, hvad Farve endog hans Kiole har. Men, dobbelt Ret har man, til at fordre det af en Mand, der, ved en slet Handling, ikke blot vilde vanære sig selv, men endog sætte en Plet paa den Stand, han hører til.

Jespersen.

De har Ret, Frøken! Jeg, for min Deel, skal aldrig glemme, hvad jeg skylder, ikke blot mig selv, men ogsaa den Uniform, som jeg har den Ære at bære.

Frøkenen.

Derpaa tvivler jeg ikke, gode Jespersen! Gid enhver,

enhver, i Deres Stand, tænkte og handlede, ligesom De!

Jesperſen.

Det bør man formode, indtil det modſatte bevises.

Froken.

Det vil jeg ogſaa. Men ſig mig: hvad er det, De har paa Deres Finger? Hvad er det for et Portræt?

Sophie.

Det er mit. Jeg gav ham det nu nyelig.

Froken.

Jeg vil ikke raade Dem, Hr. Lieutenant! at bære det; i det mindſte ikke endnu. Giv hende det tilbage.

Jesperſen.

Aldrig, Froken! tillad mig at være Dem ulydig i denne ene Poſt. Jeg ſkal endnu i Aften erſtatte hende Ringens Værdie, efter Juvelererens Prikurant; men mit Hjerte ſætter en Taxt derpaa, ſom langt overgaaer min Evne at betale.

Froken.

Naa, I Mandfolk! I Mandfolk! faaer I bare fat i et Baand paa et Fruentimmer, ſaa holder I paa det, ſom paa et Ankertoug.

Jeſper-

Jespersen.

Et Baand, hvor svagt! Hvor ofte hænder det sig ikke, at det springer?

Frøkenen.

Ikke saa svagt! Ikke saa svagt! Under Jeres Fingre, I Herrer Sœofficeerer, bliver et Baand let til et Ankertoug.

Tredie Scene.

De Forrige. Lars.

Lars
(taler meget langsomt.)

Jomfrue Sophie! — Deres naadige Mama — Frue von Plageman — (gaber.)

Sophie.

Hvad hun?

Lars.

Ja det veed jeg ikke. (gaber.)

Jespersen.

Veed Du det ikke?

Lars.

Nei, hvor skulde jeg vide det?

Frøkenen.

Veed Du da ikke, hvad Dit Ærinde er?

Lars.

Jo, det veed jeg nok. (gaber.)

Sophie.

Naa, hvad er da Dit Ærinde?

Lars.

Ja, det skal jeg nok sige: Deres naadige Mamma . . . (gaber.)

Frøkenen.

Men er Du forrykt, Karl! eller er Du fuld?

Jespersen.

Jeg troer, Du sover.

Lars.

Ja jeg gior. (gaber.) For jeg har tient hos tre Mænd, der skulde vaage over Staten, men som altid sov, og der fik jeg Hug, fordi jeg var mere aarvaagen end de, og saa svoer jeg paa, at jeg altid skulde sove herefter. (gaber.)

Jespersen.

Men, hvad veed Du?

Lars.

At jeg intet veed.

Frøkenen.

Det er den Vises Hovedregel.

Lars.

Men jeg hørte, at den naadige Frue skraalte, som hun var besat, og saa vaagnede jeg, (gaber) og saa tog jeg Feil af den naadige Frues Dør og denne Dør. (gaber.)

So-

Sophie.

Jeg faaer tøbe ind at see, hvad det er. Der kan ingen blive klog paa det Dummerhoved. (til Jesperſen.) De bliver her jo dog?

Jeſperſen.

Jeg maae bort libet, men Klokken ſex ſeer De mig ſikkert igien.

Frøkenen.

Det ſvarer ſaamænd jeg for.

Sophie.

Farvel ſaalænge! Altſaa Klokken ſex præciſe?

(hun gaaer.)

Lars.

Ja, gid jeg da kunde ligge i min Seng.

(han gaaer gabende bort.)

Fierde Scene.

Frøkenen. Jeſperſen.

Frøkenen.

Vi ere nu allene, og kan tale libt ſammen i Fortrolighed. Hvad der er ſkeet, er ſkeet; De veed jeg elſker Sophie, og interesſerer mig meget for hendes Vel, og at denne Pige er den eeneſte Aarſag, hvorfor jeg ſaalænge har kundet holde ud her i Huſet.

Jeſperſen.

Jeg veed det, og ſkal evig være Dem taknemmelig derfor.

Frø-

Frøkenen.

Nu den Evighed igien. — Kort sagt: jeg troer, at Sophie kan blive lykkelig med Dem, og jeg under Dem denne Pige; men jeg vil dog advare Dem at vogte Dem for en farlig Medbeiler.

Jespersen.

I Sophies Hierte er ingen Plads for nogen Medbeiler.

Frøkenen.

Det er sandt nok. Jeg kiender Sophie bedre end De; hun har et Hierte, som sandelig er sieldent; men De kiender dog nok Husets Forfatning libet, saa at De veed, at hendes Moder har halvandet Hierte, vel maalt; og naar man hertil lægger et halvt, som er alt, hvad Faderen har, saa seer De nok, at den, der vinder Moderen, har megen Overvægt over Dem, og dette er netop Tilfældet her.

Jespersen.

Beste Frøken! De giør mig gandske forskrækket. Hvem kan vel denne farlige Medbeiler være?

Frøkenen.

Hør og skielv! . . Herr Capitaine von Aberwitz.

Jespersen.

Ih! men det er jo en Nar.

Frøkenen.

Godt nok! Men har De da aldrig hørt, at en Nar har spillet en stor Rolle i Verden? — Det kommer

mer kuns an paa, at han skydes ind paa et Sted, hvor man enten ikke kan, eller ikke tør see, at han er en Nar. Desuden spaaer jeg Dem, at Deres Navn vil klinge alt for gemeent i den naadige Frues Øren.

Jespersen.

Mit Navn, Frøken! det har jeg af min Fader, og han bar det med mere Ære, end mangen een, der har en Hielm eller Skiold i Enden af sit.

Frøkenen.

Det veed jeg; imidlertid vilde et lille bitte von foran giøre en herlig Effekt i den gode Kones Gehør, og jeg skulde saamænd gierne sælge Dem mit, om De vilde have det; ja, det som mere er, jeg vilde give Penge til, for at blive af med det. Det hørte overalt ikke min Fader til, førend han kom ind i Krigsstanden, og da fik han det istedet for Haandpenge.

Jespersen.

Jeg takker Dem for Deres Godhed. Jeg stræber kuns at fortiene at bære det Navn, som jeg har, og skulde jeg nogen Tid fortiene mig et Tillæg dertil, da skal jeg meget ønske, at det maae blive saadant et, som jeg ikke er nødt til at forplante paa Børn, der maaskee vil giøre det Skam.

Frøkenen.

Tyst! Hr. Lieutenant! — Ørene stive! der har De saamænd Deres Rival.

Femte

Femte Scene.

De Forrige. Capitaine von Aberwitz.

Capitainen
(kommer vaglende ind i Stuen og bukker meget dybt.)

Unterthänigster Diener, Ihro Excellence! (vender sig om.) Ich bitte um Verzeihung, min nadige Freken! Det var sin Excellence Herr Graf von Degen; Jeg ham in lang Tid ikke seet. Jeg har den Ære at være hans infame Ven.

Frokenen.

Det tvivler jeg ikke paa.

Capitainen.

Han var so gütig, und sendte mig von sin Landgods en Hase, ... een af de kleine fürbenede Dier, mit lange Øren, som leber, nær man dem jager ... en, saadan een, som stahr her in min adliche Wapen.
(han viser sin Ring.)

Frokenen.

Naa, en Hare! —

Capitainen.

Richtig! Sie haben Genie, gnädiges Fraulein! — Und dermet fulgte en trés compliment Brief met Utschrifft: An Ihro Hochwohlgeborenheit Herr Claes Magnus von Aberwitz, hiemit ein Hase, gemerkt wie Ihro Hochwohlgebohrenheit.

Jespersen.

Det var overmaade naadigt, ha ha ha!

Capitainen.

Serviteur, mein Herr! ... Mit Erlaubniß! skulle det ikke Dem være — nei, ich bitte um Verzeihung; det var en Feiltagelse, som kom af Uniformen. Jeg begegnete, skal jeg Dem fortælle, nogle Lapser af See-Officierer — —,

Jespersen.

Hvad, min Herre! — Lapser? — —

Capitainen.

Naa naa, ikke so hitsig! ... det er jo ikke Dem, ich taler om.

Jespersen.

Nei, men det er Folk af min Etat, og jeg taaler ingen Fornærmelser imod Standen. Dog, Fornærmelser af en Mund, som Deres, Hr. Capitaine! kan vel neppe kaldes Fornærmelser.

Capitainen

(slaaer paa sin Kaarde)

Junger Herr! kennen Sie diesen?

Frøkenen.

Mine Herrer! jeg formoder dog, at De erindrer, at jeg er tilstæde.

Jespersen.

Frygt ikke for mig, Frøken! jeg skal ikke glemme det. Jeg trækker aldrig fra Læderet, Hr. Capitaine!

taine! uden jeg bliver overfaldet. Og dertil anseer jeg Dem ikke at have Mod nok. Skulde De imidlertid vove derpaa, da vær vis paa, De skal ikke finde mange Laps for sig.

Capitainen.

Lauter Wortz und keine wahre Courage!

Frøkenen.

Gaae, kiære Hr. Lieutenant! igaar —

Jespersen.

Og jeg skulde lade Dem blive hos denne Karl allene?

Frøkenen.

Var kuns ikke bekymret for mig. Capitainen formaaer ikke et Feuerlimmer, dertil har han formegen Lovmaade. (til Jespersen. I det hun følger ham til Døren.) Bryd Dem aldeles ikke om mig, jeg har intet at befrygte af ham. — Klokken ser sees vi igien. Farvel.

(Jespersen gaaer.)

Siette Scene.

Frøkenen. Capitainen.

Frøkenen.

Naa, Hr. Capitain! var dette Besøg mig tiltænkt, eller — —

Capitainen.

Forst Dem, min nadige Freken! und dero ſtore Mamſell von Plagemann.

Freken.

Jeg er Dem forbunden; men hvad gobt nyt?

Capitainen.

O ikke ſtort — Unter uns, kan jeg Dem ſige, at jeg tænker at gaae in Tieneſten her in Dännemark.

Freken.

Jeg gratulerer Dem, Hr. Capitain!

Capitainen.

O min nadige! gratuleer lieber Deres Vaterland. Jeg kan, parmi, kondtie saw in hvat for en Land jeg vil pege paa. Aber ich liebe Dännemark vorzüglich, und i Sandhed ſpaakker jeg den danſke Sprog uſigelig gierne.

Freken.

Det er i Sandhed en Ære for vores Land, at en Mand, ſom De, nedlader ſig til at tale vores Sprog.

Capitainen.

O ſandt at ſige, ſo har man jo doch ingen Skam af, at man feher ſich efter de Folk, ſom man maae leve iblandt. — Und ſo vil jeg Dem mere ſige: Wenn jeg ſo er in Tieneſten kommen — ſom Major haaber jeg — denn ringere kan jeg ikke imottage — ſo agter jeg at giere en danſk Pige likkelig.

Fre-

Frøkenen.

Jeg gratulerer den Herr Capitain Deres Valg falder paa.

Capitainen.

Vogtallene maaen De frapere mig vide, end jeg det forsikrer. De kan kjende, ifald det er Dem magelig. Dem skal ingenlunde

Frøkenen.

Jeg, Hr. Capitain? De behager at skiertse.

Capitainen.

Point à tout! Frøken! hvor den Undseelse klæder Dem herlig! — Det er min Ernst, und derved bliver da to urgamle adliche Familier neyeds forbundne.

Frøkenen.

De tager Feil, Hr. Capitain! jeg er ikke af adelig Familie.

Capitainen.

Mein Gott! ikke adelig? (betænker sig lidet.) Doch! die Bürger-Leute sind ja auch Menschen. So bliver De denn adelich, wenn De giftet Dem met mich.

Frøkenen.

O Herr Capitain! For en Mand af Deres Alder, er jeg for gammel.

Capitainen.

For gammel! — De spøger, Frøken! — Der sidder en evig Sommer paa Deres Kinn.

Frø-

Frøkenen.

Min Vens Hr. Kapitain —

Capitainen.

Ja hedder den ikke saa paa Dansk? — Deres Adjutant — Deres — hvad kalder Russerne Øren?

Skal det være en Dolk med mit Navn, eller en Compliment, eller Spot? — Herr Capitain!

Capitainen.

Spot! hvorledes? det forstaaer jeg, parmi! ikke.

Frøkenen.

Som om De vilde sige, at Høstens Farve burde sidde der.

Capitainen.

O Høsten kommer ikke, ferend vi er gift. — Aber De maae, parmi! tillade mig, at sende min Maler hid, for Dem at lade afkontrafeye.

Frøkenen.

Jeg beder Dem, lad ikke Deres Maler forulempe lige sig.

Capitainen.

Jo vist, jo vist. — Jeg skal Dem her vise min Portræt i en Dose.

(Han leverer hende Daasen.)

Frøkenen.

Det er formodentlig malet af den store Maler Hogarth?

Capi-

Capitainen.

Affectement!

Frøkenen.

Ja han er en ſtor Mand i Caricatur.

Capitainen.

Tilforladelig! Aber ſines denn Frekenen, at der er megen Caricatur in den Anſigt?

Frøkenen.

I Sandhed gior jeg det. Dog, maae jeg tilſtaae, ikke nær ſaameget i Copien ſom i Originalen.

Capitainen.

O! De behager at frappere.

Frøkenen

(vil levere ham Daaſen.)

De behager . . .

Capitainen.

Ich bitte! Den er paa en al for got Haand. De maae, parmi! den beholde til en liden Soutenir.

Frøkenen.

Nei, Hr. Capitaine! jeg bruger ikke Snustobak, og altſaa behøver jeg den ikke; det eeneſte jeg kan bruge Daaſer til, er at giemme Pudder og Pomade i, og dertil er denne for lille.

Capitainen.

Derinn har De ret. (han tager Daaſen.) Jeg forſtaaer Dem: i en Time ſkal De en anden have til Deres Pudder und Pomade.

Frø-

Frøkenen.

Stik Dem ikke i Bekostning, Hr. Capitain! thi jeg modtager den vist ikke; og, om De tillader det, saa er jeg Deres Tienerinde.

(hun gaaer.)

Syvende Scene.

Capitainen (allene.)

Hun er fast — hun er fast. Hvor fiint hun mig ikke fik sagt, at hun ville en Pudderdose have! Jeg maae denn skaffe hende een; Hun skal den, parmi! selv betale. Denn hvat skulle jeg giere med det Dier, wenn hun ikke havde nogle tusende Reichsthaler.

(gaaer.)

Ottende Scene.

(En Stue i Snydenstrups Huus, hvori staaer et Chatol.)

Snydenstrup (med en stor sort Muffe.) Jonas (holder sin Fader ved Haanden.)

Snydenstrup.

Hør, min Søn Jonas! Du er et haabefuldt ungt Barn, som nu træder ind i Verden, og gierne ønskede jeg at danne et dueligt Menneske af Dig.

Jonas.

Papa skal have saamange Tak.

Snyd-

Snydensstrup.

Seer Du, min Søn! naar Du er dueslig, saa bliver Du altid lykkelig. Og hvortil kan Dueslighed anvendes bedre, end til at erhverve os det, hvorved vi kan blive lykkelige? — og det er Penge og Rigdom. Der er noget til, som heder Love, det forbyder paa en vis Maade Dueslighed, og disse Love maae man vogte sig for, saalænge man ikke er riig, men naar man først er riig, saa gior Lovene ikke gierne Fortræd.

Jonas.

Det er saamænd kiønt giort af Lovene.

Snydensstrup.

Ja, det maae Du nok sige. Dernæst er der noget i Verden, som man kalder Synd og Bedragerie, men det er ikke saa synd, som Folk vil give os ind, og som man raaber det ud for. Har ikke nu Verden staaet i saa lang Tid? og saamænd staaet ret godt; og dog har der altid været Synd og Bedragerie til; Et stort Bevis, at det skal og maae være til. Og naar det nu skal være til, saa er jo, i sig selv, de Folk ikke at laste, som underholder det.

Jonas.

Rigtig, Papa! for ellers maatte det jo reent forgaae.

Snydensstrup.

Derfor maae det altid være Din Symbolum:

Siden

Siden da saadant noget endelig skal skee, saa er det lige saa godt, at vi gior det, som en anden. Lad nu see, Du husker smukt paa det. Du skal juskitteresige det, saa at enhver hører paa det; Jeg skal ved Kritighed lære Dig, hvordan Du skal hielpe Dig frem med dette Symbolum. Og naar jeg saa seer, at Du tager efter mine Lærdomme og Formaninger, saa lægger jeg mig roelig i min Grav, naar Tiden kommer.

Jonas (græder.)

Papa maa ikke dø.

Snydenstrup.

Det vil jeg ikke heller, saalænge jeg kan hytte mig. Men det skal dog engang skee, og saa vil jeg ingen Bebreidelser tage med mig i Graven, for at jeg har forsømt noget paa Din Opdragelse. — Naa, hys mig nu, min Dreng! og vær ikke bedrøvet (han hyser ham, og Jonas tørrer sig med Armen om Munden.) Nu skal jeg vise Dig, mit Barn! hvad jeg har udrettet i Dag, og deraf kan Du lære meget.

(Han flytter et Bord frem paa Theatret, lægger Muffen derpaa, og slaaer Klappen ned paa Chatollet.)

Jonas

(som bestandig følger sin Fader lige i Hælene.)

O jeg lærer saa gierne af Papa; han har langt bedre Gaver end Skolemester.

Snydenstrup (pakker ud af Muffen.)

Her er tolv massive Sølv-Spiseskeer. Derpaa

har

har jeg laant 10 og tretive Rigsdaler. Det havde Assistents-Huset ikke laant; men seer Du, min Søn! min Mor har haandfaret Pandt for Capitalen og tredive Procento Rente, og man saa kuns lader Pandtet staae i et halvt Aar eller tre Fierding-Aar, saa er man i Besiddelse af saadan Pandt, uden at Pandtet løses, saa hører det os til. Saa sælger vi det, og alt det, som Du seer jeg har at handle med, det er saadanne Pandter, som jeg kan sælge for godt Kiøb. Disse Skeer — seer Du — de tilhører Justitsraaden her henne i Gaden. Han skal have Traktement i Morgen Aften, og til et Aftens-Traktement behøves ikke Spiseskeer; og havde jeg ikke laant ham, saa havde han gaaet til en Jøde, og saa havde dog Jøden laant ham Pengene.

(hun lægger Skeerne i Chatollet.)

Jonas.

Og naar det dog skal ske, hvorfor kan da ikke vi ligesaavel giøre det, som Jøden?

Snydewisdom.

Rigtig min Søn! — See her er en Sølv-Kaffekande, hvorpaa jeg har laant syvgetyve Rigsdaler. Den har Prokurator Ehrlichs Kone stiaalet ud af hendes Mands Giemme, for at sætte Pengene i Tallotteriet. Og da Tallotteriet er en offentlig Indretning, saa er det vores Pligt at understøtte det; og

hvor-

hvorledes kunde det ske, med mindre man kaagte Folk Penge, som spilte i Tallotteriet?

(han lægger dem i Chatollet.)

Jonas.

Og naar det dog skal ske, hvorfor kan vi ikke vi ligesaavel gjøre det, som andre?

Snydenstrup.

Bravo, min Søn! — See her er fire Sølv Lyseslager, hvorpaa jeg har laant Joden Salomon halvtredsindstyve Rigsdaler.

Jonas.

Kuns halvtredsindstyve Rigsdaler? Papa!

Snydenstrup.

Ja, min Søn! naar man laaner en Jode Penge, saa maae man altid tage en Snees Procento mere end ellers. Han snyder jo de Christne, naar han kan; og er det da ikke vores Pligt at hævne vores Religions-Forvandte, naar vi kan? Gud bevare os! ellers havde vi jo ingen Religion. Derfore tager jeg ogsaa halvtredsindstyve Procent af ham. Og dersom jeg ikke tog det, saa var der en anden, der tog mere.

(han lægger dem i Chatollet.)

Jonas.

Og naar det dog skal ske, hvorfore kunde da ikke vi ligesaa godt gjøre det, som andre?

Snyd-

Snydenstrup.

Her er et Guldur og et Par Brasseletter, som hører en vis Frøken til, der har pantsat det hos mig for fem og tredive Rigsdaler, for dermed at betale en Skræder-Regning for Havmesteren, der holder en Klat af hende. Hendes Fader er en stor Mand, og vidste han, at jeg stander i Handel med Datteren, saa fik jeg en Ulykke, i hvad saa Datteren fik.

(Hun lægger det i Chatollet.)

Jonas.

Og naar det da skal ske, hvorfore skulle vi da ikke ligesaa vel faae den, som Datteren?

Snydenstrup.

Er Du gal? Dreng! skulde vi faae en Ulykke?

Jonas.

Om Forladelse! Papa! det var Datteren, jeg meente.

Snydenstrup.

Ja, saa er det godt! I alle Ting, min Søn! skal vi først tænke paa os selv. Vi skal nok elske vores Næste, men ikke tabe een eneste Skilling derved, for hvem giver os vel igien, hvad vi taber?

Niende Scene.

De Forrige. Capitain Aberwitz.

Capitainen

(kommer ind, og bliver staaende uden at sees af de andre.)

Snyd-

Snydenstrup (ler ved.)

Verden er fuld af Bedragere, det veed Du, det har jeg for sagt Dig; og naar vi ikke bedrager dem, saa bedrager de os. Derfor maae vi altid være at komme dem i Forveien, og hellere snyde, end blive snydte.

Capitainen.

Herrliche Moralien! Hr. Snidenstrup! Er det Deres Sohn, De moraliserer for?

Snydenstrup.

Ja det er min Jonas.

Capitainen.

Han maae, parmi! blive en profekt Mand, siden han har en so herrlich Lehemeister.

Jonas.

Papa spater ingen Ting paa mig.

Capitainen.

Aber, synes Dem, at disse Moralier ere saa rigtige?

Snydenstrup.

Hr. Capitain! Jeg blev vred paa Dem, om jeg ikke vidste, at De talte imod bedre Overbevisning. Naar Deres, eller andres høiadelige Forældre lærer deres høiadelige Børn, at en simpel Borgermand eller en Bonde ere Kreaturer, der ere skabte til at blive foragtede, spyttet i Ninene, giort Nar af, trampet paa, og bedraget af høiadelige Dosmere, synes Dem da

da, at disse Moralier ere saa rigtige? og det skeer dog undertiden. Mig synes, Tingen er den samme.

Capitainen.

Godt! godt! men — —

Snydenstrup.

Hvad har Capitainen ellers at befale? nogen Prætiosa?

Capitainen.

Jeg skulde nogen Penge have. — Jeg har Prioser in Ueberfluß.

Snydenstrup.

Ja det er godt, men Capitainen erindrer, at han skylder mig endeel tilforn. Det er jo kuns kort siden, De fik 600 Rigsdaler.

Capitainen.

Richtig! jeg fik 300, und gav Bevlis for 600 Richsthaler, aber dem kierte jeg in den gamle Plageman, oder retter gesagt hans Frue! doch, jeg skal nok Valuta for den Summa kriegen, sonsten havde jeg det ikke giordt. Ich habe schon meine Speculationen.

Snydenstrup.

Godt nok, men det er ingen Sikkerhed for mig.

Tien

Tiende Scene.

De Forrige. Jespersen.

Jespersen.

Er det Dem, der handler med Prætiosa?

Snydenstrup.

Ja, min Herre! til Tieneste.

Capitainen.

Serviteur min Herre!

Jespersen.

Deres Tienere! — — (til Snydenstrup.) En god Ven har sagt mig det, og at man kunde faae en Skillings Kiøb her.

Snydenstrup.

Det skal De saa vist ogsaa faae.

Capitainen.

Er De eben so frisch nu som for?

Jespersen.

Saa freisk, at dersom De fornærmer mig som for, saa kaster jeg Dem paa Dørren.

Capitainen.

Er ist ein gefährlicher junger Mann. De hat vermuthlich noget at tale met Herr Snidenstrup, und so will jeg gaae ind in den anden Stue. (gaaer.)

Jespersen.

For mig kan De blive og gaae, som De behager.

Snyd-

Snydenstrup (til Jonas.)

Gaae ind med Capitainen.

Jonas.

Jeg veed nok hvad det vil sige: jeg skal saamænd passe paa, som en Smed.

(gaaer.)

Ellevte Scene.

Jespersen. Snydenstrup.

Snydenstrup.

Hvad har Hekren da at befale? — Hvad Slags Prætiosa skal det være?

Jespersen.

Nogle Brystnaale, Ringe, eller andre saadanne Smaating, der kunne være passelige til Foræring til en ung Dame.

Snydenstrup.

Strax, min Herre! (Han gaaer hen, og tager en Skuffe ud af Chatollet, og viser ham.) Der har Herren en Mængde at vælge i.

Jespersen (beseer dem nøie.)

Her ere saa mange, at det er vanskeligt for mig at vælge. Vil De betroe mig sex eller otte Stykker paa en Times Tid, for at raadføre mig med en god Ven?

Snydenstrup.

Hiertelig gierne, men jeg har ikke den Ære at kiende Herren.

Jespersen.

O jeg forlanger det saamænd heller ikke uden Pandt.

Snydenstrup.

Jeg er Deres ydmyge Tiener. Jeg vilde gierne giøre det uden Pandt, men Verden er . . .

Jespersen.

Det er ikke min Sag, hvordan Verden er, jeg bryder mig mere om, hvordan jeg selv er. See her, disse fer Stykker, hvad koster de?

Snydenstrup.

Lad see, disse tre koster otte, og disse, tolv Rigsdaler Stykket.

Jespersen.

Godt! der er et Guld Repeteer-Uhr, det, veed jeg, er tre Gange saameget værd. Om en Time er jeg her igien.

Snydenstrup.

Underdanige Tiener.

Jespersen.

Farvel!

(gaaer.)

Tolvte

Tolvte Scene.

Snydenſtrup (allene.)

O hvad det er et herligt Guldhyr! ja det er vist fem Gange ſaameget værd, ſom det han fik, helſt ſiden de Bagateller knap koſter mig Halvparten af, hvad jeg kan ſælge dem for. O! gid jeg kunde blive Eier af det! — Men jeg maa ind til Capitainen.

(gaaer.)

Anden Akt.

Første Scene.

(Samme Stue i von Plagemans Huus ſom i første Akt.)

Herr og Frue von Plageman.

Hr. von Plageman.

Min beſte Kone! føi mig denne eeneſte Gang! jeg har nu føiet Dig min hele Levetid igiennem.

Frue von Plageman.

Meget gierne, naar ikke Din Begiering var saa urimelig.

Hr. v. Plageman.

Urimelig, siger Du? er det urimeligt at ikke ville ruinere sig selv?

Frue v. Plageman.

Kan min Levemaade ruinere nogen Mand? Alle de Fornøielser, jeg har den hele Vinter igiennem, er en Loge paa Comoedien to Gange om Ugen, een Gang om Ugen paa Concert, og een Gang i Assemblee i Klubben, hver fiortende Dag i det dramatiske Selskab, og hver Maaned paa Balparee, og ikke een Gang i Kane denne hele Vinter. Derimod tier Herren stille med, at han gaaer selv hver Dag i Klubben een om ikke to Gange.

Hr. v. Plageman.

Ja men, min Beste! jeg agter ogsaa at høre op dermed, for vi kan ikke holde det ud. Vores Formue er nu alheles fortæret, og vi er i Gield til.

Frue v. Plageman.

Formuen hørte mig til; skal altsaa nogen beklage sig, saa er det mig. Mig synes ellers, at ti tusinde Rigsdaler, som jeg arvede efter min Fader, vel kunde have varet lidt længere.

Hr. v. Plageman.

Og jeg undrer mig over, at de har været saalænge, paa den Maade, som vi har levet. Betænk nu, at det er tredive Aar, siden vi flyttede fra Mandahl; at vi laae her, og suede paa Lappen, førend jeg fik

dette

dette Embede, som jeg har, der neppe giver mig fem hundrede Rigsdaler om Aaret. Havde ikke min Søn Jacob druknet, da han var syv Aar gammel, fordi jeg var saa gal at give ham Lov til at tage ud i den aabne Søe for at fiske, saa havde jeg blevet Enkemand min Levetid, og aldrig taget Dig, ihvorvel jeg ikke fortryder det; saa havde jeg blevet ved mit Værksted, boet i Mandahl endnu, og været en god ærlig Uhrmager, og saa havde jeg ikke byttet mit Navn bort, for at føie Din Forfængelighed, som dog er og bliver en Skamflek for mig.

Frue v. Plageman.

Ja, saa havde Du hedet Mester Petersen. Du husker dog vel ellers, at det ikke var mig, men min Fader, der forlangte det, og at Du ikke maatte faae mig, med mindre Du vilde antage hans Navn?

Hr. v. Plageman.

Ja jeg husker det nok, at Hr. Regimentsfeldtskieren troede, han var en stor Mand, fordi han heed von Plageman. Men Du har nok glemt, hvem det var, der satte sig imod, at jeg ikke maatte kalde mig Petersen igien, da Din Fader døde kort efter vores Bryllup, hvorfor jeg ogsaa blev giort Nar af i hele Byen; og jeg nægter ikke, at dette jo var en stor Aarsag, hvorfore jeg saasnart gav efter for Dine Overtalelser, og flyttede til Kiøbenhavn.

Frue

Frue v. Plageman.

Men sig mig da, hvorledes skulle vores Sophie have faaet den Opdragelse, som hun har, ifald vi havde blevet deroppe? Er denne Grund da af ingen Betydenhed?

Hr. v. Plageman.

Ja den er. Vores Sophie blev jo født ti Aar efter, at vi kom til Kiøbenhavn. Desuden, den Opdragelse, hun har faaet, kan hun saamænd ikke takke enten Dine Klubber eller Assembleer for, jeg havde nær sagt, Dig selv med. Gud velsigne den gode Froken von Sommer! hun er den, der har opdraget Sophie. Hun betaler for sig her i Huset, som en Fremmed, og gior os Gavn som en Tieneste-pige eller Hovmesterinde; og det veed Du meget godt selv, at naar vi ikke havde havt hende i Kost og Logis her, saa havde vi for længe siden været i de Omstændigheder, hvori vi nu er.

Frue v. Plageman.

O det havde vel ingen Nød havt. Du sørger saamænd ogsaa meget vel for at giøre vores Huus til et Giestgiverhuus. Det er nok af samme Aarsag, at Du har leiet vores Sahl bort, til de Herrer fra Ostindien, som vi venter hver Dag?

Hr. v. Plageman.

Ja det er; vi ere nødte til at knibe Oekonomien, saameget, som vi kan, og naar Du vilde hielpe

hielpe mig, o saa skulle vi endnu kunne leve godt paa vor gamle Alder.

Frue v. Plageman.

Jeg skal nok passe at kniber, hvor jeg finder fornødent, men Du maae ikke troe, at jeg vil spærre mig inde for Dine Grillers Skyld; og jeg veed bedre end Du, at vi ikke ere saa fattige, som det skal hede, Gud veed, af hvad Aarsag.

Hr. v. Plageman.

Men Kone! har Du da glemt, at vi ingen Hielp kunde faae til at betale vores Rentepenge med til Brandkassen, og at jeg maatte gribe til det forfærdelige Nødværge, at laane Penge af den Vindbeutel Capitaine von Aberwitz?

Frue v. Plageman.

Men Mand! det forstaaer Du ikke. Det er netop det samme, som at laane Penge af den ene Lomme og lægge i den anden. Capitainen er ingen Vindbeutel, og han skal være vor Svigerson.

Hr. v. Plageman.

Han vor Svigerson?

Frue v. Plageman.

Ja, ret han. Det er besluttet, og det skal skee. Det er en riig Mand, det veed jeg.

Hr. v. Plageman.

Men, Kone — —

Frue

Frue v. Plageman.

Men, Mand! det skal saa være, der hielper ingen Snak for; Capitainen har ikke saa utydelig yttret sig dermed, og jeg har ogsaa paa en forblommet Maade givet ham tilkiende, at det nok kunde lade sig gisre.

Hr. v. Plageman.

Ja ja, Kone! saa faaer det vel være, men det gisr mig ondt for Pigen, for jeg troer ikke, hun bliver lykkelig. Jeg havde hellere undet hende vores lille Lieutenant, naar noget skulle være, for ham, troer jeg, hun dog holder noget af.

Frue v. Plageman.

Det vilde jeg ikke haabe, at min Datter skulle saaledes kaste sig bort. En fattig stakkels Lieutenant, der ikke kan hielpe sig selv, og mindre os; og som, oven i Kiøbet, heder Jesperſen.

Hr. v. Plageman.

Ja hvad havde vel Sophie hedet, dersom jeg ikke havde været en Nar?

Frue v. Plageman.

Saa havde hun ikke været været til. For jeg havde ingen Mand taget, der hedd simpelt Peterſen, ihvor meget jeg end virkelig holdt af Dig, og min Datter skal ingen Mand have, der heder slet og ret Jesperſen. Det er nok sagt.

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Ja ja, Moder! det er Din Datter ligesaa vel som min, og jeg har ikke mere over hende at sige end Du.

Anden Scene.

De Forrige. Lars.

Lars.

Frue! jeg — — (gaber.)

Frue v. Plageman.

Hvad er det, Du vil?

Lars.

Jeg veed ikke selv; — jo nu husker jeg det.

Frue v. Plageman.

Hvad er det da? Dosmer!

Lars.

Ja, bie nu lidt. Fruen gior mig gandske confus i Hovedet. (gaber.)

Hr. v. Plageman.

Jeg troer Fanden staaer i den Karl. Kan Du komme ud med det?

Lars.

Jo jeg kan — see nu . . . (gaber.)

Frue v. Plageman.

Vil Du gisre Nar af os?

Lars.

Ja! jeg — bi lidt! — de Fremmede . .

Hr. v. Plageman.

Hvad de?

Lars.

Er kommet. (gaber.)

Hr. v. Plageman.

Hvor er de?

Lars.

Hvor de er fra? Ja hvor veed jeg det?

Frue v. Plageman.

Hvor ere de Fremmede! hvad tager de sig for?

Lars.

Bie lidt Frue (gaber.) De bærer deres Kofferter op paa Sahlen.

Hr. v. Plageman.

De Fremmede selv? Hvad er det for Fremmede?

Lars.

To Soldater — (gaber.)

Frue v. Plageman.

Han gior os forrykt. Lille Mand! gaae Du ud, og see, hvordan det hænger sammen.

(Hr. von Plageman gaaer.)

Tre-

Tredie Scene.

Frue von Plageman. Lars.

Lars.

Fruen gior mig forrykt med sin Hastighed. Jeg maae ikke faae Tid at betænke mig, naar jeg skal fortælle Dem noget. (gaber.)

Frue v. Plageman.

Skal Du da altid blive et Fæ, og saadan en evindelig Nøler?

Lars.

Fruen maa give mange Penge til, fordi jeg er, som jeg er. Der er nu Kokkepigen, hun er hurtig nok, (gaber.) men saa faaer ogsaa Fruens Glas og Tallerkener og Spytekrukker en evig Ulykke.

(gaber.)

Frue v. Plageman.

Saa gaae, og læg Dig, og sov.

Lars.

Det skal jeg saamænd ogsaa. (gaber.) Gud velsigne Fruen for det!

(gaaer.)

Fierde Scene.

Frue v. Plageman. Hr. v. Plageman. van der Haan.

Hr. v. Plageman.

Vær saa artig! herind, min Herre! der seer De min Kone!

van der Haan.

Ydmyge Tiener, Frue! De har havt den Godhed at tillade mig at spise og logere i Deres Huus.

Frue v. Plageman.

De behager at tage til Takke med Husets Leilighed.

van der Haan.

Jeg skal sige Dem, Frue! jeg gaaer ikke gierne ud om Formiddagen, og paa et Vertshuus spiser jeg nødig, for man træffer der saa ofte Folk, som man ikke kan lide; og at spise allene paa min Stue, det kan jeg, paa min Siel! ikke komme ud af, saa glider Maden slet ikke; derfor har jeg altid søgt at komme i Logis hos skikkelige Folk, hvor jeg kunde faae det ligesaa godt som de, og slet ikke bedre. Seer De, Frue! det er reent ud mine Tanker, og De skal ikke være bange for, at vi jo nok skal komme overeens om Betalingen.

Frue

Frue v. Plageman.

O! det har jeg aldrig havt Tvivl om. Vi vil kun ønske, at De maae blive fornøiet.

van der Haan.

Ja, saa min Siel! skal jeg det, Frue! naar vi kuns kan snakke lidt over Bordet, om hvad det saa ogsaa er, for jeg kan for min Død ikke lide, at sætte sig til Bords, og jage Maden i sig, og saa staae op igien, uden at have lukket Munden op, undtagen for at tygge.

Hr. v. Plageman.

Det skal ingen Nød have; for min Kone og jeg vi snakker gierne, skiendes ogsaa lidt iblandt, skiønt det betyder intet — det er saamænd ikke for Alvor. Og saa er der ved vores Bord, vores Datter Sophie, som er i sit tyvende Aar, og en Freken von Sommer, som har logeret i vores Huus i ti Aar, og er et meget fornuftigt Fruentimmer, og har, saa at sige, opdraget vores Datter.

van der Haan.

Bravo! det er jo alt, hvad jeg behøver. For naar saa De, min Fader! engang imellem ikke gider pratet med mig om Tippo Saib og General Cornwallis, ih saa snakker jeg med Fruentimmerne om brodeerte Netteldager og Musseliner, og det gider de, paa min [illegible]el! nok hørt tale om.

Frue

Frue v. Plageman.

De skal saamænd finde os meget snaksomme, naar De kommer i den Materie.

Hr. v. Plageman.

Jo jo, jeg vædder, De vil tilgavns insinuere Dem hos mine Fruentimmer. — Men, maa jeg ikke spørge Dem, hvad det er for en Person, som er med Dem, foruden den sorte Tiener?

van der Haan.

Det er nok ham, der er saa guul i Ansigtet, De mener, ja det har saa sine Aarsager, at han er guul. Seer De: jeg har tient hos en god ærlig Mand i Ostindien henved en Snees Aar, og da han døde, saa testamenterede han mig alt, hvad han eiede. Manden var, saa at sige, en gammel Ungkarl, for givt havde han aldrig været, men havde dog saa uden om havt en Søn med en Negerinde, og det er denne Karl, der er saa guul i Ansigtet. Nu burde jo den salige Mand have betænkt denne Fyr lidt i sit Testamente; men, Gud forlade ham den Synd, see om han giorde det! og hvis Pligt blev det saa at tage sig af Stakkelen? saa min Siel! ingens uden min, da jeg arvede alt, hvad han dog ellers burde havt.

Hr. v. Plageman.

Det giør Dem Ære, i Sandhed giør det saa.

van der

van der Haan.

Saa? meener De det? — De taber et Guld-Uhr, jeg finder det, og veed, at det er Deres — jeg giver Dem det igien — gior det mig nogen Ære? — ja, ifald det kan giøre mig Ære, at jeg ikke vil være en Slyngel, saa har De, paa min Siel! Ret. — Men, for at komme til denne Fyr igien, da jeg reiste fra Indien, saa lod jeg ham vælge, enten han vilde blive der, saa ville jeg sætte ham i Stand paa een eller anden Maade, eller han vilde følge med mig; han valgte det sidste. Nu er han her, og jeg omgaaes ham som een af min Familie; dum er han, og siden den Gamle aldrig brugte ham til andet end Tiener, saa stikker Arten i ham, og han er aldrig gladere, end naar han kan lukke sig til at giøre lidt Tiener-Arbeide. — Men, vi skal skaddre saa meget sammen, naar jeg først kommer lidt i Roligheb. Ville De nu have den Godhed at vise mig mine Værelser?

Hr. v. Plageman.

Meget gierne, behag at følge med.

(von Plageman og van der Haan gaaer.)

Femte Scene.

Frue von Plageman (allene.)

Det er en herlig Mand! Mon han ikke ſkulle være Adelsmand? — han heder dog van der Haan! — Det var Skade, om han ikke ſkulle være det; for Folk maae ſige, hvad de vil, om Adelſkabet, ſaa giver det dog et Menneſke Anſeelſe; og er man juſt ikke Adel, ſaa er det dog en Lykke, naar man kan have et von foran ſit Navn.

Siette Scene.

Frue von Plageman. Capitaine von Aberwitz.

Capitainen.

Ganz gehorſamer Diener! gnädige Frau!

Frue v. Plageman.

Tienerinde Hr. Capitaine!

Capitainen.

Jeg gior nu mine Nachmittags Viſiten hos mine Venner, und De mich tillader at tælle Dem blandt mine Venners Anzahl.

Frue v. Plageman.

Jeg takker Dem, og forſikrer Dem, at De er altid velkommen i mit Huus.

Capitainen.

Jeg kan Dem ſige, gnädige Frau, ich komme nu in alle de adliche Cirkler hier in der Stadt, aber

ſo er

ſo er det mig bisweilen recht en agriabel Delaiſement at conſervere ſimple Folk. Jeg vil juſt dermet ikke have ſagt, at jeg Dem met ſimple Folk mener, denn ich veet, at De er af en fornem Obſtruction, ob De juſt ikke er adlich.

Frue v. Plageman.

Ja, Hr. Capitainen! min Extraction er meget god, og dersom min Fader ikke havde havt den Ulykke, at det havde brændt for ham engang, saa skulde han let havde beviist, at han nedstammede fra gammel tydsk Adel. Sandt er det, at han juſt aldrig vilde tilstaae det offentlig, og det kom deraf, at een af hans Forfædre havde været saa uhældig, at hans Navn var bleven slaget paa Galgen.

Capitainen.

O! det siger intet, det kan jo hænde den Beſte.

Frue v. Plageman.

Ja den beſte Familie kan have den Malheur; og derved bør dog Efterkommerne ikke lide. Naar nu den Ulykke ikke havde rammet Familien, saa havde dog min stakkels Datter kunnet giort Regning paa at giøre et godt Parti med en Adelsmand.

Capitainen.

Ach! hvorom kan hun det ikke endnu tænke? Jeg kiender den Edelman, der sætter sich weit hin over sodanige Bagateller, und der met Glede vil en Partie met Deres Jungfrau Tochter slutte.

Frue v. Plageman.

Jeg frygter for, at De ſmigrer mig, Hr. Capitaine!

Capitainen.

Det er, parmi! min Ernſt, gnädige Frau! und in mich, den nehmlichen Capitaine von Aberwitz, der her for Deres Øyen ſtaaer, ſeer De den Edelmann, der, wenn die Præpoſition Dem agriabel er, vil en Partie met Deres Tochter ſlutte.

Frue v. Plageman.

Det er en Lykke for min Datter, ſom jeg med begge Hænder imodtager. O! hvor lykkelig vil jeg ikke blive paa mine gamle Dage.

Capitainen.

Aber gnädige Mama! vi Edelleute, vi kan ikke gaae ſo gerade frem wie die Bürgerleute. Der ere einige Vermaledeieten, oder was es iſt, ſo die Juriſten kalder det . . .

Frue v. Plageman.

Formaliteter — —

Capitainen.

Ja ja! Formaliteten, und en Contract, der maae ferſt in Stand bringes, und darüber maae vi eenige være.

Frue v. Plageman.

Rigtig, Hr. Capitain! det veed jeg, og finder det meget billigt. Men, derom har jeg nu ikke Tid

at

at tale. Vil De giøre mig den Ære at besøge mig Klokken syv i Aften, saa skal vi tale med hinanden derom, og opsætte Contrakten.

Capitainen.

Ich skal den Ære have mig at indfinde.

Frue v. Plageman.

Men, det var dog vel ikke af Veien, om De talte engang med min Datter, hun er dog en Hovedperson i denne Sag; om De tillader det, saa vil jeg lade hende komme ind, og da kan De best under fire Øine andrage Deres Ærende.

Capitainen.

Wie sie befehlen.

Frue v. Plageman.

Adieu, saa længe! — O min Sophie! nu er da den Steen lettet fra mit Hierte.

(gaaer.)

Syvende Scene.

Capitainen (allene.)

Das ist freilich gut — Aber skulle doch ikke Djevelen ride den Mama, at hun troer, jeg hendes Datter vil heirathe? So war jo die Sache splittergal! — Nein, Mutter! das geht nicht an. — Min Mama vil mig ingen flere Penge sende, und so er jeg en fattig Luus, und sie eben so arm, das

würde verteufelt ſchlecht ablaufen. — Forkiobe hende til Baronen — dabey iſt was zu verdienen, und derom maae jeg mig hos die Mutter in Gunſt halten. — Und die Fräulein von Sommer . . ja das iſt eine andere Sache, Hr. Capitaine! hun har Geld, und das iſt alles, was ich brauche.

Ottende Scene.

Capitainen. Frøken von Sommer.

Capitainen.

Ah! mein gnädiges Fraulein! . . .

Frøkenen.

Jeg kommer, Hr. Capitaine! for at undſkylde Jomfrue Sophie, hun er lidt upaſſelig, ſaa at hun ikke kan have den Ære at tale med Dem.

Capitainen.

Jeg anſeer denne Zufall for en Lykke, ſiden den har verſchaffet mich denne agriable Entrevit.

Frøkenen.

Hr. Capitaine! lidet mere Ærlighed og lidet mindre Complimenter, det er mit Symbolum.

Capitainen.

Net gobt gewählt, gnädiges Fräulein! — aber jeg maae bede Dem om Verzeihung, den Pudderdoſe, ſom jeg Dem har lovet, er ikke at have ſo ſchön, ſom jeg Dem vilde den unde; aber in einige

Da-

Dagen er den mich verſprochen, und da ſkal jeg den Ehre have Dem dermed at opvarte.

Frøkenen.

Jeg beder Dem, Hr. Capitaine! atter igien, ikke at ſætte Dem i Bekoſtning; thi jeg imodtager den viſt ikke. Jeg har ſaa mine egne Grundſætninger i denne ſaavelſom i flere Materier. Der vil altid noget for noget, tænker jeg, og naar man tager Preſents, ſaa maae man give Preſents igien, og det ſtrækker min Formue ikke til.

Capitainen.

Erlauben Sie, den Hypotheſe er grundfalſch, om jeg det maae ſige: Det, ſom uden Schande kan tilbides, kan uden Schande imottages. Den er min Simbolum.

Frøkenen.

Hr. Capitaine! jeg handler efter mine Grundſætninger, De efter Deres. Og De maae tillade mig reent ud at erklære Dem, jeg modtager alheles ingen Preſents af Dem.

Capitainen.

Das war viel. Aber wenn jeg Dem min hele Perſon til Preſent ofrirte?

Frøkenen.

Deres hele Perſon! — Maae jeg ſpørge: ſætter De høiere eller ringere Priis paa den, end paa Deres Puddereæske?

Capi-

Capitainen.

Eine alberne Frage, liebes Fräulein! Jeg er jo en Edelmann.

Froken.

Og jeg er en uadelig Pige.

Capitainen.

Det har De mich forhen sagt. Aber nichts desto weniger will jeg Dem til eine Hochwohlgebohrne Frau von Aberwitz machen.

Froken.

Jeg heder Froken Sommer, og det Navn vil jeg beholde, saalænge som det behager mig.

Capitainen.

Er min Person und Stand Dem agriabel?

Froken.

Maaskee jeg ikke kunde besvare dette Spørgsmaal, uden at fornærme Dem; De maae altsaa tillade mig, at lade det være ubesvaret. Jeg troede ellers, at Deres Hensigter vare stilede paa en gandske anden Person, for Exempel, paa Jomfrue Sophie.

Capitainen.

Jungfrau Sophie! — Jungfrau Sophie! bet er en hertzens gutes Kind; ich liebe sie in Wahrheit, aber so, som man en Barn lieben kann; und Ihr Wohlfart skal mig altid om Hiertet ligge. Aber Sie, gnädiges Fräulein! De er den einzige Person, for hvem jeg det har følt, som man wahre Liebe kalder.

Fro-

Frøkenen.

Og jeg har altid følt den største Ligegyldighed for Dem, Hr. Capitaine! thi jeg undseer mig virkelig ved at bruge et ubehageligere Ord i Deres Nærværelse.

Capitainen.

Aber denne Ligegildigheb, kunde den sig ikke til libet mere Wärme forandre?

Frøkenen.

Jeg tvivler høiligen derpaa, Hr. Capitaine!

Capitainen.

Endnu en Gang, und vors sidste Mahl tilbyder jeg Dem at dele Nahmen, Rang und Vermögen met mig.

Frøkenen.

Og jeg forsikrer Dem om, at De, saavidt som det staaer i min Magt, altid skal beholde det ubeelt.

Capitainen.

De giver mig altså en Korb?

Frøkenen.

Ja, og det saa vel conditioneret, som nogen Mand i Verden kan frabede sig eller ønske sin Fiende den.

Capitainen.

Det er, parmi! wunderlich. Det havde jeg ikke gedacht. Ich er en Edelman, reich und Officier, und jeg troede at en Hagestolte, en gammel Pige...

Fru-

Frøkenen.

Hr. Capitaine! Deres Grovheder frabeder jeg mig. Lær De af mig, at ikke enhver gammel Pige er saa gifteſyg, at hun ſkulle være tilfals for den førſte den beſte Nar, der byder paa hende.

(gaaer.)

Niende Scene.

Capitainen (allene.)

Das war mir ein Overſtrich in der Rechnung. Aber det ſiger intet. Ich har ſchon en halb Dutzend rige Bürgermädchens in min Kikkert. Pulveret maae doch wohl einmahl fænge.

(gaaer.)

Tiende Scene.

(Snydenſtrups Værelſe. Det er mørkt.)

Snydenſtrup (med et Lys i Haanden). Jonas.

Snydenſtrup.

Hør nu, min Søn! jeg maae engang fortælle Dig, hvad der er ved diſſe to Officerer at giøre, ſom Du har ſeet hos mig i Dag.

Jonas.

Papa ſkal have mange Tak.

Snyd-

Snydenſtrup.

Capitainen er en Gavtyv, ſom jeg har hiulpen i mange ſaa kaldte Spidsbuberier, og ſom jeg trænger til, og ſom trænger til mig igien. Han er ellers af en fornem Familie, og har, troer jeg nok, endeel Penge i Tydſkland. Han giør mig megen Nytte imellem Aar og Dag, og derfor kan jeg nok, — vel at mærke — med den vedbørlige Forſigtighed betroe ham nogle Penge uden Pandt. Seer Du, ſaa maae han ogſaa betale bedre, end de, der giver Pandt; for der er dog endeel uſikkert derved. Naar jeg laaner ham tre hundrede Rigsdaler, ſaa maa han give ſin Obligation for ſex hundrede. Og derſom jeg ikke laante ham, ſaa gik han til en anden, hvor han kanſkee maatte give Obligation for otte hundrede.

Jonas.

Men Papa! ſiden det dog ſkal ſkee, hvorfore kunde da ikke vi ligeſaa vel tage de otte hundrede Rigsdaler, ſom en anden?

Snydenſtrup.

Nei, min Søn! man maae ikke ſtaae Folk, det er ſyndigt; men mere end Skindet behøver man dog ikke hellere at lade Dem beholde. Og naar ſaadan en Perſon er et Ødeland, ſaa er det godt, at en brav Mand, ſom jeg eller mine Lige, vil tage ſig det paa at være hans Kaſſerer, og faae hans Midler trukket til ſig, for ſaa er de dog nogenledes paa et viſt Sted,

og

og naar saa Mosſis Perſon er kommen albeſes paa Knæene, o! saa er det saadan en Glæde for et følſomt Hierte, at man engang imellem kan række ham Haanden, og for gammel Kiendſkabs Skyld give ham et par Styver, naar han ellers kanſkee maatte ſulte ihiel. Og saa maa man endelig bære ſig saaledes ad, at man tilſidſt har Penge tilgode hos ham, ſom han ikke kan betale, for at man kan fortælle overalt, hvormeget man taber ved ham.

Jonas.

Men, Papa! ſkal man saa ikke ſætte ham i Slutteriet?

Snydenſtrup.

Ja, min Søn! dette er saa en egen Sag. Seer Du, derſom han har riig Familie, eller formuende Venner, der tager ſig af ham, saa kan man nok vove de Skillinger paa ham, ſom det koſter at føde ham der, for saa pleier de dog gierne at løſe ham ud, og i det mindſte betale noget af hans Gield. Men ellers er det kuns unyttig Pengeſpilde, og saa er det beſt at lade ham gaae for Luud og koldt Vand. Forſtaaer Du det ikke nok? Jonas!

Jonas.

Jo, jeg gior saamænd, Papa!

Snydenſtrup.

Lieutenanten er nu igien af en anden Art. Han har ikke noget, og ham er der ikke ſynderlig at vinde

ved.

veb. Dog, lidt kunde der sagte være at pille af. Jeg har saa tidt villet forstrække ham Penge paa hans Gage, der tienes dog en skikkelig Douceur ved. Men han har aldrig villet bide paa. Han satte mig dette Guld Repeteer-Uhr i Pandt for nogle Snurrepiberier. Dette Uhr bliver vist ikke gammelt i hans Værge; han er jo kuns fire og tyve Aar gammel. Jeg kiender de unge Officeerer ret godt, de feier ud, hvad de har, naar de er i Trang, og det gior vist denne med, eengang seent eller tidlig, og hvem veed, om han saa gaaer til mig? saa kryber kanskee Uhret i en anden.

Jonas.

Og naar det dog skal skee, hvorfor kan det da ikke ligesaa vel krybe i os, som i en anden?

Snydenstrup.

Rigtig, min Søn! Jeg har derfore her et gammelt Messing Repeteer-Uhr, der i Mørke sagte kan passere for hans; nu hænger jeg hans Kiede deri, og saa beholder vi hans Uhr, det skal gaae herligt.

(Han løser Kieden af, og bytter Uhrene.)

Jonas.

Men, Papa! naar han saa siden seer paa Uhret, og spørger Papa om Sammenhængen; hvad vil saa Papa sige?

Sny-

Snydenſtrup.

Ih, ſaa ſiger jeg: at det er Løgn, og at han ſkal beviſe, og at jeg veed nok paa, hvad for et liderligt Sted, han har feiet Uhret ud; og førend han vil have den Mistanke paa ſig, at han søger liderlige Huſe, før tier han ſtille med ſin Skade.

Jonas.

Men hvoraf veed Papa ſaa viſt at han vil tie ſtille?

Snydenſtrup.

Jo, for han gaaer ſikkert paa Frieri, det troer jeg, ſiden han vil kiøbe Foræringer til en ung Dame; og meener du da, at han ikke hellere gav tre Guld-Uhre bort, end at hans Kiæreſte ſkulle faae denne Mistanke? — Men tyſt! der kommer nogen paa Trappen. (han puſter Lyſet ud, og leder Jonas hen bag en Stoel i Baggrunden.) Staae Du der, Jonas! og rør Dig ikke af Stedet! — (han gaaer til Døren, aabner den, og raaber.) Er der nogen?

Ellevte Scene.

De Forrige. Jeſperſen.

Jeſperſen.

Her er jo et Hunde-Mørke.

Snydenſtrup.

Er det Dem, Hr. Lieutenant?

Jeſper-

Jesperſen.

Ja det er; jeg har Deres Prætioſa tilbage. Kan vi ikke faae Lys?

Snydenſtrup.

Der er ikke et Menneſke hiemme uden jeg, og jeg kan intet Lys finde. Men vi kan gierne afgiøre det i Mørke; De er jo en honet Mand, der ikke vil bedrage mig? —

Jesperſen.

Ja ja da, ſaa føl nu: her er fem Stykker, og her det ſiette, ſom jeg vil beholde. Det er et af dem til tolv Rigsdaler, men vil De have ti derfor, ſaa er her en Tidalers-Seddel.

Snydenſtrup.

Nu Hr. Lieutenant! for en anden Gangs Skyld faaer det ſaa være.

Jesperſen.

Seddelen er rigtig, det ſvarer jeg for.

Snydenſtrup.

Ih bevare os Gud! Jeg veed jo, De er ingen Skielm. Her er Deres Uhr igien.

(leverer ham Meſſing-Uhret.)

Jesperſen,

trykker paa Uhret, ſaa det repeterer.)

Det er godt! Farvel!

Snyd-

Snydenſtrup.

Farvel Hr. Lieutenant! naar De ellers behøver noget, ſaa vær ſaa god at tale mig til. Adieu! Tag Dem i Agt for Trappen! — —

(Jeſperſen gaaer.)

Tolvte Scene.

Snydenſtrup. Jonas.

Snydenſtrup.

Tag mig Lyſet, Jonas!

(Snydenſtrup tager et Fyrtøi frem af Chatollet, og tænder Lys.)

Jonas

(kommer med Lyſet.)

Men hvorfor ſolgte Papa den prægtige Tingeſt for ti Rigsdaler?

Snydenſtrup.

Jh min Dreng! jeg kunde ſolgt ham den for fem, og havde ogſaa have ſolgt den derfor, om han havde pruttet meget med mig. Jeg var glad, at jeg blev af med ham, uden at han mærkede Feilen ved Uhret. Nu ſlipper han da for at feie det Uhr ud til en anden.

Jonas.

Ja, og ſiden det dog ſkulde ſkee, hvorfor kunde det da ikke ligeſaa vel feies ud til os, ſom til andre?

Men

Men Papa sagde jo før, at Lieutenanten var fattig, er det da inte Synd at stille ham ved sit Uhr?

Snydenstrup.

Nei, min Søn! just derfor skal han af med det. For, seer Du, saadanne har det alletider gaaet i Verden. Jeg skal ved Leilighed fortælle Dig hundrede Exempler, hvoraf Du skal see, at det er politisk rigtigt at udsue den Fattige og skaane den Rige. Du kan troe mig, min Dreng! det er noget som baade bør, og maa skee.

Jonas.

Og naar det da skal skee, hvorfor kan da ikke vi ligesaa vel giøre det, som andre?

(Dækket falder.)

Tredie Akt.

(Stuen i von Plagemans Huus. I Baggrunden staaer to Borde med Lys paa.)

Første Scene.

David (allene.)

(bringer Stole ind og sætter i Orden.)

David — bringe Stole ind — kan saamænd gierne giøre det — har intet andet at bestille — gaaer Tiden saa

saa godt for David — har intet ondt af at være sig lidt — og saa seer de Piger saa mildt til David.

Anden Scene.

David. Sophie.

Sophie.

Hvad er det? gaaer De, og bærer Stolene ind?

David.

Har saamænd ingen Skade af det — David kan inte være ledig.

Sophie.

Ja, men det er en Opvartning, som ikke tilkommer Dem.

David.

David gierne varter op — maa troe, Jomfrue! er inte første Gang, David giorde det. —

Sophie.

Det er godt nok, men vi har en Tiener, og han har faaet Ordre til at giøre det. (raaber.) Lars!

David

(vil holde hende for Munden.)

Tyst — Jomfru! — Stakkels Lars! — —

Sophie.

Hvad fattes Lars?

David.

Vil saa gierne sove — Er' søvnig. — David inte søvnig, og vil nok hielpe stakkels Lars.

Sophie

Sophie.

Nei! det gaaer for vidt, om den Karl underſtaaer ſig til at lade Dem giøre hans Arbeide.

David.

Inte vreed paa ſtakkels Lars — godt Karl — men ſaa ſøvnig. — Lad ſove — bliver nok vaagen.

Sophie.

De forſvarer ham godt.

David.

O ja Jomfrue! — David forſvare hele Verden — godt ſom han kan.

Sophie.

De holder da af alle Menneſker?

David.

O ja, holder af alle Menneſker — giør David — Fruentimmer meeſt.

Sophie.

See, ſee! holder han da ogſaa af dem, ſom han ikke kiender?

David.

Bevare os Jomfrue! — Mange Menneſker David inte kiender. — Skulle inte holde af dem, fordi inte kiendte dem? — Kan jo være ſtikkelige Menneſker, fordi David inte kiender dem.

Sophie.

Altſaa holder han ogſaa af mig?

David.

O, meget! meget! Jomfrue! — men David er fattig Karl — ſkulde ellers faae god Mandſi David; — vil inte have David? — hvad?

Sophie.

Nei, min gode Ven! det lader ſig ikke giøre.

David.

Ja ja, da! — David finde ſig i det — holder dog af Jomfruen alligevel — giør David.

Sophie.

Det ſkal De ret have Tak for.

David.

Inte takke David for det — Det ſkal David giøre. — Men, har andet at beſtille end at ſnakke. — Farvel Jomfrue! David gaaer.

Sophie.

Farvel!

(han gaaer.)

Tredie Scene.

Sophie (allene.)

Stakkels Karl! havde han Forſtand, ſom han har Hierte, ſaa ſkulde man kanſkee leede længe, førend man fandt hans Mage — men Klokken er allerede ſex, og derover, og endnu er han her ikke. O, min Ven! min Ven! tællede Du Miuuterne ſom jeg, Du lod mig viſt ikke vente ſaa længe paa Dig!

Fierde

Fierde Scene.

Sophie. Jesperſen.

Jesperſen.

Beſte Sophie! tag nu denne ubetydelige Gave af min Haand, til et Pant paa den evige Kierlighed, jeg i Dag har ſvoret Dig! (han ſiger hende en Bryſtnaal.) Du veed, jeg kan ingen ſtore Gaver give.

Sophie.

Og Du veed, at jeg ſeer meget mindre paa Gaven ſelv end paa Haanden, hvorfra den kommer, og Hiertet, hvormed den gives. Vær forvisſet om, at hver Gang jeg ſeer paa Gaven, ſkal Giverens Perſon være mig i et kiert Minde.

Jesperſen.

Tak min Pige! men jeg vil dog ikke haabe, at Du ſkal behøve at ſee paa denne uſle Bagatelle, for at tænke paa mig.

Sophie.

Nei, langt oftere ſkal Tanken om Dig bringe mig til at ſee paa denne uſle Bagatelle, ſom Du behager at kalde den.

Jesperſen.

Du veed ſelv, at jeg nu for nærværende Tid ikke tør vove formeligen at anholde om Dig hos Dine Forældre; thi en ſimpel Lieutenant, der ikke har andet

at leve af end sin Gage, kan ikke giøre sig meget stærkt Haab om at overtale sin Piges Forældre; men Du veed dog, at jeg har nogen mere Udsigt, end mit blotte Avancement, og at jeg kan vente mig nogle Skillinger efter en Mormoder, der vel er gammel, men som dog muligen kan leve endnu en Snees Aar.

Sophie.

O! min Beste! jeg skal med Forsigtighed oppebie den Tid, da Skiebnen vil føie Dine Ønsker.

Jespersen.

Ja, tael ikke formeget om den Forsigtighed, det vil give Dig! Huft paa, hvad Frøken Sommer sagde før!

Sophie.

Godt nok! men jeg vil ogsaa give Dig noget at tænke paa. Veed Du vel, at Du har en Medbeiler?

Jespersen.

Ja vist veed jeg, men hvem kan være bange for en saadan Karl?

Sophie.

Saa veed Du det da? det er underligt. — Men om jeg nu siger Dig, at jeg holder af ham? hvad da?

Jespersen.

Jeg vilde lee. For det kan aldrig være Dit Alvor.

Sophie.

Jo tilforladelig er det mit Alvor.

Jesper-

Jeſperſen.

O, ſpøg dog ikke i denne Materie! Du vil prøve mig, om jeg ſkulde være jalour?

Sophie.

Ingenlunde, det er ſlet ikke Spøg. Og jeg ſiger Dig nok en Gang, at jeg holder meget, ret meget af ham.

Jeſperſen.

Sophie! Sophie! — det gaaer for vidt — Den gemene Karl!

Sophie.

Herre Gud! kan han giøre for det, at han er en ſimpel eller gemeen Karl, ſom Du kalder ham? Og kan man ikke gierne holde af ham for det?

Jeſperſen.

Men han er en Skurk! en Nederdrægtig!

Sophie.

Han er en brav Karl, ſiger jeg.

Jeſperſen.

Han er en Slyngel, ſiger jeg.

Sophie.

Stakkels David!

Jeſperſen (høit.)

Ja jeg ſkal paa min Ære! viſe ham, hvor David kiøbte Øllet.

Femte Scene.

De Forrige. David.

David.

Har intet Ull kiøbt — har ikke David — Skal David kiøbe?

Jeſperſen.

Hvad er det for en Figur?

Sophie.

Det er netop ham; der ſeer Du Din Rival. Vær nu jaloux!

(Jeſperſen leer høit.)

David.

Lee af David lige i Øinene — er inte ſmukt — Gior David aldrig ved nogen.

Jeſperſen til David.)

Forlad mig! det var viſt ikke ham, jeg loe ad.

Sophie.

Nei, det forſikrer jeg paa. Tro kuns mig!

David.

Troer Dem gierne, Jomfrue! — David inte gierne vil troe ondt om Folk. — Men — talte om Ull. — David henter, om befaler.

Jeſperſen.

Nei Tak! det var ikke Meeningen af, hvad vi ſagde.

Da-

David.

David gaaer.

(gaaer.)

Siette Scene.

Sophie. Jeſperſen.

Jeſperſen.

Forklar mig Sammenhængen i dette, ſom jeg ſlet ikke forſtaaer.

Sophie.

Det er en Mulat, ſom er kommet med Oſtindianeren, der logerer her, Et godt ſtakkels Menneſke. Han ſiger til alle, at han holder af Dem, og det ſagde han ogſaa til mig før.

Jeſperſen.

Skielmſke Tøs! og der ſkulde Du nu ſtrax ſætte mig i Harniſt!

Sophie.

Men hvem tænkte Du paa, ſiden Du ſaa lige ſkieldte ham for en Skurk?

Jeſperſen.

Ih! hvem andre end den forbømte Capitaine von Aberwitz?

Sophie.

Capitaine von Aberwitz! hvor kunde Du falde paa ham?

Jeſper-

Jesperſen.

Veed Du intet om ham? — ja saa veed jeg ikke heller...

Sophie.

Noget maae Du vist vide — hvad er det?

Jesperſen.

Hør Sophie! Om Din Moder, som vel kunde hænde sig, skulde falde paa at ville paatvinge Dig ham, saa maa Du fatte Mod, og ingenlunde føie hende; thi Du bliver ulykkelig.

Sophie.

Gud! hvad hører jeg?

Jesperſen

Himmelen skal være mit Vidne, at jeg selv skulde overtale Dig til at blive lykkelig paa min Bekostning, naar den Mand, som Din Moder vilde byde Dig, var Dig værdig, for med mig har det maaskee langt Udseende. — Men der kommer nogen — Vær rolig min Pige!

Syvende Scene.

De Forrige. Frøken von Sommer.

Frøkenen.

Naa, Herr Lieutenant! De er saamænd en ordholden Mand, og har endog en Kiæreste at komme til. Det var Klokken sex?

Jesper-

Jespetsen.

Men jeg har ogsaa været her længe.

Frøkenen.

O, jeg saae nok, da De kom! Og hvad er nu Klokken?

Jespersen.

Klokken er . . . (tager Uhret op af Lommen.) Hvad Fanden er det? Naa Du Ærts-Spidsbub!

(han tager Hatten og vil gaae.)

Sophie.

Hvorhen? hvad vil det betyde?

Jespersen.

Kuns et Øieblik, saa er jeg her igien.

(han river sig løs fra dem og gaaer.)

Ottende Scene.

Sophie. Frøken von Sommer.

Sophie.

Beste Frøken! Hvad kan dog dette være?

Frøkenen.

O bryd Dem ikke om det. Formodentlig er det en Forretning, han har glemt. De Herrer Officierer, de maae staae paa Pinde paa Minuten. — Men, jeg synes, at jeg hører Deres Moder komme. Skynd Dem at gaae ud af den Dør, for jeg har noget at tale med hende om, som De ikke maae høre.

(Sophie gaaer.)

Nien-

Niende Scene.

Frøken von Sommer (alene.)

Det var vel, jeg fik hende bort, hun faaer sin Ulykke tids nok at vide. Imidlertid maae jeg dog see, om jeg kan faae Moderen paa andre Tanker.

Tiende Scene.

Frøken von Sommer. Frue von Plageman.

Frue v. Plageman.

Kiere Frøken! det fornøier mig ret, at jeg træffer Dem allene.

Frøkenen.

Hvad har De da at befale? om jeg maa spørge.

Frue v. Plageman.

Ikke at befale. Men jeg veed, hvor megen Fortrolighed min Datter har til Dem; og derfore vil jeg anmode Dem om, at forebringe hende noget, som er os alle meget magtpaaliggende.

Frøkenen.

Og det er . . .

Frue v. Plageman.

At Hr. Capitaine von Aberwitz har begiert hende til Kone, og at baade hendes Faber og jeg anseer dette Tilbud for en betydelig Lykke, for hende, saavelsom for os.

Frø-

Frøkenen.

Min Frue! De veed, at jeg har befattet mig med Deres Datters Opdragelse, ikke af Pligt, men fordi det har moret mig at kunne bibringe hende de faa Kundskaber, som jeg besidder; og jeg er Dem og Deres gode Kiæreste meget forbunden for den Fortrolighed, som De har viist mig i at overlade hende til min Veiledning. De veed ogsaa, at Lydighed imod hendes Forældre er een af de første Grundsætninger, som jeg har indprentet hende; men De maae tillade mig at forsikre, at om jeg nogensinde skulde lære hende Ulydighed imod Forældres Befalinger, da skulde det just være ved denne Leilighed.

Frue v. Plageman.

Bevare os Frøken! hvad kan De dog have imod dette Parti?

Frøkenen.

Kuns disse smaa Ting. Deres Datters timelige Lykksalighed vil De forspilde, og lægge hende, Dem selv, og Deres Mand før Tiden i Graven. — Tillad mig alleneste . . . (man hører Capitainens Stemme uden for.) Ha! hvor ubeleiligt kommer han ikke der! Jeg maa forlade Dem til en bequemmere Leilighed.

Frue v Plageman.

Saa har De dog i det mindste den Godhed, at lade min Datter komme hid?

Frøkenen.

Det ſkal jeg; men jeg beder Dem, min Frue! for alt, hvad De har kiert: vogt Dem, og vær ikke for haſtig. Det er uſigelig meget, hvad De vover, og førend De beſlutter noget, ſaa lad mig dog tale noiere med Dem.

(gaaer.)

Ellevte Scene.

Frue v. Plageman (allene.)

Hm! ret ſom en Moder ikke vel ſaa godt kunde ſee, hvad der er til hendes Barns Vel, ſom nogen Fremmed.

Tolvte Scene.

Frue von Plageman. Capitainen.

Capitainen.

Hier har De mich denn, gnädige Mama! efter min Verſprechen.

Frue v. Plageman.

De er mig meget velkommen, Hr. Capitaine! men min Mand er en betydelig Perſon i denne Sag; ham ſaaer vi vel ogſaa have herind?

Capitainen.

Ei freilich! laß ihm herein kommen, den gode Herr Papa.

Frue

Frue v. Plageman.

(gaaer til Døren, og raaber.)

Lars!

Trettende Scene.

De Forrige. David.

David.

Fruen befale David noget?

Frue v. Plageman.

Ikke Dem, min Ven! — Det er min Tiener, jeg søger.

David.

Stakkels Lars sover. — Men David gaaer gierne Larses Ærinder.

Frue v. Plageman.

Nei, jeg takker. — De er ikke her i Huset for at være Tiener.

David.

O Bagatelle! — Befal kuns David frit, Frue!

Frue v. Plageman

Naa vil De da ikke have den Godhed at kalde paa min Mand?

David.

Skal strax skee. — David gaaer.

(gaaer.)

Fiortende Scene.

Frue v. Plageman. Capitainen.

Frue v. Plageman
(tager et Par Stole frem.)

Behag at ſidde, Herr Capitaine! nu kommer min Mand ſtrax.

Capitainen.

Ich takker, gnädige Frue Mama! — det er en vichtig Affaire, vi har at delabrere über.

Frue v. Plageman.

Tilforladelig, overmaade vigtig.

Femtende Scene.

De Forrige. Hr. von Plageman.

Capitainen.

Gehorſamſter Diener!

Hr. v. Plageman.

Deres Tienere, Herr Capitaine!

Frue v. Plageman.

Behag at ſidde ned. (de ſætte ſig alleſammen.) Jeg har ſagt Dig, lille Mand! at Capitainen har giort os den Ære, at fatte Godhed for vores Datter.

Hr. v. Plageman.

Ja jeg har hørt det.

(han ſukker.)

Frue

Frue v. Plageman.

Det er vist ingen Flyve-Grille; thi Capitainen har, som Du veed, i nogen Tid af og til frequenteret vores Huus, og derved faaet Leilighed til at kiende Pigen.

Capitainen.

Und hun mig eben so. Wi schal recht got harmonieren.

Sextende Scene.

De Forrige. Sophie.

Frue v. Plageman.

Der er hun. — Hør, min Sophie! Der seer Du Din tilkommende Mand.

Sophie.

Kiere Moder! beste Fader! for Guds Skyld giør mig dog ikke ulykkelig!

Frue v. Plageman.

Hold Munden, Sophie! lad os tale først, siden kan Du snakke. — Sæt Dig ned.

(Sophie sætter sig paa en Stol i Baggrunden, meget bedrøvet.)

Capitainen.

Vær ruhig, Jungfer! ich skal Dem som en Cabalier behandeln (til de Gamle.) Aber! De veet denn, at der en formelig Contract maa aufrichtes.

Frue

Frue v. Plageman

Det veed vi. De behager nu at giøre Propoſitionerne.

Capitainen.

Meine Præpoſitionen ſind dieſe: Erſtlich, übergiver De mich Deres Tochter, uden at De ferner har nogen Anſpruch paa hende.

Frue v. Plageman.

Det forſtaaer ſig.

Hr. v. Plageman.

Det er en underlig Formalitet, den!

Capitainen.

Ja, den maae ſo være. — Darnach giver jeg hende freye und anſtändige Wohnung.

Frue v. Plageman.

Det er jo en Ting, der falder af ſig ſelv.

Capitainen.

Ja wohl! und for det dritte fünf hundert Rigsdaler om Aaret.

Frue v. Plageman (glad.)

Og det til Knappenaals-Penge?

Capitainen.

Ja, De maae det Knappenaalspenge kalde, oder was Sie ſonſt vil. Aber damit maa hun ſin eigene Haushaltung beſorge.

Frue

Frue v. Plageman.

Det gaaer ikke an, Hr. Capitaine! De maae dog leve efter Deres Stand, og det kan vi ikke engang komme ud med.

Capitainen.

Gut, aber en enkelt Fruentimmer, veet jeg doch...

Hr. v. Plageman.

Men hun er jo ikke et enkelt Fruentimmer, naar hun er gift?

Capitainen.

Gift, wer hat davon gesprochen? — mit wem er hun denn gift?

Frue v. Plageman.

De sidder i Tanker, Hr. Capitain! — er det ikke en Ægteskabs Contract, vi skal slutte?

Capitainen.

Ægteskabs Contract? davon weiß ich gar nichts.

Frue v. Plageman.

Hvad? har De ikke sagt, at De vilde slutte en Ægteskabs Contract med min Datter?

Capitainen.

Ich har sagt, at jeg en Contract med Deres Tochter vilde slutte, aber ingen Ehecontract. — Es sind ja auch andere Contracten?

Hr. v. Plageman, (reiser sig hæftig.)

Hvad Dievelen tænker De paa? Herre!

Frue v. Plageman.

Mener De, at vores Datter er en Skiøge?

Capitainen.

Hun er en armes Bürger-Mädchen, und jeg en riig Edelmann; Unter so ungleiche Personen kan ingen Ægtenskaft Statt finden.

Hr. v. Plageman.

Da skal Du faae en Ulykke, Din Slyngel! (han gaaer til Dørren, og raaber.) Hei! er der nogen, der kan kaste denne Karl paa Dørren?

Syttende Scene.

De Forrige. David.

David.

David gierne kaste paa Dørren. — Lars, Stakkel! sover. —

Capitainen. (idet han gaaer.)

Det skal Dem en diere Komoedie blieve; denk man paa de tre hundert Rigsdaler.

David

(springer til og tager ham i Nakken.)

Capitaine holde Mund! — ellers slaaer David Capitainen paa Snuden. — David gaaer.

(han gaaer med Capitainen.)

Atten-

Attende Scene.

Herr og Frue von Plageman. Sophie.

Hr. v. Plageman.

Hu! det nederdrægtige Skarn! — Og det var Dit fortreffelige Parti for vores gode Sophie!

Frue v. Plageman.

Vær ikke vreed, lille Mand! Denne Ubehagelighed kan Du takke mig for, det tilstaaer jeg. — Og Du, min Sophie!

Sophie.

O! jeg er lykkelig, naar De kun elsker mig.

Nittende Scene.

De Forrige. van der Haan.

van der Haan.

Med Tilladelse at komme ind; jeg hørte, her var Allarm; Dog vel ingen betydelige Fortrædeligheder?

Hr. v. Plageman.

O, min Herre! Det var en Bedrager, der har sneget sig ind i vores Huus, og som vovede lige i vores Øine at begiere vores Datter, min Sophie, som der staaer, til sin Maitresse, og foreslaae en ordentlig Contrakt derom.

van der Haan.

Dem, Jomfrue! — Da maae han, paa min Siel! ogsaa være et complet nederdrægtigt Skarn. De er i Sandhed alt for smuk, og seer alt for ubseelig ud, til at være et saadant Kreatur.

Tyvende Scene.

De Forrige. Frøken von Sommer.

Frøkenen.

Hvad er det for en Allarm, her var?

Sophie.

Følg med mig, Frøken! saa skal jeg fortælle Dem, hvor lykkelig jeg er.

(de gaaer.)

Een og tyvende Scene.

Herr og Frue von Plageman, van der Haan.

van der Haan.

Men, tilgiv mig min Nysgierrighed! — Karlen, der blev sparket ud, talte om tre hundrede Rigsdaler, det hørte jeg; hvad skulde det sige?

Frue v. Plageman.

O! jeg har været saa ulykkelig at formaae min Mand til at laane tre hundrede Rigsdaler af denne Karl.

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Til en meget nødvendig Udgift, da jeg intet andet Raad vidſte. Nu vil han ſikkert komme os paa Halſen med denne Fordring.

van der Haan.

Vær kuns rolig for det. Jeg ſkal ſende Dem de tre hundrede Rigsdaler ned ſiden.

Frue v. Plageman.

Gud velſigne Dem for det!

Hr. v. Plageman.

Oh! det lettede mit Sind meget.

van der Haan.

Vi kan jo altid afliqvidere den Bagatelle i Regningen. Men, veed De hvad? Det er, paa min Siel! aldrig kommen over mig ſaa, ſom nu i dette Øieblik. — Hør! jeg har ſeet Deres Datter — og, omendſkiøndt jeg juſt ikke er ſaa ung, at jeg med eet kunde blive dødelig forliebt, ſaa har hun dog giort et Indtryk paa mig, ſom betyder noget. Jeg troer, jeg kunde blive lykkelig med hende, og ønſker at giøre hende lykkelig.

Frue v. Plageman.

Min Herre! der er ingen Tvivl om.

Hr. v. Plageman.

Deres Tilbud er os overmaade behageligt.

van der Haan.

Det er godt! men jeg maa, paa min Siel! ogsaa vide, om Pigen kan lide mig.

Frue v. Plageman.

O! det kan aldrig slaae Feil.

van der Haan.

Ja det er dog, pag min Siel! vel ikke saa afgiort. De Piger har gierne deres Sind for dem selv, og dersom hun kiender en anden, som hun holder mere af, eller dersom hun ikke synes om mig, som gierne kan hænde sig — for jeg har just ikke mange af de Egenskader, der skal giøre Mandfolk behagelige hos det andet Kiøn — saa vil jeg, saa min Siel! ikke eie hende, endskiønt jeg derfor ikke skal lade være at holde af hende.

Frue v. Plageman.

Vist vil hun synes om Dem. Jeg svarer for min Datter.

van der Haan.

Det er, saamænd! mere, end en Moder ellers pleier at kunne, i denne Materie.

Hr. v. Plageman.

Jeg troer dog, i det mindste, at hun vilde føie os i alt, hvad vi med Billighed kan forlange.

van der Haan.

Hun maa, saa min Siel! ikke giøre det for at føie Dem; jeg var i Stand til at lade mig skille

ved

ved hende, blot af den Aarsag, om vi alt var gift. Hør nu: jeg har aldrig giort saadan en Contrakt før, men bliver der noget af, saa troer jeg nok, at det er retteſt at lade Præſten giøre den. Men een Ting er der endnu, ſom ſtaaer mig for Hovedet; Jeg har aldrig friet, og jeg troer, paa min Siel! ikke, at jeg kunde ſige et Ord til hende i den Materie, ſkiondt Kieften ellers nok pleier at ſtaae mig bi. Vil De ikke paatage Dem Umagen for mig?

Frue v. Plageman.

Med ſtørſte Fornøielſe.

Hr. v. Plageman.

De kunde aldrig give os behageligere Commiſſion.

van der Haan.

Men, med Forord: hverken Tvang eller Overtalelſer. — Saa faaer jeg da vel et Ord at vide derom engang i Morgen, og de tre hundrede Rigsdaler ligger færdige til Tieneſte. Farvel! (i det han gaaer.) Naa; den Kierlighed kom paa mig, ſom Jule-Aften paa Kierlingen. (gaaer.)

To og tyvende Scene.

Herr og Frue von Plageman.

Hr. v. Plageman.

Nu, min Kone! endnu bliver vi lykkelige paa vores gamle Alder.

Frue

Frue v. Plageman.

Ja, maae Du ikke ſige det, Mand! kom, og lad os gaae ind og overlægge, hvordan vi ſkal fange Sagen an.

Hr. v. Plageman.

Hillemænd! det er i Sandhed den første Gang, Du har villet overlægge noget med mig.

(de gaaer.)

Fierde Act.

Det er Morgen.

Første Scene.

Capitainens Værelse.

Capitainen

(allene i en Uniform-Frakke.)

Die verdammte Hiſtorie von geſtern Abend! — Mig ſoledes paa Døren hinausjagen. — Da ligger de tuſende Reichsthaler, ſom mig Baronen havde verſprochen. Aber Herr Capitaine! wo war auch deine Courage? — Ha! warte man ein wenig! — Sie wird kommen. — Und jeg ſkal mig auf die grau-

grausamste Art rächen. — (det banker.) hvem kan det nu wohl være? — Wiederum hange! — Es braucht nur klopfen, und weg ist meine Courage. (det banker igien.) Ich muß es doch wagen.

(han gaaer til Døren, og aabner den.)

Anden Scene.

Capitainen. Piinham

Piinham.

Ydmyge Tienere, Herr Capitaine! her er jeg til Tieneste efter Forlangende.

Capitainen.

Er De der Advokat?

Piinham.

Ja jeg har den Ære at være det.

Capitainen.

Vil De mig en Kerl i Slutteriet sætte, som mig Penge skilder?

Piinham.

Det gior jeg med Fornoielse. Det er just mit Levebrød, uagtet mine Laugsbrødre hader mig derfor, og siger, at jeg lever af at giøre Ulykker.

Capitainen.

Er sine Laugsbrüder toll?

Piinham.

De maae nok sige det, Herr Capitaine! Er det at giøre Ulykke, at skaffe en Mand, hvad der er hans

hans Eiendom? og den anden, som bliver sat i Slutteriet; han har jo sit Levebrød der, og ham skeer altsaa meget ofte en Tieneste dermed. Mine Kammerater derimod, de fører Processer, som ruinerer saa mangen en Mand, og hvor tidt skielder de ikke brave Folk ud for Slyngler og Bedragere i deres Indlæg, og stifter Uenighed imellem Borgere? og det befatter jeg mig aldrig med; jeg vil ikke have det at bebreide mig, at jeg har været Aarsag i borgerlige Uroligheder, som er den største Ulykke, der kan ramme en Stat.

Capitainen.

Det kan man en brav Mand kalde.

Piinham.

Naar derimod en Skrædder, en Skomager, en Jøde eller andre brave Folk, har en Snees Rigsdaler tilgode hos en eller anden, saa erhverver jeg Dom for dem over Debitor, og giør Execution; og naar ikke jeg og et Par andre gode Mænd var, saa blev, saamænd! den trykte Hof- og Stads-Rets Fortegnelse, som kommer ud hver Maaned, ikke nær saa begierlig læst, som den giør. — Men, jeg beder Dem, at jeg maae see Obligationen.

Capitainen

(tager den frem af sin Tegnebog.)

See da, min Herr! da er den! havde ikke een Umstand været, skulde den mig so gut blevet, som en tusende Reichsthaler.

Piin-

Piinham (aabner den.)

Hvad seer jeg! Herr Capitaine! tre hundrede Rigsdaler! Jeg har endnu aldrig havt den Lykke at kunne giøre Arrest for saa stor en Summa.

Capitainen.

Havde jeg det vidst, so havde jeg ikke efter Dem skikket. Sin Capsité maae den ikke være stor.

Piinham.

Det kommer sandelig ikke deraf, Herr Capitaine! Spørg kun vores fælleds Ven, den gode Herr Snydenstrup, derom; han har i Sinde at forlade sin Procurator og antage mig istedet; men det kommer sig deraf, at der ere saa mange Procuratorer, som intet har at fortiene; altsaa, naar der engang kommer en feed Steeg, saa er der hundrede Hænder om den; og saa løber den af med Fordelen, som best kan holde sig frem, og det kan jeg ikke.

Capitainen.

Naa! kurz und gut, De maae den Excussion giøre, und faae mich den Kerl in Slutteriet.

Piinham.

Ja, jeg seer, at Løbe-Maaneden er næsten tilende. Men Obligationen maa først præsenteres Debitor, for om han kunde betale den.

Capitainen.

Bei Leibe nicht! kanstee den Kerl betalte, und

so

ſo kom han jo doch ikke i Slutterket. Der maa gleich Excuſſion gieres. Verſtehn Sie mich?

Piinham.

Ja jeg forſtaaer det nok; men det gaaer ſlet ikke an.

Capitainen.

Was? gaaer det ikke an? — Es ſoll, hohl mich der Teufel! angehen. Wil han det bedre vide, henn jeg?

Piinham.

Jeg giorde det ſaamænd uſigelig gierne. Men Lovene tillade det ikke.

Capitainen.

Ey! wat kommer mich Lovene ved? Jeg er en Auslænder, und Lovene er ikke for die Auslænder. Er iſt mir ein Scheiß-Procurator. Geh er nur! Ich ſkal wohl en anden finde.

Piinham.

Naa, naa, jeg ſkal da giøre, hvad jeg kan. — Jeg lader ikke gierne noget gaae fra mig, naar jeg kan beholde det. — (affides.) Man kan jo ſagte narre ham libt.

Tre-

Tredie Scene.

De Forrige. van der Haan.

van der Haan.

Deres Tienere! med Tilladelse at spørge: hvem af de gode Herrer er det, der heder Capitaine von Aberwitz?

Capitainen.

Det er mig: Was befehlen Sie?

van der Haan.

De maae ikke tage mig mit Spørgsmaal ilde op. Thi jeg blev ganske forvildet i de gode Herrers Physiognomier, da jeg kom ind, og det kom mig for, som De begge kunde bære det Navn med lige Ret.

Piinham (bukker.)

Jeg takker for Complimenten.

van der Haan.

Oh! tak mig ikke! Complimenten var langt mindre af Betydenhed, end jeg mærker, at De kan begribe.

Capitainen.

Maa jeg mig Deres Navn udbede?

van der Haan.

Mit Navn? det gier jeg, saa min Siel! aldrig fra mig, uden det behager mig; og det hører i det mindste ikke Dem til. Mit Ærende derimod hører Dem til, og det skal De, saamænd, faae strax, for

at

at jeg kan komme ud af Deres Gield. — Seer De! Herr von Plageman ſkylder Dem jo trehundrede Rigsdaler paa en Vexel-Obligation?

Capitainen.

Ja, und jeg har eben denne Obligation til Herr Prokuratoren, ſom der ſtaaer, leveret, for Excuſſion at giere.

van der Haan.

Jh! har De det? (til Piinham.) Det er mig, ſaa min Siel! kiert, at jeg ikke tog Feil af Dem ved første Diekaſt? men det gior mig ondt for Deres Stand, der ellers er ſaa agtværdig, at De hører til den.

Piinham.

De har en beſynderlig Maade at complimentere Folk paa, ſom De ikke kiender. Maa jeg da ſpørge Dem, hvad Procuratorer ere til for, undtagen for at ſkaffe hver Mand ſin Eiendom?

van der Haan.

Gandſke rigtig! men om det gielder om den Klaſſe, hvortil De hører, det er noget, ſom jeg tvivler paa. Jeg troer, at Vedkommendes Eiendom bliver nok for det meſte hængendes imellem Deres Fingre. Tænk De Dem kuns om i Deres Stand, og jeg ſvær Dem paa min Siel! at De, iblandt de agtværdige Mænd, ikke vil finde een eeneſte, der agter fattig Mands Bøddel.

Piin-

Piinham.

Men den Slags Procuratorer maae jo dog ogsaa være til?

van der Haan.

Upaatvivlelig. Fluer og Bremser maae ogsaa være til, men derfor slaaer man dem dog alligevel ihiel, hvor man treffer dem. Skarprettere og Natmænd ere vist ogsaa nødvendige Folk i en Stat, men derfor vilde De dog vel ikke være det? — Nu, for at tale om mit Ærende: — Herr Capitaine! min Ven von Plageman har givet mig i Commission at betale Obligationen og Renterne, og derfor kommer jeg til Dem, jeg er da Deres Debitor; og siden det er Debitors Pligt at komme til Creditor, saa seer De mig i Dag paa deres Værelse, hvor jeg, min Siel! ellers aldrig havde sat min Fod. Her er Pengene.

Capitainen.

Jeg har met Dem intet at giere. — Jeg vil Excussion have, und der von Plageman skal mich, ohne Raisonnement, in Slutteriet.

van der Haan.

Saa! og det uagtet han vil betale Pengene?

Piinham.

Det gaaer ikke an, Hr. Capitaine! jeg har sagt Dem det tilforn. Tag Pengene!

van

van der Haan.

De kan gjøre, hvad De vil; For mig gierne. Men De maae vide, at jeg ogsaa har en Villie, og at Lov og Ret har en Villie, der er stærkere, end baade Derres og min.

Piinham.

Tag De Pengene! Herr Capitaine! for De miſter dem ellers reent; — (affides.) og saa miſter jeg mit Salarium.

van der Haan.

Jeg skal ubbede mig et endeligt Svar. Det er sidste Gang, jeg byder Dem Pengene paa denne Maade. Og det svær jeg Dem til, at dersom Pengene bliver buden Dem endnu en Gang, som skal skee notarialiter, og De da nægter at tage dem, kan De skyde en hvid Pind efter dem; og hvordan det end gaaer, saa faaer De, min Siel! dog ikke von Plageman i Slutteriet, det skal jeg være Dem Mand for.

Capitainen.

Gieb man die Obligation her! (han river den ud af Haanden paa Piinham.) Jeg har Mitleid mit den stakkels Plageman, sonſten hätte ich mich nicht bewegen laſſen.

van der Haan.

Himlen skee Tak, at De har et saa medlidende Hierte. — See her er Capitalen, og Renterne med!

nu

nu hører Obligationen mig til. (han stopper den i Lommen.) Farvel! Messieurs! og mine Dine skulle, paa min Siel! meget slaae mig Feil, om jeg ikke kiendte Dem, naar jeg seer Dem igien, om det saa ogsaa var i den høieste Galge.

Fierde Scene.

Capitainen. Piinham.

Piinham.

Jeg gratulerer Dem sandelig! Herr Capitaine! Det var virkelig det allerklogeste, De kunde giøre.

Capitainen.

Han vil mig om Klogskab tale! So ein Dummkopf!

Piinham.

De maa forlade mig, Herr Capitaine! havde De ikke fulgt mit Raad, forsikrer jeg Dem, De havde aldrig faaet een Skilling. — Men dersom Capitainen ikke vilde tage det ilde op, saa skulde jeg udbede mig mit Salarium.

Capitainen.

Solarium! — han Solarium? — und kan mich ikke engang en Kerl in Slutteriet sætte! Wart man! — han skal sin Solarium kriegen!

(Capitainen tager ham i Nakken, og sparker ham ud.)

Femte Scene.

De Forrige Snydenſtrup. Jonas.

Snydenſtrup

(ſom kommer ind i det ſamme.)

Herr Capitaine! hvad er det, De giør veb min gode Ven, Procurator Piinham?

Piinham,

(ſom ſtikker Hovedet ind ad Døren.)

O! min gode Snydenſtrup! ſee ſaadan Confekt faaer man, naar man handler meb Kavaleerer.

(gaaer.)

Siette Scene.

Capitainen. Snydenſtrup. Jonas.

Capitainen.

Der elementſche Kerl! — will mich Solarium haben, und kan mig ikke en Debitor in Slutteriet ſætte.

Snydenſtrup.

O! det er en Dosmer, Herr Capitaine! ret en Erke-Dosmer.

Capitainen.

Aber, min gode Snidenſtrup! han er en klog Mand. Das weiß ich. Det har jeg af ſin Katkiſie-rung gehørt.

Sny-

Snydenstrup.

Ja, den Katekisering nødes man til at bruge. Og der er saamænd ikke en Kræmmer eller en Kiøbmand i hele Verden, eller nogen Skrædder og Skomager, der jo lærer sine Børn, hvad Jux der hører til Profession; at sige, naar Børnene skal blive ved den. Det er noget, som maa skee.

Jonas.

Og naar det dog skal skee, hvorfor skulde da ikke Papa ligesaa vel giøre det, som andre?

Capitainen.

Gut! aber, hvad skal seg ved den von Plageman giere? han har mig der i Aftes prostibuleert, und af sin Huus jagen lassen, blos fordi jeg hans Tochter ville engagere.

Snydenstrup.

Den uforskammede Karl! — hør! han skylder Dem jo Penge? De maae lægge Sag an imod ham.

Capitainen.

Aber har mig ikke den Kerl sin Obligation bezahlt. Hvat skal jeg nu ved den verfluchte Kerl giere?

Snydenstrup.

Det er mig kiert, at han har betalt. Saa kan jeg vel faae nogen Penge paa Afdrag?

Capitainen.

Ein andermal! — Es hat kein Eile — jeg har

hvat anbet at tænke paa. De maae mig hielpe über den Plageman Revange zu kriegen.

Snydenſtrup.

Det er ikke ſaa let en Sag, for jeg kiender ingen, der har Haand i Hanke med ham. Naar man kunde faae nogen af hans Obligationer opkiøbte, men hvor er de? og desuden ſaa risqverer man for mange Penge derved, og det er ikke værd. — Men — Jonas! hør vel efter, min Søn! —

Jonas.

Det gjør jeg ſaamænd ogſaa, Papa!

Snydenſtrup.

Seer De, Herr Capitaine! naar man vidſte, hvorhan von Plageman ſkrev ſit Navn, ſaa kunde man let faae det ſkrevet efter, for jeg har Bekiendtſkab til en Deel habile Folk, der kan ſkrive, hvad Haand efter, det ſkal være, og ſom kan forvende deres Bogſtaver, naar man engang behøver forſkiellige Hænder paa eet Dokument. Seer Du, Jonas, ſaadanne Kneeb er beſt at bruge i Stervboer, hvor Manden er død, og ikke kan nægte ſit Navn. Man kan ogſaa prøve at give Regninger ind, ſom forhen ere betalte, for gemeenlig kaſtes dog Qvitteringer bort. Og ſaa kan man lære unge Mennesker at ſkrive deres Forældres Navne efter. Paa disſe Maader har jeg ſaamænd arvet meget i mine Dage.

Jonas.

Jonas.

Og siden der dog skulde arves, hvorfor kunde da ikke Papa ligesaavel arve, som andre?

Capitainen.

Bravo! Den Junge bliver en complet Spitzbub in sine Dage.

Snydenstrup.

Capitainen behager at smigre. Vi to vi kiendes hinanden saa vel, Herr Capitaine! at jeg ikke holder nogen af mine Professions-Hemmeligheder skiulte for Dem. — Sagen er nu her lidt vanskeligere, siden Manden lever; men med Overlæg lader det sig dog nok prakticere. Det kommmer kuns an paa, at man havde et Dokument, eller et Brev, hvorpaa man kunde see, hvordan han skriver sit Navn.

Capitainen

(slaaer sig for Panden.)

Skulle jeg bare ikke have været so ein Dummkopf! (tager sin Tegnebog op af Lommen og leder blandt nogle Papirer.) Wart man! — hier hab ich's, hohl mich der Teufel! (han leverer Snydenstrup Papiret.) sin egenhændige Namens Unterschrift.

Snydenstrup (aabner Papiret.)

Herr Capitaine! — o! jeg maa kysse Dem for det; det er et Mesterstykke. — (han kysser Capitainen.) Hans Navn midt paa et Stykke reent Papiir! — hvor har De faaet det?

Capi-

Capitainen.

Ich er en ſtor Taſchenſpieler. — Das wiſſen Sie. Und ſo giorde jeg for en paar Wochen ſiden einige Taſchenſpieler-Kunſte hos dem. Jeg wickelte denn et Stykke Papiir ſo ſammen, at den blev gantz klein, ſo bat jeg den von Plageman ſin Namen derpaa at ſkrive. Han giorde det, — vips, habe ich den Namen weggeblaſen, und er hatte ein reines Stück Papiir. Verſtehen Sie; ich chargierte behændig, und ſo beholdt jeg den Stück met ſin Namen auf.

Snydenſtrup.

Fortræffelig. Nu har jeg alt, hvad jeg behøver. Herpaa ſkriver vi en Vexel — ikke for lav — paa nogle-tuſende Rigsdaler; — og over hans eget Navn ſkriver vi: accepteret. Saa ſkal vi ſee, hvad Karlen vil giøre; og om han da kan undgaae Slutteriet. — Men, hvormeget faaer jeg for min Umage?

Capitainen.

Ol vi ſkal ſom Brüder dele. — Und Jonas ſkal ogſaa en ſmuk Præſent have.

Jonas.

Jeg takker Herr Capitainen. Maae jeg faae den i contante Penge, for ſaa fortiener jeg lidt mod at laane mine Kammerater?

Sy=

Syvende Scene.

De Forrige. Jeſperſen.

Jeſperſen.

Om Forladelſe! min Herre! at jeg kommer ſaa brifftig. Jeg ſkulde viſt ikke have ſat min Fod ind paa Deres Stue, naar det ikke var for at ſøge min Typ, ſom jeg i Aftes ikke kunde faae fat paa, og ſom er her.

Capitainen.

Da maae jeg mig udbede, at De ſin Typ paa en anden Sted vil ſøge.

Jeſperſen.

Forlad mig! jeg ſøger min Typ, hvor jeg veed, at han er, om han ogſaa var i Deres Klæder.

Jonas

(trækker ſin Fader i Kiolen.)

O! lad os gaae.

Snydenſtrup.

Kom, og lad os gaae, min Dreng! — Farvel! Herr Capitaine!

Jeſperſen.

Et Øieblik endnu, om jeg maa bede! — (tager ham i Kraven.) Hid med mit Uhr, Gavtyv!

Snydenſtrup.

Saa ſagte, Herr Lieutenant! — Veed De, hvad det

det kan koſte Dem, at ſkielde en brav ærlig Borgermand for en Tyv, uden at kunne beviſe det?

Jeſperſen.

(ſlipper ham, og bliver beſtyrtſet.)

Snydenſtrup.

O! det er kuns to Bagateller, det vil koſte Dem — ikke mere end 1re Mark, og ſaa Deres Portepee. — Der ſtaaer Capitainen, det er eet Vidne; og her ſtaaer et ſmukt ungt Menneſke, ſom har været til Konfirmation, og ſlet ikke er af min Familie, det er to Vidner; mere kræver Loven ikke. Beviis nu De med to Vidner, at jeg har ſtiaalet et Uhr fra Dem, ſaa har De vundet Spillet; men derſom De ikke kan det, ſaa kommer jeg med mine to Vidner, og beviſer, at De har ſkieldt mig for en Tyv, og ſaa faaer vi at ſee, hvem der vinder meeſt ved den Leeg.

Jeſperſen.

Min Gud! hvad er det for Folk, der er i Verden!

Snydenſtrup.

Ja det maae De nok ſige, naar De tænker paa Dem ſelv. Og troer De, at der vil falde nogen Mistanke paa mig? — Nei! jeg er alt for vel bekiendt for en gammel ærlig og redelig Borgermand. Om Dem vil man derimod ſige, at De har feiet Deres Uhr ud i Ulkegaden, eller ſaadant Sted; for man veed nok, hvorledes diſſe unge Menneſker er. Giør

nu

nu, hvad De behager. — Her ſtaaer jeg, og der ſtaaer mine Vidner. —

Jeſperſen (i det han gager.)

Naa, lad nu nogen komme og forſikre mig om, at han er en ærlig Mand, paa Grund af, at man ikke kan beviſe med Vidner, at han er en Skielm!

(gager.)

Ottende Scene.

De Forrige, undtagen Jeſperſen.

Capitainen.

Naa, er iſt mir ein capitaler Kerl. — Aus der Scene war was für Jonas zu lernen.

Jonas.

Ja jeg har viſt ogſaa paſſet ſaa godt paa, ſom jeg kunde, men jeg var bange.

Snydenſtrup.

O Du er et Barn; er det at være bange for?

Jonas.

Men hvor kunde Papa ſige, at jeg har ſtaaet til Confirmation, og at jeg ikke var af hans Familie?

Snydenſtrup.

O Din Nar! maa man ikke hjelpe ſig med Løgn, hvor man ikke kan bruge Sandhed? — hvad nytter Løgnen til, naar den ikke bruges?

Capi-

Capitainen.

Aber nu maae denn vores Plan in Værk sættes. —Laß sehen, daß er es gut ausrichten kann.

Snydenstrup.

Der skal saamænd ikke en Formalitet blive glemt.

Capitainen.

Daran tvivler jeg ikke; er ist en allzu habiler Mann dertil.

Jonas.

Adieu saa længe.

Snydenstrup.

Farvel, Herr Capitaine!

Capitainen.

à reçevoir!

(Snydenstrup og Jonas gaaer ud af een Dør, og Capitainen gaaer ind i en anden Stue.)

Niende Scene.

(Stuen i von Plagemans Huus.)

Herr og Frue von Plageman.

Hr. v. Plageman.

Naa, lille Kone! jeg er da i Dag blevet saa lykkelig paa min gamle Alder, at vi to eengang har været eenige i vores Meninger.

Frue v. Plageman.

Ih, min beste Mand! vi har jo alletider været enige.

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Nei, Moder! — men vi er blevet eenige; — og det kommer deraf, at jeg altid har givet efter.

Frue v. Plageman.

Jeg kan ikke nægte Dig den Berømmelse; Det er rigtig nok smukt af Dig; men Du maa dog ogsaa tilstaae, at Du altid har havt Uret.

Hr. v. Plageman.

Ikke just altid. — Kan vel være en Gang imellem.

Frue v. Plageman.

Jo, lille Mand! altid, naar vi har disputeret. — Nævn mig bare een eneste Gang, at Du har havt Ret.

Hr. v. Plageman.

Jeg vil ikke tale om den evige Dispute, om Forskiellen imellem at hede Mester Petersen og Herr von Plageman, for nu har vi været givt i mere end tredive Aar; og hvert Aar har tre hundrede fem og tredsindstyve Dage; nu kan Du selv regne ud, hvor tidt vi har trættedes om den Materie, for vi har i det mindste disputeret eengang hver Dag derom.

Frue v. Plageman.

Skal jeg da regne Skud-Aarene for een Dag mere?

Hr. v. Plageman.

Naa naa! bliv ikke vreed! lille Kone!

Frue

Frue v. Plageman.

Det er ogsaa det eeneste, han altid har at giøre Ophævelser over. For i alt andet har han altid faaet Ret.

Hr. v. Plageman.

Saa? — End, da Du faldt paa at befale Dine Tieneſtefolk at kalde Dig Frue, var jeg ogsaa eenig med Dig i det?

Frue v. Plageman.

Men der var Du atter urimelig, Faer! heder ikke enhver ſtikkelig Kone i Byen Frue?

Hr. v. Plageman.

Tag imod Titlen længe nok, naar den gives Dig, og Du ikke kan afværge det; men ſine Tieneſtefolk kan man dog ſagte forbyde at give os Titler, ſom ikke tilkommer os. Og mon Du ikke kan være lige ſaa agtværdig en Kone, naar Du heder Madame, ſom naar Du lader Dig kalde Frue?

Frue v. Plageman.

Naa, har Du endnu mere?

Hr. v. Plageman.

Ja: naar vi ſaa engang ſkal ud i Skoven om Sommeren at fornøie os, ſaa kan det ikke ſmage Dig at komme i Charlottenlunds Skov eller Dyrehaugen; men jeg maae kiøre ſom en Nar, og flakke omkring paa de ſtore Herſkabers Gaarde, for at beſee deres Herligheder, og gaae i deres Haver, og —

Frue

Frue v. Plageman.

Ja, hvad Ondt er der vel i det?

Hr. v. Plageman.

Ih, jeg misunder ſandelig ikke disſe Folk deres Herligheder, men jeg kan ikke lide, at de ſkal troe, at alle ſimple Folk ere ſaa inderlig forlegne for at beſee og beundre deres Lykke. En anden Sag er, hvor Lyſtſtedet er kongeligt, der kan jeg endda til Nød finde mig i det. Men hos en privat Mand har jeg aldrig kundet lide det; for i Fald vi ere ſaa lykkelige at møde det naadige Herſkab paa deres Grændſer, ſaa ſeer de paa os netop med den ſamme Mine, ſom Du ſeer paa Dine Tieneſtefolk, Moer! naar vi har Bal engang, og Du giver dem Lov til at ſtaae i Forſtuen, og gabe paa det. Og ligeſaa lidet kan jeg udſtaae den Tanke, at man kunde faae i Sinde at regne mig iblandt den Pøbel, der ruineres af Raadhed, hvad Herſkaberne har anvendt Penge paa.

Frue v. Plageman.

Har Du endnu mere at ſige, ſaa kom med det i en Haſt, for jeg ſynes, Du har ret ſaadan en Lyſt til at moraliſere for mig i Dag.

Hr. v. Plageman.

Ja, og det kommer ſaamænd af, at jeg er ſaa glad over det gode Parti, vores Datter ſkal giøre.

Frue v. Plageman.

Vil Du altid være ſaadan, naar Du er ret glad,

ſaa

saa skal jeg just ikke rose mig af den Fornøielse, jeg har deraf.

Hr. v. Plageman.

Om Forladelse, lille Kone! — Du skal da see, at jeg skal stræbe efter, aldrig at blive ret glad herefter. — Men hvor kan dog Sophie blive af?

Frue v. Plageman.

Jeg sagde til hende, at hun skulde komme her ind. — Jeg saaer at hente hende. — —

(gaaer.)

Tiende Scene.

Hr. v. Plageman. (allene.)

Det er, Gud skee Lov! saa god en Kone, som nogen vil ønske sig, naar hun bare maae raade. — Det er nu hendes svage Side. — Og jeg har, saa mænd, ogsaa min svage Side. — For jeg havde faaet den fortræffeligste Kone af hende, naar jeg ikke havde givtet mig med hende, førend hendes Fader var død; og saa inte havde været saadan en Mæhæ fra Begyndelsen, som jeg er er.

Ellevte

Ellevte Scene.

Her von Plageman. Frue von Plageman. Sophie.

Frue v. Plageman.

Kom ind mit Barn! her er ingen, uden Din Faber. Du veed, at jeg i Aftes ikke kunde komme til at tale med Dig, for vi vare saa glade ved Bordet, saa vi kom kuns seent derfra. Nu har vi Leilighed til at tale lidt med Dig, og jeg maa da først gratulere os ligesaa meget, som Dig selv, fordi vi kom efter, hvad Capitainen var for en Karl.

Hr. v. Plageman.

Ja ham havde jeg altid været imod. Det var Dit Arbeide.

Frue v. Plageman.

Skal Du endelig lade mig høre, naar jeg engang feiler. Ville jeg bære mig saadan ad med Dig, saa maatte jeg gaae og brumme fra Morgen til Aften.

Sophie.

Jeg er vis paa, at baade min Faber og min Moder elsker mig saa meget, at De altid sigter til mit Vel, endogsaa med de Handlinger, hvorved, De siden finder, at De har feilet.

Hr. v. Plageman.

Ja, i Sandhed gior vi det, min Pige!

Frue

Frue v. Plageman.

Capitainen var et Skarn, det veed vi; og jeg undrer mig selv over, at vi aldrig har kunnet mærke det før. At han var noget vindig, det har jeg vel seet, men jeg troede, at det kom af, at han var ung. — Nu tilbyder sig et andet Partie for Dig, min Datter! og det er en ganske anden Mand. — Ingen ung Spradder, og ingen gammel Pedant. En fortreffelig og en retskaffen Mand —

Hr. v. Plageman.

Som er meget riig. —

Sophie.

Og som heder? —

Frue v. Plageman.

Ja! hans Navn er sandelig ikke af liden Betydenhed. — Herr van der Haan.

Sophie.

Ostindianeren?

Hr. v. Plageman.

Just han.

Sophie.

Kiere Forældre! — jeg troer, han er en retskaffen Mand. — Agte ham — ære ham — det kan jeg. — Men elske ham — det kan jeg ikke.

Hr. v. Plageman.

Betænk, mit Barn! at Du kan giøre os —

Dine

Dine Forældre — lykkelige paa vores gammel Alder. — Han er riig. —

Frue v. Plageman.

Og heder van der Haan.

Sophie.

Jeg vil opofre alting, — min egen Lykſalighed ſelv — naar jeg ſeer, at det er nødvendigt for Deres Roligheds Skyld; — men at det her er nødvendigt, indſeer jeg ikke.

Frue v. Plageman.

Du er ogſaa kuns et Barn! — men vi indſee det.

Hr. v. Plageman.

Du vil lægge Aar til vores Alder, ved at ſøie os.

Sophie.

Jeg vilde ſælge ti Aar af min Alder, for at tilkiøbe mine Forældre eet. — Men De vil ſelv blive ulykkelige ved at ſee mig være det.

Frue v. Plageman.

Vi bliver alle lykkelige, naar Du ſøier os heri.

Sophie.

Men bliver De ulykkelige, om jeg vover at være Dem ulydig?

Frue v. Plageman.

Ja! — vi vil ſvinde hen af Grædmelſe, — og døe, og det er da Dig —

Sophie.

Kiere Moder! — ti dog! — jeg kan ikke udholde det længere.

Hr. v. Plageman.

For end mere at overbevise Dig om, at det staaer i Din Magt at giøre os enten lykkelige eller ulykkelige, saa maa Du vide, at vi ere i Armod og dyb Gield, og at vores eneste Haab beroer paa Dig, og at Du giør et godt Parti. —

Sophie.

Er det vist?

Frue v. Plageman.

Saa vist, som jeg er Din Moder, er der ikke eet Ord usandt deri.

Sophie.

Vil De forunde mig nogen Tid til at betænke mig i?

Frue v. Plageman.

Til Middag, mit Barn! — vi kan ikke længere opholde Manden.

Hr. v. Plageman.

Vi vil forlade Dig, og blot bede Dig overveie, at det staaer i Din Magt at forlænge eller forkorte vore Dage. (han kysser hende.)

Frue v. Plageman.

Farvel saa længe, mit Barn!

(hun kysser hende. De gaae.)

Tolvte

Tolvte Scene.

Sophie (allene.)

(sætter sig paa en Stoel.)

Saa er jeg da bestemt til et Offer, — et ulyksaligt Slagtoffer. — O, min Ven! hvad vil Du sige, naar Du hører dette? — hvad skal jeg gjøre? — Dog! har jeg ikke en Læremesterinde, — en Veninde, — som jeg kan raadføre mig med? —

(hun reiser sig og vil gaae, men møder Frøken von Sommer i Døren.)

Trettende Scene.

Sophie. Frøken von Sommer.

Frøkenen.

Hvad fattes Dem? — hvorledes seer De ud?

Sophie

Beste Veninde! — giv mig et Raad! — Jeg skal ægte van der Haan — eller og styrte mine Forældre i Armod og Elendighed — ja tilsidst i Graven.

Frøkenen.

Hvem har sagt Dem, at det vilde blive en nødvendig Følge, naar De afslog dette Tilbud?

Sophie.

Mine Forældre selv! — Just nu forlod De mig — Hvad skal jeg gjøre? — giv mig et Raad.

Fruekenen.

Sandelig, lille Sophie! det er een af de vanskeligste Poster, hvori De kunde forlange mit Raad. — Og jeg maae noie overveie Tingen, førend jeg kan tiene Dem dermed. Der ere Opofrelser, som Forældre ere pligtige at giøre for deres Børn; men der gives visselig ogsaa mange Tilfælde, hvor Forældrene kan kræve Opofrelser af Børnene. Dersom Deres Forældres Forfatning kan hielpes uden dette desperate Middel, da skal vi vel finde paa Udveie til at bøie deres Haardhed. — Men staaer Deres Forældres Lykke eller Ulykke virkelig i Deres Haand, — da — fordres der Heltemod, lille Sophie! — og dette er det, som jeg først maae undersøge, førend jeg kan raade Dem. — Kom ind, og lad os see til, hvorledes vi skal komme efter Sagernes Sammenhæng.

Femte Akt.

Samme Værelse.)

Første Scene.

Lars

(allene, med en Feiekost i Haanden.)

Jeg synes, her kunde være reent nok, (gaber.) Den naadige Frue kan nu aldrig faae der reent nok. —

Hun

Hun veed heller ikke, hvad det koſter paa Kræfterne — (gaber.) at gaae med Feiekoſten. — Man kan ſagte tale om det, ſom man inte kiender! — (gaber.) Og ſaa ſynes mig ogſaa, at det er Stuepigens Arbeide, og ikke Tienerens.

(ſætter ſig paa en Stoel og gaber.)

Anden Scene.

Lars. David.

David.

Stakkels Lars! — feie Gulvet!

Lars.

Ja! han maa nok ſige det. — Saadant Arbeide maa jeg gjøre. —

(gaber.)

David.

David hielpe Lars. — David gjerne feie Gulv. —

Lars.

Det ſkal han, ſaa mænd! have Tak for. —

(han ſiver David Koſten.)

David.

David nok gjøre det godt. — Er ikke ſaa dum — er ikke David. —

(han begynder at feie.)

Lars.

Der ligger ogſaa noget henne — Mosſis David! (gaber.)

David.

Seer det nok — lille Lars! — David skal inte glemme. —

Lars.

Og saa viser han Støvet af Stolene (gaber.) See her han et Klæde! —

(tager et Klæde op af Lommen, og lægger paa sit Knæe.)

David.

Skal nok giøre det — lille Lars!

Lars.

Vil han altid saadanne hielpe mig? — Mosis David! (gaber.)

David.

Oh ja! — David altid hielpe Lars! —

Lars.

Ja saa kan jeg endda — (gaber.) — finde mig i at være Tiener.

David.

Skal inte Ondt have — skal ikke Lars, — saa længe David er her.

Lars.

Mange Tak skal han have; — (gaber.) han skal ikke fele uden der — hvor der var spildt. —

(gaber.)

David.

David gierne feie hele Gulvet! —

Lars.

Lars.

Nei, nei! — Gid Fanden giøre mere — (gaber) end hvad de befaler een!

David.

Ja ja, da! — I Morgen David feie hele Gulvet.

Tredie Scene.

De Forrige. Frøken von Sommer.

Frøkenen.

Men, Gud bevare os! — hvad er det jeg seer?

David.

David hielpe lille Lars — inte andet, Frøken!

Frøkenen.

Og det kan han sidde saaledes og tage imod?

Lars.

Ja — jeg kan. — (gaber.) Hvorfore skulle jeg ikke tage det saa magteligt, som jeg kan faae det? — (gaber.)

Frøkenen.

Jeg troer, han er saa doven, at han ikke gider vasket sig engang selv.

David.

Stakkels Lars! — David gierne vaske Lars! —

Frøkenen.

Da burde det være med en Kiep.

Da-

David.

Bevare os — inte vaske med Kiep — gior inte David. —

Lars.

Jeg vilde saamænd gierne betale een for det — ligesom de store Herrer. — (gaber.) — Men min Løn strækker ikke til.

Frøkenen.

Godt, Mosses Lars! men vil han ikke være saa god at bede sin Herre umage sig et Øieblik ind til mig?

David.

David giøre det — sid kuns, lille Lars! — David gaaer.

(gaaer.)

Fierde Scene.

Frøkenen. Lars.

Frøkenen.

Skal jeg lade ham bære ud af Stuen? Lars!

Lars.

Jeg var tilfreds, at Frøkenen — (gaber.) vilde giøre det, for det tager saa meget — (gaber.) — paa Kræfterne at gaae. —

(gaaer gabende ud.)

Femte

Femte Scene.

Frøkenen (allene.)

Det er et vanskeligt Arbeide, jeg har paataget mig; og Gud veed, hvorledes jeg kommer fra det! — Faderen maa jeg udspionere, om deres Forfatning virkelig er saa slet, som de siger — og Moderen maa man see at bevæge; for, i hvor forhippet han end- ogsaa er paa Giftermaalet, saa maa han dog give efter, naar hun vil.

Siette Scene.

Frøkenen. Hr. von Plageman.

Hr. v. Plageman.

De har forlangt at tale med mig, Frøken!

Frøkenen.

Ja! — De pardonnerer mig min Dristighed. — Jeg kommer her, som Talsmand for Deres Jom- frue Datter, først hos Dem, og siden hos hendes Frue Moder.

Hr. v. Plageman.

Min Datter kunde ikke lettelig vælge sig nogen Talsmand, hvis Ord kan og bør have saa megen Vægt hos os, som Deres, Frøken!

Frøkenen.

Jeg er Dem forbunden for Deres Compliment.

Udfal-

Udfaldet af mit Ærende vil da vise mig, om det er en blot Compliment eller ikke.

Hr. v. Plageman.

Maae jeg altsaa udbede mig, at vi maae komme til Tingen?

Frøkenen.

De har besluttet at give Deres Datter med en, saa vidt som jeg troer, meget brav og værdig Mand.

Hr. v. Plageman.

Ja vi har, Frøken! Det er et Tilbud, som vi aldrig havde kundet drømme om, og saadan en Lykke tilbydes sielden nogen Pige mere end eengang i hendes hele Levetid, hvorfore man med begge Hænder maa holde paa den.

Frøkenen.

Jeg vil give Dem Ret deri, at dette Tilbud er en Lykke for Dem. Men De har levet saa længe, at De umuligt kan andet end have lagt Mærke til, at det, der for tusende Mennesker er en Lykke, ikke sjelden er en Ulykke for eet enkelt. Lykken er ligesom en meget god Medicin i Verden. Doktoren, der ordinerer den, maae meget noie passe paa, om den Mave, som Medikamentet tillaves for, er saaledes disponeret, at den kan imodtage det, thi ellers kan det dræbe istedenfor at helbrede. Det kommer nu an paa, om De er overbeviist om, at denne saakaldte Lykke ikke bliver en Ulykke for Deres Datter.

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Ja, det er jeg overbeviist om; jeg kiender min Datter, og veed, at hun vil sætte sin Lykſalighed i det, der kan befordre vores.

Frøkenen.

Det veed jeg ogſaa. Men, uden at giøre Dem nogen Compliment, maa jeg vende denne Sætning om, og ſaa heder den: jeg er vis paa, at De og Deres Frue, ſom Forældre, vil ſætte Deres Lykſalighed i det, der kan befordre hendes.

Hr. v. Plageman.

Det veed Gud, vi vil.

Frøkenen.

Men, om nu dette Giftermaal, iſteden for at befordre hendes Lykſalighed, giør hende ulykkelig?

Hr. v. Plageman.

Det er hun altfor ung til at kunde bedømme.

Frøkenen.

Forlad mig! — Det er De, min Herre! alt for gammel til at kunde bedømme. Tænk Dem fyrgetyve Aar tilbage i Deres Alder, da der løb en Hoben varmere Blod i Deres Aarer, end der nu kan løbe! og huſk paa, hvad De ſaa tidt har fortalt, hvorledes Deres Forældre ville tvinge Dem til at tage Uhrmager Enken, for at De kunde faae Værkſtedet og Skillingerne; og De derimod vilde have Deres første Kone,

ſom

ſom var en fattig Pige; hvad tænkte De da om Deres Forældre?

Hr. v. Plageman.

Jeg tænkte — jeg tænkte . . . Men hvad kan vel min Datter have imod dette Parti? — Maaſkee en anden Kierlighed?

Froskenen.

Maaſkee? — maaſkee ogſaa blot, at hun ikke ſynes om Perſonen.

Hr. v. Plageman.

Ikke ſynes om ham? — hvad kan hun vel have at udſætte paa ham?

Froskenen.

O! det vanærer Manden viſt ikke, at hun ikke ſynes ſaa meget om ham, ſom De. Der er overmaade mange Mennesker, ſom en Pige kan agte og ære, men overmaade faa, ſom hun kan gifte ſig med. Og jeg vil overalt ikke troe, at De vil fordre ſtørre Lydighed af Deres Datter, end De ſelv var i Stand til at viſe Deres Forældre.

Hr. v. Plageman.

Men det er en anden Sag med hende end med mig. Tilfældet er her gandſke forſkiellig.

Froskenen.

Tilfældet her er netop det ſamme. De tillader mig — —

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Nei, Frøken! det er ſandelig ikke. — Mine Forældre bleve ikke ulykkelige, fordi jeg afſlog Uhrmager-Enken. —

Frøkenen.

Bliver da De ulykkelige, naar hun afſlaaer paa der Haan?

Hr. von Plageman.

Ja vi gior, Frøken! Min oekonomiſke Forfatning, maae jeg reent ud ſige Dem, er yderlig ſlet.

Frøkenen.

Jeg har ikke ſeet Deres Contrabøger; men, ſaa meget maa jeg dog ſige Dem, at der, efter mine Tanker ſkal en overmaade ſtor og overhængende Ulykke til, førend man maa anvende ſaa desperate Midler, og . . .

Hr. v. Plageman.

Jeg kan ikke ſige Dem mere, Frøken! end at jeg ikke anſeer dette Middel for at være desperat. Gierne føiede jeg min Datter; men om nu jeg vil, ſaa gior viſt min Kone det ikke; om en halv Time er det Middag, og til den Tid har vi lovet at ſige Manden Svar.

Syvende Scene.

De Forrige. Snydenſtrup. Jonas.

Snydenſtrup.

Med Tilladelſe! . . er Herr von Plageman hiemme?

Hr. v. Plageman.

Her er jeg! hvad godt? min Herre!

Snydenſtrup.

(tager en Tegnebog op af Lommen.)

Jeg har en liden Vexel at enpreſentere Dem til Betaling. Den lyder fra Dato.

Hr. v. Plageman.

Mig en Vexel! . . hvor kan den komme fra?

Snydenſtrup.

De erindrer det nok, naar De ſeer den. — (han leverer ham Vexelen.) See her er den!

Hr. v. Plageman.

Hvad! en Vexel paa to tuſinde Rigsdaler? . . .

Snydenſtrup.

Ja, og ſom De ſelv har accepteret — ſee! der ſtaaer jo Deres Navn! — Og det er i Dag den ſidſte Løbe-Dag.

Hr. v. Plageman.

Hvorledes kan det hænge ſammen? . . . Det er min egen Haand, og jeg har aldrig i mine Dage accepteret nogen Vexel.

Snyd-

Snydenstrup.

Ja det veed jeg ikke. Den er, som De selv seer, endosseret til mig af en brav Mand, som nu, destoværre! er død. Hans Skifte er under Behandling, og jeg kan ikke have med nogen anden end Dem at bestille.

Jonas.

Nei saamænd kan Papa ikke.

Hr. v. Plaegman.

Jeg betaler den ikke.

Snydenstrup.

Ja, saa maa De ikke tage det ilde op, at jeg om en halv Time gier Arrest hos Dem efter Vexel-Retten.

Frøkenen.

De vil dog vel ikke ....

Snydenstrup.

Forlad mig! ... jeg har intet med Fruen at bestille ... Det er Deres gode Mand ...

Hr. v. Plageman.

Vexelen er falsk, det paastaaer jeg ..

Snydenstrup.

Min Herre! min Herre! tag Dem i Agt! De har selv sagt, at det var Deres egen Haand, og vel er Endossenten død, men han boede her i Byen, og der er ikke en Mand paa hele Børsen, der jo kiender hans Firma og Haandskrift. Vil De betale den?

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Nei! jeg hverken vil eller kan.

Snydenſtrup.

Ja ja, min Herre! ſaa ſees vi igien om en halv Time paa en anden Maade. Jeg kan, ſaamænd! ikke ſkienke Dem min lovlige Eiendom.

Jonas.

Papa kan ikke taale at tabe.

Hr. v. Plageman.

Hvad ſkal jeg giøre? jeg ulykkelige Menneſke! alting ſtormer til imod mig, for at giøre mig ulykkelig. — Naa, Frøken! er nu ikke en rig Svigerſøn fornøden?

Frøkenen.

Endnu ikke, min Herre!

Hr. v. Plageman.

Jo upaatvivleligen. — O, jeg elendige Mand! — Jeg maa nødes til at gribe til dette Middel, og derſom Sophie ikke vil hielpe mig, ſaa er jeg uden Redning forloren. — —

(Han gaaer.)

Ottende Scene.

Frøkenen. Snydenſtrup. Jonas.

Jonas.

Saa faaer vi vel gaae? Papa!

Sny-

Snydenstrup.

Ja, lad os det min Søn! Adieu!

Frøkenen.

O nei! vær saa god at bie lidt! — Behag at sidde ned! (De sætte sig i Baggrunden af Theatret, Frøkenen gaaer frem paa Theatret.) Skulde vel denne Fremmede ville læsse flere Forpligtelser paa Sophie? — Ja elsker han hende meget, saa gior han det vist, og der voves i det mindste meget. — Nei! det skal ikke skee. Jeg skal giøre Sophies Lykkalighed et Offer. — Fire Tusinde Rigsdaler er min hele Formue, og dette Offer koster mig altsaa kuns Halvparten. Jeg skal dog ikke lide nogen Nød. — Ja det maa skee. — (til Snydenstrup.) Min Herre! Er Værelen ikke paa to tusende Rigsdaler?

Snydenstrup

(kommer frem, og Jonas holder ham ved Haanden.)

Jo netop! behag at see her!

Frøkenen.

Jeg betaler Dem Værelen.

Snydenstrup.

Meget godt, naadige Frue! Deres Mand vil da....

Frøkenen.

Han er ikke min Mand!

Snydenstrup.

Jeg beder Fruen om Forladelse. Jeg burde

have begrebet det, siden De vil betale en saadan Summa for ham. Men vil Deres Herr Gemahl . . .

Frøkenen.

Er det Dumhed eller Ondskab, min Herre! . . . . Jeg er ikke givt.

Snydenstrup.

Jeg beder om Forladelse, det meente jeg saa vist ikke heller. — Det er dog underligt.

Jonas.

Det synes jeg ikke, Papa!

Frøkenen.

Kom til mig i Eftermiddag, saa skal jeg enten levere Dem Pengene, eller stille Dem saa antagelig Sikkerhed, at De ikke . . .

Niende Scene.

De Forrige. Jespersen.

Jespersen.

Deres ydmyge Tiener!

Jonas.

Skal vi ikke nu gaae? . . .

(trækker Snydenstrup i Kiolen.)

Snydenstrup.

Jo nok, min Dreng! . . Adieu!

Jespersen.

See see! min ærlige Mand! . . O! behag at bie et Øieblik.

Snyd-

Snydenſtrup.

Jeg har ſaa ſandelig ikke Tid.

Jeſperſen.

O! jeg tager det paa mig. — Et Øieblik, om jeg maae bede Dem! — Og De, Froken! handler ogſaa med denne Mand?

Frøkenen.

Om nu ſaa var, ſaa er det en Sag imellem ham og mig.

Snydenſtrup.

Det ſkulde jeg ogſaa formode.

Jeſperſen.

Froken! Deres Affairer kommer mig ſlet ikke ved, men naar De handler med denne Mand, ſaa vil, ſaa maa jeg vide, hvad Deres Handel beſtaaer i. Og jeg ſvær Dem til, at hverken han eller jeg kommer ud af Stuen, førend De fortæller mig . . .

Snydenſtrup.

Men jeg gaaer alligevel!

Jeſperſen.

Saa! det vil vi ſee paa. — Jeg har min Karl derude. Heida Ole! (en Matros kommer ind.) O! løb mig efter Politiet! — (Ole vil gaae.) Nei! bie lidt! — det duer ikke. Hold mig faſt paa denne Karl!

(Jonas løber, og Karlen tager fat paa Snydenſtrup.)

Tiende Scene.

De Forrige, undtagen Jonas. David.

David.

David gierne holdé paa Karl. —

(han holder paa Snydenstrup.)

Snydenstrup.

O! hvor blev min Jonas af?

David.

Jonas løb, som var pidsket. — Jonas er Faders Søn? — ikke?

Jespersen.

Nu Frøken! jeg maa vide Sammenhængen. Det er sandelig for Deres eget Beste.

Snydenstrup.

Herr Lieutenant! det er anden Gang i Dag, De har antastet en ærlig Borgermand. Det skal blive Dem en dyr Affaire. Jeg kom hid i et lovligt Ærende med en Vexel paa Herr von Plageman, som han ikke kunde betale, og som Frøkenen har lovet mig at afgiøre.

Jespersen.

De? Frøken! — altsaa et nyt Træk i Deres Karakteer! . . .

Frøkenen.

Som jeg vil frabede mig Dem til at skildre.

Jesper-

Jespersen.

Men De maa dog tillade mig at see Vexelen, min ærlige Borgermand!

Snydenstrup.

O ret gierne! — See der!

(han viser ham den.)

Jespersen.

(efter at have beseet Vexelen nøie.)

Nei, min ærlige Mand! denne Vexel har Du været for hastig til at skrive. Saa Du handler da ogsaa med falske Vexler?

Snydenstrup.

Falske Vexler? — Det skal De bevise!

Jespersen.

Ja! dette skal jeg bevise. — Den Affaire med Uhret vil vi for det første tie med. — Men — kiender Du Endossenten?

Snydenstrup.

Ih! bevare os Gud! ja vist gior jeg saa. — Det var en brav Mand, men han er nu død!

Jespersen.

Det var, til Ulykke for Dig, min Morbroder! — Der Gang har Du baaret Dig dumt ad. For jeg skal bevise, at han var død fiorten Dage, førend Vexelen er dateret. Du maa ikke tage ilde op, at han var død en Maaneds Tid, førend det blev anmeldt i Adres-Aviserne.

Snyd-

Snydenstrup.

Herr Lieutenant! der har De Deres Uhr! (han tager Uhret af Lommen, og giver ham.) Men nu slipper jeg vel!

Jespersen (tager Uhret.)

Skurk! — Nei, Raspehuset skal blive Dig vist nok. — Bring ham uden for, til jeg kommer.

Snydenstrup.

O, Herr Lieutenant!

Jespersen.

Gaa, siger jeg. Du er moden! — hold mig fast paa ham!

David.

David nok holde Skurk! —

(de trække af med ham.)

Ellevte Scene.

Frøkenen. Jespersen.

Frøkenen.

Hvorledes hænger alt dette sammen, med Uhret — og Vexelen? jeg begriber det ikke.

Jespersen.

Jeg skal forklare Dem det siden. — Nu kun to Ting, og det i al Hast. Først hilse Dem fra vores Capitaine; han er avanceret til Musketeer.

Frø-

Freken.

Capitaine von Aberwitz?

Jesperſen.

Ret han! — Man er kommen efter hans hele Hiſtorie, og en Hoben Gavtyveſtreger, hvori den Karl med Vexelen er impliceret. Han er af en meget fornemme og adelig Familie i Tydſkland. Moderen forkielede ham, og han lærte intet i ſin Ungdom uden Skarnsſtykker. Man kiøbte en Officiers Plads til ham, men for nedrige Streger blev han kaſſeret; Derpaa rømte han bort. Moderen har idelig ſendt ham Penge, og underſtøttet ham. Men det kunde ikke forſlaae, og han ſupplerede ved Skurkeſtreger, hvad der manglede ham! Nu valgte han Muſketten for at ſlippe for Skubkarren.

Freken.

Et græsſeligt Exempel for Forældre, der forkiele deres Børn!

Jesperſen.

Dette var nu hans Hiſtorie. — Dernæſt maa jeg bede Dem om at ſkaffe mig en Samtale med Sophie i Eenrum.

Freken.

O! vidſte De, hvor høit den Pige elſker Dem.

Jesperſen.

Jeg veed det, men jeg veed ogſaa mine Pligter imod hende. Kuns ſnart, Freken! Thi Tiden er knap.

Fre-

Frøkenen.

Strax.

(Gun gaaer.)

Tolvte Scene.

Jeſperſen (allene.)

Min Sophie ſkal givtes i Dag! — med en værdig Mand, ſiger hele Byen! — O ja, det ſkal hun — det maa hun! — Gid hun maa blive lykkelig! — Mit ſidſte Haab er dog alligevel til Ende.

Trettende Scene.

Jeſperſen. Sophie.

Sophie.

Beſte Ven! jeg er ulykkelig! — jeg ſkal forlade Dig, og ægte en anden; — eller ogſaa giøre mine Forældre ulykkelige.

Jeſperſen.

Dine Forældre ulykkelige?

Sophie.

Ja! lægge Dem i Graven af Sorg; det var deres Ord. Hvad ſkal jeg giøre?

Jeſperſen.

Giøre Dine Forældre lykkelige! Jeg kan hverken giøre Dem eller Dig lykkelig. Mit ſidſte Glimt af dette Haab er forſvunden.

So-

Sophie.

Hvorledes det? bedſte Ven!

Jeſperſen.

Jeg faaer et Brev, at min Mormoder er død, og jeg arver ikke een Skilling.

Sophie.

Min Gud! hvem arver da?

Jeſperſen.

Tallotteriet har arvet. Lyſt til at blive hovedkiig førte Konen paa den fordømmelige Tanke at ſpille. Hun ruinerede ſig, og døde. — Dog! hun var mig intet ſkyldig. Jeg har altſaa intet at fordre. Men Dig, min Sophie! Dig maa jeg miſte. Det er min Pligt at give Dig dit Løfte tilbage, thi jeg har ingen Udſigter til at blive Eier af Dig, førend om en halv Snees Aars Forløb, thi før kan jeg umuligt avancere ſaavidt.

Sophie.

Jeg vil oppebie den Tid.

Jeſperſen.

Nei min Pige! vi ere alle Menneſker og menneſkelige Feil underkaſtede. Jeg kan ſvare for min Tænkemaade, om jeg ægter Dig nu, men ikke, ifald vi ſkal bie ſaalænge. Det er min Pligt at være redelig imod Dig, endog paa min egen Bekoſtning; og det er Din Pligt, at redde Dine Forældre fra Undergang.

So-

Sophie.

Min Gud! hvor er det dog ikke haardt, naar vore Pligters Opfyldelse skal koste saa meget!

Jespersen.

Men hvor let er det ikke at opfylde sine Pligter, naar Opfyldelsen ikke koster os noget! Her fordres rigtig nok ferm Beslutning, og Mod til at giøre det første ubehagelige Trin; men den Haand, der finder det tienligt for os, at strøe Torne paa vores Vei, kan ogsaa give os Styrke, til at holde ud paa Veien.

Fiortende Scene.

De Forrige. Frøkenen.

Frøkenen.

De kommer! — De kommer! — Frisk Mod! mine Venner! jeg har endnu een Vine at sprænge.

(Sophie sætter sig paa en Stoel i Baggrunden.)

Femtende Scene.

De Forrige. Herr og Frue von Plageman. van der Haan.

van der Haan.

Det er en Bagatelle, der paa min Siel! ikke skal sætte Dem graae Haar i Hovedet.

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Hvor er Manden med Vexelen?

Jespersen.

Udenfor. Han venter kuns paa Befordring til Stokhuset. Vexelen var falsk. Det er opdaget.

Frue v. Plageman.

Men kan det beviſes?

Froskenen.

Herr Lieutenanten har beviist det.

Hr. v. Plageman.

Gud velſigne Dem for det, Herr Lieutenant! — (til van der Haan.) Jeg takker Dem for Deres Godhed, men nu behøver jeg ikke Deres Penge.

van der Haan.

O! min Kaſſe er Deres, ſiden De ſmigrer mig med det Haab, at Deres Datter —

Frue v. Plageman.

Ja viſt vil hun det. — Kom hid! min Sophie! antager Du ikke Herr van der Haans Tilbud?

Sophie

(reiſer ſig haſtig op.)

Kiere Forældre! See her, hvad Offer en Datter gior af ſin egen Lykſalighed. (til van der Haan.) Min Herre! der er min Haand!

(hun ſegner ned i Froken von Sommers Arme,)

Herr og Frue v. Plageman.

Min Datter!

Jeſper-

Jeſperſen.

Sophie!

(De ſamle ſig om hende.)

van der Haan.

Hvad fattes den ſtakkels Pige?

Froken.

Hun agter Dem høit, men elſker Dem ikke. — Hun opofrer en anden Kierlighed, for at giøre ſine Forældre lykkelige.

van der Haan.

Hvad hører jeg! (til Hr. og Frue von Plageman.) Min Herre! Madam! Det var ikke efter Aftale. — Jeg ægter hende, paa min Siel! ikke.

Sophie (ſtaaer op.)

Hold Deres Ord, min Herre! og giør ikke mine Forældre ulykkelige!

van der Haan.

Ingen af Delene vil jeg giøre. Hvem er Deres Kiereſte? Jomfrue!

Froken.

En brav og retſkaffen, men fattig, Lieutenant,

Sophie.

Som afſlaaer min Haand, fordi han ingen anden Udſigt har end at ægte mig om en halv Snees Aar.

Froken.

Der ſeer De ham! (viſer ham Jeſperſen.)

van

van der Haan.

Det er kuns Penge, der mangler Dem? Herr Lieutenant! —

Jeſperſen.

Synes De, at det er en Bagatelle?

van der Haan.

Ja! naar man har dem, ellers) paa min Siel! ikke. Jeg paatager mig at udſtyre Deres Brud, og ſætte Dem i Stand. (til Hr. og Frue v. Plageman.) De har bedraget mig, mine Venner; og til Erſtatning derfore fordrer jeg Deres Samtykke.

Hr. v. Plageman.

Nu vil jeg engang raade. (til Jeſperſen.) Tag hende!

Frue v. Plageman.

Og jeg ſamtykker.

Jeſperſen (meget glad.)

Sophie!

(han kyſſer hende.)

Sophie

(til van der Haan.)

Ædelmodige Mand!

Frue v. Plageman.

Men, lille Jeſperſen! Een Ting maa De ſøie mig i: De maa kalde ſig von Jeſperſen.

Jeſperſen.

Det kan jeg umulig; det er . . .

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Kone! er Du endnu forrykt. Nei hør Børn! Troe en Mand, der kan tale af Erfarenhed: behold det Navn, I har, og byt det aldrig om, i hvor glimrende endogsaa det er, som I kan faae igien, for det er og bliver dog en Utaknemmelighed imod sine Forældre.

van der Haan.

Hvad siger De? — O! saa er jeg en Utaknemlig.

Frue von Plageman.

Har De ogsaa byttet Navn?

van der Haan.

Ja! mit rette Navn er Petersen.

Hr. v. Plageman.

Petersen! hvad Landsmand er De?..

van der Haan.

Nordmand.

Hr. v. Plageman.

Og Deres Fader var?..

van der Haan.

Uhrmager i Mandahl.

Hr. v. Plageman.

(falder ham om Halsen.)

O, min Søn Jacob! hvem skulde troe andet, end at Du var druknet for to og tredive Aar siden!

van

van der Haan.

Gud! det er aldeles rigtigt. Det er, paa min Siel! min Fader.

Alle paa eengang.

Hans Fader!

Hr. v. Plageman.

Hvorledes blev Du reddet fra Søen? — fortæl mig det! —

van der Haan.

O! Jeg kan neppe komme til mig selv igien. Jeg blev opfisket af en hollandsk Skipper, som seilede forbi: han bragte mig til Holland, og solgte mig til en Seelenverkoper. Jeg blev ført til Indien, og efter en Hoben Tildragelser, som jeg ved Leilighed skal fortælle, kom jeg i Tieneste hos den Mand, som, jeg i Gaar sagde, havde testamenteret mig alle Ting. Jeg tog hans Navn an af Erkiendtlighed; thi den Gamle havde, saa min Siel! ikke forlangt det, gik fra Indien, kom til Norge, og reiste Landet igiennem efter to og tredive Aars Forløb; men kunde der lige saa lidet faae noget opdaget om min Fader, som i Indien, hvor jeg dog idelig omgikkes med danske Folk.

Hr. v. Plageman.

Seer Du, Kone! det havde været Din Skyld, om jeg aldrig havde faaet at vide, at min Jacob var til. Jeg skal fortælle Dig, min Søn! . .

Frue

Frue v. Plageman.

O! giem det til en anden Gang, naar jeg ikke hører paa det. . . .

van der Haan.

Jeg finder da her en Fader, en Moder, en Søster, og snart en Svoger. O, vi skal være alle lykkelige, og een Familie. Hvad, om vi strax lod Præsten hente, og holdt Bryllup! . . .

Sextende Scene.

De Forrige. David.

David.

David gierne hente Præsten, men veed inte, hvor Præst boer. (til Frøken von Sommer.) Frøken giftes med ham, der staaer? (peger paa von der Haan.) Ikke?

Frøkenen.

Min Ven! . . .

van der Haan.

Saa min Siel! Frøken! han har ikke saa meget Uret; og dersom De kunde overtale Dem . . .

David.

Siig ja, Frøken! — Er saa god Mand, som kan være, — og David bliver hos Frøken! . . .

Sophie.

O, min beste Veninde! De vilde glæde mig uſigelig.

Hr. v. Plageman.

Bliv min Datter!

Frue v. Plageman.

O ja, og min med! endſkiøndt jeg er kuns hans Stedmoder.

van der Haan.

Jeg vil give Dem ſaa lang Tid at betænke ſig i, ſom De behager!

Jeſperſen.

Jeg vilde ønſke, ae jeg virkelig kunde regne Dem til vores Familie.

David.

Froken! ſige ja, og David raabe hurra!

van der Haan.

Men betænk Dem ikke for længe, for jeg er, paa min Siel! ni og tredive Aar gammel .... og hedder herefter ſlet og ret Peterſen.

Hr. v. Plageman.

Ja, gid jeg kunde giøre det ſamme!

Froken.

Min Herre! foruden Deres herlige Karakteer har De en Liighed med en vis Perſon, ſom meget

recommanderer Dem. — Der er min Haand, uden længere Betænkning. En Pige paa treſnive Aar har heller ikke lang Tid at betænke ſig i.

(van der Haan kyſſer hendes Haand.)

David.

Hurra! David er glad.

Mystifikationen

eller

Skuespillet inpromtu.

Syngestykke

i

tre Akter.

Personerne.

Moder Gjertrud.

Malene, hendes Datter.

Niels, hendes tilkommende Svigerſøn.

Sluk, Regiſſør ved et Privat-Theater.

Adſillige Perſoner, Medlemmer af et dramatiſk Selſkab, foreſtillende, en Sultan, Sultaninder, Viſir, Pacha, Kadi, Omar, Osmin, Fiſkere, Vagt, Janitſkarer, Slaver, Negere, o. ſ. v.

Handlingen foregaaer i Mandal i Norge; den begynder om Aftenen i Mørkningen.

NB. Anſtændigheden ſynes at fordre, at Gjertruds Rolle ſpilles af en Mandsperſon.

Første Akt.

(Skuepladsen forestiller et Privat-Theater, hvor alting er ordnet, som i den sidste Akt af Syngespillet Soliman den Anden. Ouverturen spilles; ognaar Dækket gaaer op, seer man Slutningen af General-Prøven af bemeldte Sørgespil. Alle Skuespillerne klædte i de tilhørende Dragter.)

Første Scene.

(Slutnings-Chor, af Soliman den Anden, med tilhørende Dands.)

Vivir, Vivir, Sultana!
Vivir, Vivir, Roxelana!
Eyuvallah! Eyuvallah!
Salem Alekim!
Sultan Zitullah!
Soliman Padichaim!
Eyuvallah.! Eyuvallah!

Direktøren

(der spiller Solimans Rolle, reiser sig af sit Sæde, og taler til Selskabet.)

Mine Damer, og Herrer! Jeg takker Dem alle for Deres Nøiagtighed og Flid. Vil den første Forestil-

restilling gaae saa godt som General-Prøven, saa vil vi ikke faae Skam for vores Arbeid i Morgen Aften.

Anden Scene.

De Forrige, Flink (kommer styrtende ind.)

Flink.

Er De færdige?

Direktøren.

Hvad fattes Dem? De kommer jo med Aanden i Halsen. Ja vist ere vi færdige.

Flink.

O, en herlig Komedie! Lad mig puste og lee ud først. (han leer, og alle samle sig om ham.) Jeg gik her udenfor, og ventede paa nogle af vores Selskab, som har været ude at fiske. Jeg faaer endelig Øie paa dem. De kommer, og bogserer en stor Seilsbaad efter dem. Jeg bier, og venter med Længsel paa at vide, hvad det er for en Fangst, de har giort. Nu kommer de da, og fortæller mig, at de har fundet Baaden drivende i Søen, med tre Mennesker i, nemlig een Mandsperson, samt et gammelt og et ungt Fruentimmer.

Direktøren.

Er det at lee af? Jeg kunde snarere græde over at tænke paa, hvad Frygt og Fare de har udstaaet.

Flink.

Flink.

De har Ret. Men hør nu videre. Jeg var nysgierrig for at see disse Folk. Jeg nærmer mig til Baaden, og hvem skulde jeg finde der, andre end Moder Gjertrud fra Kjøbenhavn, med hendes Datter og tilkommende Svigerson? De erindrer jo, mine Venner! at jeg har fortalt Dem saa mange Løier om hende. Hun har tjent hos mine Forældre i min Barndom, og hun kiender mig ret godt; men siden det var mørkt, fik hun mig ikke ret at see i Ansigtet. Nu faldt det mig ind, at vi kunde spille en prægtig Komedie med hende; og jeg seer just, at alting er i en saadan Orden, at vi kan begynde strax.

Direktøren.

Hvorledes da?

Flink.

Vi vil bilde hende ind, at hun er kommet til Konstantinopel. De, Herr Direktør, vedbliver at spille Deres Rolle, som Sultan; og De maae finde Dem i, at den gamle Kielling bliver Favorit-Sultaninde. Jeg kiender hende, og veed, at hun er forfængelig nok til at bilde sig noget ind, deels af sine Penge — for hun er riig — deels fordi hendes ældste Datter er gift med en Sekretær, og altsaa Frue. Jeg har allerede underrettet vores Venner nede ved Søen om, at de skal passere for Kapergaster. De, min Ven! (peger paa en af Selskabet) agerer Eieren af

Kape-

Kaperen. Gaae nu strax, og tag en Vagt med Dem, bring de Fremmede herind, saa begynder Komedien strax. (han gaaer og tager nogle af Selskabet med sig.)

Direktøren.

Hvad skal jeg nu gjøre?

Flink.

De skal, for det første, holde Dem udenfor, saa skal jeg nok instruere Dem. Jeg maa ogsaa i Begyndelsen holde mig borte, siden hun kiender mig. Naar Tid er, lader jeg mig see. Men vi maae have Skuepladsen forandret. (raaber ud i Kulissen) Herr Maskinmester! vær saa god, og giv os den smukke borgerlige Stue. (Skuepladsen forandres. Man hører Allarm udenfor.) Hillemenh! de kommer allerede. Nu enhver paa sit Sted. De Herrer i Orkestret vilde behage at spille Choret af Høstgildet: Velkommen, velkommen tilbage; og De, mine Herrer og Damer, synger. (han og Direktøren gaaer).

Tredie Scene.

(Den foregivne Kaper-Rheder, under Navn af Omar, kommer ind, med en Deel af sin Vagt, havende Malene og Niels mellem sig. De Personer, der have bragt dem i Land, ere med, men i deres sædvanlige Klæder. Der spilles og synges.)

Chor (af Høstgildet.)

Velkommen! Velkommen tilbage!
Saa glade vi see Jer igjen.

Hør

Hver Ægtemand favne sin Mage!
Hver Fæstems hilse sin Ven!

En Fader og en Moder.

Velkommen hiem, hver elsket Søn!
Hver Faers og Moders Trøst og Glæde!
Vær kiek og god, det er vor Bøn;
Og Gud bønhøre det vi bede!

Chor.

Velkommen! velkommen tilbage! o. s. v.

Malene.

Kiereste Niels! vores Ulykke er da vis?

Niels.

Ja desværre! de Tyrkiske Hunde har faaet Fingrene paa os. Hu, hu! (han græder)

Omar.

Stille her! den Græden hielper Jer kuns lidt. Men hvor bliver den Gamle af? Hun vil vel pynte sig først. Den Fangst var ikke synderlig værd. Hvorfor Dievelen smeed I hende ikke overbord som Ballast? Jeg kan ikke bruge hende til noget. Disse to kan der kanskee komme noget ud af. Der er kuns lidt at fortiene for vores Folk nuomstunder. Vi har for lidt Krig; dog er der Dumhoveder nok, som siger, at vi har for meget deraf.

Sang

(af Kiøbmanden i Smyrna)

Jeg Freden ret haber; Krig er min Attraa;
Jeg ønsker Kiøbfarerne Sejer at faae.

I Hav-

I Havnen man haver
Da Vrimmel af Slaver.
Jeg jager dem hiordevis for mig i Trav;
Og dandser af Glæde ved kummende Hav.

Fierde Scene.

De Forrige. En Slave.

Slaven.

Den gamle Slavinde giør Oprør.

Omar.

Hvordan?

Slaven.

Hun vil ikke gaae.

Omar.

Saa slæb hende herind. Lad hende skielve for min Vrede. (Slaven gaaer)

Femte Scene.

De Forrige, undtagen Slaven.

Omar.

Vi skal vel faae hende til at lystre. Vi har Midler dertil.

Malene (paa Knæ.)

Naade, Herr Kaptain! Naade for min Moder!

Niels (paa Knæ.)

Naadige Herr Kommandør-Kaptain!

Omar.

Omar.

Stille, til jeg befaler Jer at tale.

(Allarmen nærmer sig.)

Siette Scene.

De Forrige, Moder Gjertrud.
(hun slæbes ind, og skriger).

Gjertrud.

Slip mig! Lad mig være!

Omar.

Hører I?

En af Vagten.

Uforskammede! vil Du lyde?

Gjertrud.

Vil Du slippe mig? Vil Du slippe mig? siger jeg; Du Grobian!

Omar (aflides.)

Herlige Lyder!

Gjertrud.
(efterat have revet sig løs)

Lad mig være, Graaskieg! Lad mig være!

Omar.

Stille, uforskammede Slavinde!

Gjertrud.

(til Maleve, og Niels, der ere omringede af Vagt.)

O mine Børn! min Malene! min Stakkels Niels! Men hvorledes gaaer det til, at disse Kieltringer snakker vores gode Sprog?

Niels.

Niels.

Ja vor Moder! det har jeg jo altid sagt: at vores Sprog er mere agtet udenlands end hiemme. Der skal alting være paa sin Tydsk eller Engelsk.

Omar, (med Kraft)

Stille, naar jeg befaler det.

Gjertrud.

See, hvor han kroer sig! Det maae nok være Basen for Tyrkebøsserne.

En af Fiskerne.

(træder frem, lægger Hænderne overkors paa Panden, og bukker paa Tyrkisk Maneer.)

Allah velsigne Dig, store Omar! Vi have været uheldige; her seer Du alle Dine Slaver.

Gjertrud.

Hvordan? ogsaa han, der reddede os? Hvad siger Du, Krabat? hvad mumler Du om Slaver? Er vi Slaver?

Fiskeren.

Hvad andet? Elendige!

Gjertrud

Er Du maaskee Kommendant i Rasphuset? Skæf for de rødærmede Kasserkinger? Er Du det?

En af Vagten (til Omar.)

Hører De, hvilken uforskammet Tunge?

Gjertrud.

O Du gamle Varuly! .... Men, min Gud og min Herre! min arme Datter! min stakkels

Niels

Niels! . . . O Gud hielpe mig arme Skrog! Er det at behandle en Kone af min Stand?

Fiskeren.

Hører Du? Stille! eller i Hullet med Dig.

Gjertrud.

I Hullet? Nei see mig til den Luftangelsk. Han var Kommendant paa Kaperen; men der var han ikke saa kiephøi. Der var han som et andet Menneske.

En af Vagten.

Tilgiv, at jeg spørger, Store Omar! Hvad vil Du gjøre med denne gamle tandløse Kielling?

Gjertrud.

Tandløs! Du grove Kvold! Dig kan jeg endnu bides med. Jeg lader mig ikke giøre noget med. Troer Du jeg er kommet her for Din Plaseers Skyld?

Omar.

Hun kan maaskee blive Sultaninde. Vi faaer see, om hun duer dertil.

Malene.

Kiere Moder! lad være at svare Dem. Du seer jo, de leer af vores Ulykke.

Fiskeren.

Du er hendes Moder?

Gjertrud.

Ja jeg er, og hendes egen Moder oven i Kiøbet. Er det maaskee et Mirakel?

Niels.

Niels.

(Skjelvende og klynkende ſig op til Moder Gjertrud.)

Min Gud! min Gud! min Gud!

Fiskeren.

Ja vist nok er det et Mirakkel, at Du er hendes Moder. Jeg anſaae Dig for . . . . .

Omar (til Fiskeren.)

Det er nok. Lyd mine Befalinger. Det er Jeres Pligt; men ingen underſtaae ſig til, uden yderſte Nød, at fornærme Moderen til den Perſon, ſom jeg har beſtemt til den Ære at komme i mit Serail.

Malene.

O Gud! jeg er forloren,

Sang
(af Grovſmeden.)

Hvad jeg elſkte, maae jeg miſte,
Intet mere kjært jeg har.
Og hvad Skjebne ſkal jeg friſte,
Nu min Niels man fra mig taer.
Med de Smerter, ſom mig plage,
Mon vel nogen Medynk bær?
Hvor ſkal jeg min Tilflugt tage?
Mon en Ven at finde er?
Mon ſig nogen vil forbarme,
Og antage ſig mig Arme?
Hvor ſkal jeg min Tilflugt tage?
Mon en Ven at finde er?

Gjer-

Gjertrud.

Sæt Dit Sind i Rolighed, min Pige! giv Dig tilfreds! Han talte jo om at vise Dig Ære. Han sagde, at Du skulde komme i hans . . . . . Hvad var det nu han kaldte det, Niels?

Niels.

Gud forbarme sig over os! han vil gjøre hende til sin . . . . Jeg tør ikke sige, hvad det er.

Gjertrud.

Seer man til ham med hans nye Opfund. Men vi skal være to om Buddet. Det er slet ikke efter min Smag. Har han mit Samtykke, Herr Dromedarius?

Omar.

Hun er bleven forrykt i Hovedet, siden hun blev fangen.

Gjertrud

(til Niels og Malene.)

Han beder til Fanden. Ja det er hans Gud. De Tyrkehunde kiender ingen anden.

Omar.

See, kommer ikke der den rige Osmin. Han betaler altid godt. Men desværre! der er intet for ham i Dag.

Syvende Scene.

De Forrige. Osmin.

Osmin.

God Morgen, Nabo! Hvorledes er Fangsten? Jeg lisber, det veed Du.

Omar.

Jeg har intet, som er tienligt for Dig; Du vil faae at see. (til een af Slaverne.) Mit Skrivertøi, og min Protokol.

(Man bringer samme paa et Bord.)

Gjertrud.

Nu skal vi see, at han vil skrive en Prækken.

Niels.

O vor Moder! vi er kaput.

Gjertrud.

Vær ikke bange, du lille Tosse! Jeg veed jo at der er Politie og Gadekommissærer overalt. Græd ikke, min gode Malene! min stakkels Niels!

Omar

(sætter sig ned at skrive.)

Jeg vil nu indføre Navnene og Egenskaberne paa de Personer, som Skiebnen har giort mig til Eier af.

Niels.

Gud see i Naade til mig! Bare han inte gjør mig til Soldat. Det er jo lys levende et Sessionsbord.

Omar.

Omar (til Gjertrud.)

Kom nærmere. Hvad hedder Du?

Gjertrud.

Seer man! ... hvad hedder Du .... Naar har vi to drukket Dus?

Niels.

Tal ham til med det gode, vor Moder! Gjør ham ikke mere vreed, end han er. See hvor brandgult han griner.

Gjertrud.

Skal vi da give efter, mener Du?

Niels.

Det er det beſte, vor Moder! ellers er vi om en Hals. Han er jo allerede ſaa biſter, ſom om han var een af Underfogdens Folk.

Gjertrud.

Gud naade mig arme Kone!

Malene.

O jeg elendige!

Omar.

Naa, faaer det Ende? Har Du bidt Tungen af Dig? .. Dit Navn!

Gjertrud.

Gjertrud Peders Datter, Enke efter Salig, Chriſten Klipfiſk.

Omar (ſkriver.)

Nu vel! ... Gjertrud .... Klipfiſk.

Gjertrud.

Veed Du hvad, min Snut! I honet Selskab, hvor Du ikke kan stikke Din Næse, der kalder man mig Madame Klipfisk.

Omar.

Takker for Efterretningen ... Og Madamens Mand?

Gjertrud
(med en affekteret Værdighed.)

I gamle Dage var jeg, uværdig for Gud, Fiskeblæreske; men nu, da jeg har, Gud skee Lov! baade til at bide og at brænde, nu laaner jeg paa Pandt, med Gud og Æren.

Omar (skriver.)

Og hvor boer Du?

Gjertrud (affides.)

Der har vi det forbandede Du igien. Patientia! (høit.) Paa Ulfeldts Plads.

Omar.

Hvad er det for en Plads?

Niels.

Kors, hvor de er dumme her i Byen! De veed ikke, at der er to Pladser: Ulfeldts Plads og Slotspladsen.

Omar.

Stille, indtil Turen kommer til Dig at svare.

Niels.

Niels.

Men I gior jo ogſaa ſaadanne Spørgsmaal, ſaa man . . . .

Omar.

Hundrede Prygl under Fodſaalerne af denne Elendige, ifald han vover at tale et Ord.

(Vagten nærmer ſig.)

Niels.

Nei, Nei, Nei, jeg tier. (aſſides.) Min Gud! ikke kiende Ulfeldts Plads engang.

Omar.

Hvad! Du mukker?

(Vagten nærmer ſig.)

Niels.

Min Gud! min Gud! Jeg har jo ikke mælet et Ord. Spørg kuns vor Moder, der ſtaaer.

Gjertrud.

Han talte intet, naadige Herre! han talte intet. Tag Dig i Agt, min ſtakkels Niels.

Omar.

Svar mig da! hvor boer Du?

Gjertrud.

Det har jeg jo ſagt.

Osmin.

Hans Excellence mener, i hvad for en By Madamen boer.?

Gjertrud (afsides.)

Excellence! han seer ud til allehaande. Nu vel da ... (høit.) I Kiøbenhavn, tæt ved Støtten, boer jeg; ja mænd gior jeg saa.

Omar.

I Kiøbenhavn? hvor har de da kunnet træffe Dig saa nær ved Konstantinopel, ved Stortyrkens Residents?

Gjertrud.

Ja det er Fanden, Jeres egen Gud, der har ført os derhen. Jeg skal fortælle Dig det altsammen, min gode Mand! Du veed da, at min Datter Malene, som staaer der, skal giftes med Niels, med det smukke unge Menneske, som staaer der ...

Niels.

Det er mig, naadige Herre! der er det smukke unge Menneske.

Gjertrud.

Brylluppet skulde have staaet i Kiøbenhavn; men saa kommer der bardus et Brev fra hans Fader, som vil profos, at det skal staae hos ham i Fladstrand. Nu maae Du vide, min Skat! at Søster Dorthe, Citronkonen paa Østergade, som jeg er saa smaat i Kompagnieskab med, og som handler med Østers og med Hummer ..... apropos: Er Du maaskee i Slægt med dem? for jeg hører, at de kalder Dig den store Hummer.

Omar.

Anne.

Derom en anden Gang. Bliv ved.

Gjertrud.

Nu har vi i mange Aar taget vores Østers fra en af de Grosserere, som boer i Fladstrand. Seer Du nu, min søde Ven! der havde jeg da en herlig Leilighed til at komme i Kast med denne brave Mand, og saa akkorderede jeg med en Fladstrands Skipper, om Plads i hans Jagt, for mig, Niels og Malene. Vi befaler os Gud i Vold, og seiler ....

Niels.

Jeg var ogsaa med, gode Herre! Niels var ogsaa med.

Gjertrud.

Ja mænd var han saa. Vi var ellers intet flere; og saa Kaptainen og een Mand til, der var nok, saa vidt som jeg kunde mærke, hans Løgtenant. Nu for at komme til vores Historie igien, saa var vi aldrig saa snart kommet ud i ... jeg troer, det var den Spanske Sø, eller Kattegattet.

Niels.

Ja, Gud naade os, vor Moder! det var værre end et Kattegat; det var et Hundehul.

Gjertrud.

Førend vi saaer en himmelflyvende Storm. Kaptainen lukkede os ind i en lille Stue, hvor vi ikke havde mere Plads end tre Klipfisk i en Ludbalje.

Der

Der sad vi, og kukelurede, og sang en smuk Psalme med hinanden.

Niels.

Niels sang ogsaa med, gode Herre! Ja mænd giorde han saa.

Gjertrud.

Som vi best sad og var midt i Psalmen, blive vi forstyrrede i vores Andagt.... Gud forlade den, der giorde det... ved det at Stuen kom til at staae paa den ene Væg, saa at sige, istedenfor at den ellers, som andre Kammerser, stod paa Gulvet. Der drattede mig Niels, som der staaer, ovenpaa mig, og havde nær slaaet mig ihiel....

Niels.

Nei, vor Moder! Malene faldt paa Jer, og jeg paa den stakkels Malene. I maae fortælle Historien, som den er, for ellers blive Roverne vrede. See, hvor bister han der seer ud.

Gjertrud.

Hold Din Mund, siger jeg. Du' skal altid lægge Dit Ord i Lauget med. Troer Du maaskee, at Du er den beste Høne i Kurven? Noget efter kom Kammerset til at staae paa Gulvet igien. Jeg tittede ud igiennem Dorren, og saa var der, min Gud, hverken Kaptain eller Løgtenant mere. Gud være deres Siel naadig, ifald de ere druknede! men Fanden tage dem, ifald de gik bort af Spas. Der stod

ſtod vi nu alleſammen; og ingen af os forſtod ſig paa at ſtyre Skibet . . . . . .

Niels.

Jo, vor Moder! jeg forſtod mig nok derpaa, naar jeg kunde have giort, ſom jeg ſaa tidt har giort ved Veblingeſøen, gaaet paa Landet, og havt et Baand i Skibet.

Gjertrud.

Vil Du tie? Glad var jeg, at vi ſtrax fik godt Veir, ſaa lode vi Skibet ſørge for ſig ſelv; ſpiſte lidt af, hvad vi havde med os, og ſatte os ſaa til at ſynge og læſe en Bøn, ſov ogſaa lidt iblandt, og ſaaledes holdt vi det hele Natten, og Dagen med, til i Aften, da vi endelig faldt i Klørne paa dette Roverpak, der fiſkede os, ret ſom om vi havde været Villinger eller Flynder.

Niels.

Ja, Gud naade os, vor Moder! de har os rigtig nok i Kiedlen.

Gjertrud.

Nok kunde jeg forſtaae, at det var intet chriſtent Folk, det Rovertøi! for de ſnakkede Tyrkiſk imellem ſig, de Hundeſteiler.

Fiſkeren (affides til Omar.)

Vi talte Engelſk; og da vi ſaae de naragtige Mennesker, fik vi i Sinde at bilde dem ind, at de vare komne til Engelland.

Omar

Omar (til Niels.)

Og Du! hvad hedder Du?

Niels.

Kan jeg svare, uden at faae Lug?

Omar.

Ja vist kan Du; tal kun frit, men sig Sandhed.

Niels.

Jeg hedder Niels Andersen Klog. Jeg er christnet Niels Andersen; men Klog er mit Tilnavn; og jeg er, min Trøe, heller ikke dum. I vil jo, at jeg skal sige Sandhed.

Omar (skriver.)

Og hvad er Du?

Niels (folder Hænderne.)

En Synder for Gud; det bekiender jeg.

Omar.

Jeg spørger Dig, hvad Din Haandtering er?

Niels.

Ja det er en anden Sag. Jeg gaaer vor Moder tilhaande, som Vurderingsmand over Pandter. Ellers har jeg Espedanse paa at blive Vægtetræder i Nikolai Kirke, naar den er blevet opbygt.

Omar.

Hvorfra er Du?

Niels.

Fra Katteſundet.

Omar.

Omar.

Hvor ligger det?

Niels.

Hvad veed jeg! det ligger i Kattesundet.

Omar.

Det Land kiender jeg ikke.

Niels.

Naa, er det ikke som jeg siger: det Menneske veed mig slet ingen Ting. . . . Hvordan! . . . . I veed ikke engang, hvor Kattesundet er. . . . Hør: naar I gaaer fra Ulfeldtsplads, ned igiennem Klosterstrædet, Vimmelskaftet, og Friderikksberggaden, saa er I der.

Omar.

Endnu er jeg lige klog.

Niels.

Jasses, vor Moder, han kiender intet den Gade, hvor den gode Mand Skarpretteren boer.

Osmin (til Omar.)

Glem ikke at skrive. Forhøret fortiener det.

Omar (skriver.)

Det er da altsaa i Kiøbenhavn?

Gjertrud.

Ja vist, min Faer! i Kongens eget gode Kiøbenhavn.

Omar.

Og Din Datter; hvad hedder hun?

Gjer-

Gjertrud.

Malene, til Tieneste.

Omar. (skriver.)

Er han født i Kiøbenhavn?

Gjertrud.

Ja, Herr Kommandør! Det Aar, vi havde den strænge Vinter. Just den Dag, det slog op, og begyndte at tøe.

Omar.

Det er nok. Jeg skal nu tilkiendegive Jer min Villie. Du Niels Klog, Du skal røgte mine Kameler.

Niels.

Bevare os! hvad er det, han siger?

Omar.

Jeg siger, at Du skal røgte mine Kameler.

Niels.

Hu! det er nogen fæle Dyr. Vare de ikke æder mig levende. Kanarifugle forstaaer jeg mig paa at passe; men jeg kan ikke røgte glubende Dyr. Spørg kuns vor Moder, om det ikke er sandt?

Gjertrud.

Han taler den rene Sandhed, gode Herre!

Niels.

Jeg kan ikke, saa sandt, som jeg er en Christen Siel; jeg kan ikke røgte Jeres Tyrkiske Kameler.

Omar.

Omar.

Stille, siger jeg. Jeg taaler ingen Modsigelse.

(En Slave løfter Stokken.)

Niels.

Naa, naa da! Et godt Ord finder et godt Sted. Jeg er saa stille som en Muur.

Omar.

Og Du, gamle Kjelling! . . .

Gjertrud.

Hør engang, min gode Ven! Lidt Høflighed vilde ikke klæde Dig ilde. Gammel Kjelling! Seer man! . . . Jeg har endnu ikke de fyrgetyve! veed Du det?

Omar.

Jeg veed ingen Ting; ikke engang, hvad Du kan due til.

Gjertrud.

O min Gud! Jeg duer slet ikke til noget for Dig. Lad mig være.

Omar (til Osmin.)

Du kunde bruge hende til at varte Dine Frnentimmer op! saa slap jeg for det Bryderie at sende hende paa Torvet.

Gjertrud.

Hvorban? Jeg paa Torvet? En fornem Borgerkone, der svarer Skat og og Tynge, skulde gaae og dingle med en Torvespand! Der er ikke en Kokke-

pige

pige i hele Kiøbenhavn, der gaaer med en Torvestand, naar hun først bare har faaet sig et Schavl.

Omar.

Hør: jeg sælger hende for halvhundrede Sekiner.

Osmin.

Rider Fanden Dig, Naboe? Jeg troede, jeg giorde Dig en Tieneste med at tage hende for intet. Hun er ikke det Brød værd, som hun æder.

Gjertrud.

Troer Du, jeg er et Hiørneskab, eller en Kaffekande, som Du kan kiøbe og sælge? Ja prøv kuns derpaa! Du skal faae at smage Kaffeegrumset, min Snut!

Niels.

I forstaaer ham ikke, vor Moder! han vil, at I skal være hans Kokkepige; og saa maae I jo gaae paa Torvet.

Gjertrud.

Det skal vi nappes om. Jeg har ikke gaaet paa Torvet, siden jeg tiente hos Revisoren.

Omar.

Det kan vel være. Men Du kan blive solgt paa Torvet.

Gjertrud.

Hvordan? jeg! jeg blive solgt?

Malene.

Grusomme! spot os ikke i vores Ulykke.

Gjer-

Gjertrud.

Og dog er for ramme Alvor, han taler om at sælge mig! Død og Plage! sælge mig! Det skal være en dristig Chinafarer, der tør vove paa det Stykke Arbeide.

Omar.

Tak Din Datter, at jeg ikke straffer Dig for Din Uforskammenhed. Jeg skal vise Dig, at Du baade kan blive solgt og kiøbt.

Niels.

Lad ham tale, vor Moder! Ilden gnistrer jo ud af Øinene paa det Bæst.

Gjertrud.

Hvor er vi da i Verden? Er her intet Politie?

Malene.

Hvad? Er De saa barbarisk?

Omar.

Hvad Dem angaaer, min Smukke! De skal intet mangle. Jeg er Herre her. Min Kierlighed for Dem er grændseløs; mine Velgierninger skulle ogsaa være uden Grændser.

Malene.

Jeg skulde modtage Velgierninger, uden at dele dem med min Moder? O vil De ikke, at jeg skal bære den største Afskye for Dem, saa skil mig ikke fra hende; og fra ham, som hun har bestemt til at være min Mand.

Niels.

Niels.

Det er mig, Naadige Herre! der skal være den stakkels Malenes Mand.

Malene.

Giv os vores Frihed, og send os hjem til vores Fødeland; og De skal faae vores Formue i Løsepenge.

Omar.

De er da riig?

Gjertrud.

Vi har, Gud skee Lov! et Par tusende Daler, Monsieur Tyrk! de skal høre Dig til.

Niels.

Vor Moder! I har meget mere.

Gjertrud.

Vil Du holde Munden, Din Lømmel!

Omar.

Et Par tusende Daler, siger Du?

Osmin.

Et Par tusende Daler! See der, Omar! der har Du de halvhundrede Sekiner for den Gamle.

Omar.

Du vilde jo ikke have hende. Nu bliver der intet af.

Osmin.

Hun hører mig til. Du har budet hende tilfals. Halvhundrede Sekiner var Prisen. Her er de.

Omar.

Omar.

Du skulde have slaaet til strax. Nu da jeg ved, hvad jeg veed, beholder jeg hende.

Niels.

Min Gud! vor Moder stiger og falder jo, ligesom Aktierne eller Bankosedlerne.

Osmin.

Prisen er akkorderet. Her er Pengene. Kiellingen hører mig til. Ja eller Nei.

Omar.

Jeg beholder hende.

Osmin.

Jeg gaaer til Kadi! Du skal høre og spørge fra mig inden kort.

Sang

(af Selim og Mirza.)

Skjelver for Ismaels rasende Vrede,
For hans opbragte blodtørstige Aand!
Den gjennem Afgrundens Dyb skal berede
Vei for min myrdende, hævnende Haand.
Skal der da mere til Stolthed at fælde,
End Elskov, og Rigdom, og Ismaels Vælde?
Helvede! Furier! sender mig Mod!
Omars Foragt kun forsones med Blod.

(gaaer.)

Os-

Ottende Scene.

De Forrige, undtagen Osmin.

Gjertrud.

Han gaaer til Kongens Foged. Saa meget bedbedre. Kunde jeg bare komme til at viske den gode Mand to Ord i Øret; jeg skulde love ham en god Dusør; saa fik vi nok Ret.

Omar.

Lad ham gaae og true, saameget som han gider. Jeg er ikke bange. (til Fiskeren.) Gaae og hold Øie med ham.

Fiskeren.

Jeg skal bringe Dig Efterretning om, hvad han foretager sig. (gaaer.)

Niende Scene.

De Forrige, undtagen Fiskeren.

Omar.

Ved Mahomet, berøve mig min Formue! (til Gjertrud.) To tusende Daler, siger Du? Saameget kunde Din Frihed da endelig være værd.

Gjertrud.

Men det er for os alle tre; Malene, Niels, og mig.

Niels.

Niels.

Ogsaa for mig, naadige Herre! ogsaa for den stakkels Niels.

Omar.

Hvad Din Datter angaaer, saa er der ingen Priis paa hende; hun tilhører mig; og alle Jeres Papirpenge faaer mig ikke til at forandre min Beslutning. En af Jer to kan reise hiem og sende mig Pengene, de andre to bliver her begge saalænge, indtil Pengene ere i min Kasse.

Niels.

O lad mig reise, vor Moder!

Gjertrud.

Hvormeget mere forlanger Du for Malene? Du Tyrkepræst.

Omar.

Hun er uskattelig. Jeg skiller mig ikke ved hende. Hvor tidt skal jeg sige det?

Gjertrud.

Ja det skal vi processes om, gode Karl! Bare jeg vidste at finde en god Prokurator.

Niels.

Gid vi kunde faae Bud til vor gode Herr Faldsmaal. Det er, Drolen splide mig! en Karl. Han kan lære døde Folk at skrive.

Omar.

Naa! har I betænkt Jer? hvem af Jer vil reise?

Tiende Scene.

De Forrige, en Slave.

Slaven.

Omar! Kadi indstevner Dig at møde for hans Domstol, og det strax uden Opholds. Aga staaer udenfor, og venter.

Omar.

Osmin har skyndt sig; men jeg trodser ham. Jeg skal opdage for Kadi adskillige af hans Skielmsstykker, som han troer at være ubekiendte. (til Slaven.) Følg med mig! og I andre, holder Dig med mine Fanger, dersom nogen af dem forsøger paa at undløbe, saa dræber I dem paa Stedet, eller I er bødsens. (gaaer.)

Ellevte Scene.

De Forrige, undtagen Omar og Slaven.

Niels.

Hu! det er en forbandet Karl. Han fører jo en Kommando, som om han havde Vagt ved Komedien.

Malene.

Hvor var det, han skulde hen, Moder?

Gjertrud.

Jeg troer nok det var i Hof- og Statsretten. Bare jeg kiendte een af Assessorerne; jeg skulde, gid

jeg

jeg faae en Skam! gjøre alt, hvad jeg kunde, for at faae den Gavtyv i Forbedringshuſet, eller ſat paa Spid; for det ſkal være Moden i Tyrkeriget, har jeg hørt.

Niels.

Sat paa Spid! bliver de ſaa ſtegte og ſpiſte bag efter?

Malene (grædende.)

O Moder! Moder! hvorfor gjorde Du dog denne Reiſe?

Niels.

Giv Dig tilfreds, lille Malene! Du har ſaa Skam ingen Nød; det hører Du jo? Jeg var tilfreds, at De ikke vilde gjøre mig mere ondt end Dig.

Malene.

O ſaa tie dog! Er det en Lykke at komme i hans Serail?

Niels.

Det er dog ikke det værſte, der kunde hændes Dig. Der kommer da vor Moder vel ogſaa til ſyvende og ſidſt. Men jeg Stakkel! hvad ſkal der blive af mig? Jeg ſkal røgte hans rivende Kameler. Jeg har, min Troe! hørt, at de har Klør ſaa lange ſom ſaa! og at de ſpiſe intet andet end Menneſkekiød; O gid de Tyrkehunde ogſaa vilde ſætte mig i — hvad var det nu, Du kaldte det?

Malene.

O den ulykkelige Fladstrands-Reise.

Gjertrud.

Tak Gud, mit kiere Barn! at vi ikke kom til Anholt; for der slaaer de Folk ihiel strax.

Niels.

Moder! jeg er desperat. Jeg dræber ham. Jeg kan jo ikke miste mere end Livet derfor.

Sang

(af Semire og Azor.)

Mig mit Vanheld Mod indskyder;
Jeg har tabt alt, jeg Frygt ei bær.
Jeg nu Trods til Skiebnen byder;
Mon Livet mig til Forbeel er?
Min Velstand sig sørgelig endte;
Jeg er forladt og trængende.
Og den Brud, som var mig ivente,
Blev opslugt af Tyrkerne.
Mig mit Vanheld o. s. v.

Gjertrud.

Tag Dig i Agt, min Stakkels Niels. Mestermandens Folk, som staaer der, kan høre, hvad Du siger.

Niels.

Enten dræber jeg ham, eller jeg desenterer.

Malene.

Og lader Moder og mig blive i Stikken?

Niels.

Niels.

Det er sandt. Nei jeg bræber ham. De kan jo ikke giøre mig noget for det; for jeg er jo ikke forbunden til at kiende den Danske Lov, som de bruger i Stortyrkens Land.

En af Vagten.

Stille her!

Gjertrud.

Seer Du der, min Stakkels Niels! de kan høre alting.

Tolvte Scene.

De Forrige. En Slave.

Slaven.

Fort, fort, afsted! Tolv Mand følger med, for at eſkortere Fangerne.

Gjertrud.

Hvor vil Du nu drive os hen?

Slaven.

Til Kadi. Omar behøver Jer, som Vidner. Kadi stevner Jer at møde.

Gjertrud.

Du er da Stevningsmand?

Slaven.

Det forstaaer sig. I har jo hørt Disputen imellem Omar og Osmin?

Gjer-

Gjertrud.

Ja vist har vi hørt den. Seer du, min Stakkels Niels! vi skal tale med Politiemesteren. Vi skal tale med ham selv. Hvilken Lykke! hvilken Lykke!

Niels.

Ja der skal vi, faae den Skam! tage Blæbet fra Munden.

Gjertrud.

Kan jeg formaae noget med Penge og gode Ord, skal den store Hummer, paa min Siel, blive kaagt. Vidste jeg bare, hvad Torvepriſen er paa en Dommer i Tyrkeriget.

Slaven.

Nu gesvindt! stiller Jer i Rad.

(Vagten stiller sig i to Geleder.)

Gjertrud.

Hvad siger Du? Stille os i Rad? Jeg har i Kiøbenhavn aldrig havt Trang til at exercere; og inte lader jeg mig slæbe langs ad Gaden, som Du tænker. Jeg gaaer ikke tilfods til Tyrkens Politiemester. Jeg har Raad til at betale en Vogn, seer Du; I har dog vel Hyrekudske her, som i andre Kristne Lande?

Slaven.

Som jeg befaler; eller jeg bruger Magt.

Gjer-

Gjertrud.

Hør! saa lad da Vægterne gaae foran, saa skal jeg følge rolig med Dig bag efter. (der høres en Hvirvel paa en Tromme.) Min Gud hvad er det? Det er jo Ildebrandstrommen.

Slaven.

Aga bliver utaalmodig. Lænker dem sammen.

(Hvirvelen høres igien, og Vagten laver sig til at lægge Lænker paa dem.)

Gjertrud.

O nei, gode Herre! vi skal gaae ganske rolig.

Niels.

Ja mænd skal vi saa. Den stakkels Niels skal gaae gandske rolig.

Slaven.

Nu saa strax da, strax.

Gjertrud.

O hvad vil man dog tænke om os paa Gaden i Tyrkeriget? De vil troe, at vi skal i Børnehuset paa Kristianshavn. Hvilken Skam! hvilken Skam! og det for en Kone, som jeg, der saa tidt har havt baade Sognepræster, og Justitsraader til Bords. Det er dog en Trøst, at Vægterne her ingen Morgenstierne har.

(De gaae grædende bort omringede af Vagten, der synger følgende.)

Sang.

Sang, som Chor,
(af Soliman den Anden.)

Store Mahomet! i Fare
Tag den første Sultan vare!
Han til Muſulmandens Ære
Martis Spyd og Glavind bære!
Ja paa Vindens Bruſen gaae!
Gid hans Aar saa mange blive,
Som tre Foraar Blomſter give!
Lad hans Tale ligne Torden!
Ved hans Brede hele Jorden
Taus og skjelvend for ham staae!

(Dækket falder.)

Anden Akt.

(Skuepladſen forestiller en Sal i tyrkiſk Smag. Midt i Baggrunden staaer en Sopha paa en Forhøining, med et lidet Bord foran. Neden under Forhøiningen staaer tre Borde adskilte fra hinanden, og Stole ved hvert Bord. Alle Bordene ere overtrukne med rødt nedhængende Klæde. Hist og her, paa Siden af Theatret, ligge Hynder, bestemte til at sidde paa.)

Første Scene.

Flink og adskillige Personer, hvoraf een forestiller Pacha, en anden Kadi, tvende andre ere Sekretærer, og nogle Dommere; andre holde Vagt.

Omar og Osmin.

Flink.

Hidindtil er det gaaet godt nok. Lad os nu see, at det øvrige gaaer ligesaa. Piber og Tobak maae ikke glem-

glemmes. (raaber ud i Kuliſſen.) Bring Piber og Tobak. Der er to Meerſkums Pibehoveder, meh lange Rør; de bør bruges ſom Udmærkelſestegn for Pacha og Kadi. Heſterumper har vi ikke i Garderoben; og andre Ordener paſſe ikke.

(man bringer Piber, ſom deles omkring.)

Pacha.

Naa lad os nu ſkynde os. Mangler her nogen Ting?

Flink.

Jeg troer ikke det. Vil nu hver behage at tage ſin Plads?

(Pacha ſætter ſig paa Forhøiningen, Kadi ved det midterſte Bord neden under; En Sekreter ved hvert Bord paa Siderne af Kadi; Dommerne paa Hynderne; alle diſſe hver med ſin Pibe. Omar og Osmin ſtaae. Vagten ſtiller ſig med dragne Sabler ved Døren.)

Kadi.

Alting er i Orden. Lad nu Deliqventerne komme ind.

(Vagten gaaer ud for at hente dem. Flink gaaer.)

Anden Scene.

De Forrige, Vagten med Gjertrud, Malene og Niels.

(Muſiken ſpiller, og Skuespillerne ſynge følgende.)

Chor,

((af Holger Danſke.)

Allah velſigne dem! Allah!
Allah! Allah! Allah!

Gjer-

Gjertrud.

Allah! Allah! Gud forlade mig, er det ikke hele Synagogen i Læderstrædet!

Niels.

Vi taber Processen, vor Moder!

Gjertrud.

Hvorfor det? min Stakkels Niels!

Niels.

Jh min Gud! det er jo det samme Huus, vi er i endnu. Politiemesteren boer til Leie hos Roveren; det mærker vi jo nok, og saa holder han sagte med sin Huusvært, for ikke at blive sagt op til Faredag.

Kadi (til Omar.)

Er det Fangerne, der skal vidne?

Omar.

Vise Kadi! der seer Du mine Vidner.

Kadi (til Gjertrud.)

Kiender Du Eltanten?

Gjertrud.

Nei min Søn! nei. Jeg kiender ingen, der hedder saaledes. Er Du Skriverkarl hos Assessoren, der sidder og ryger Tobak der oppe paa Trappen?

Kadi.

Er Kjerlingen gal?

Malene.

Hun kiender ikke Stik og Brug her i Landet. Tilgiv hende!

Gjer-

Gjertrud.

Kanskee han har en høiere Karakter. Er Du maaskee Etatsraad, eller Dannebrogsmand?

Kadi.

Stille! (pegende paa Osmin.) Kiender Du denne Mand?

Gjertrud.

Nei, min Troe, gior jeg ikke. Jeg har kuns seet ham een Gang hos denne her (pegende paa Omar.) Men han seer mig just ikke ud til noget synderligt.

Kadi.

Ingen Formastelser. Respekt for Retten! Har Du hørt hans Dispyt med Omar?

Gjertrud.

Er det den store Hummer, I mener? Herr Kommersraad!

Kadi.

Det er denne Mand. (pegende paa Omar.) Din Herre.

Gjertrud.

Han, min Herre? Det er jo en Røver.

Kadi.

Betænker Du, at jeg er Kadi?

Niels.

Vor Moder! vor Moder! tag Jer i Agt. Det er Politiemesteren, i det mindste Adjudanten, eller Vagter-Leutenanten.

Gjer-

Gjertrud.

Om han saa var Djevelen; om han var Mustafa, eller Soldanen selv, saa tør jeg vedstaae, hvad jeg har sagt, og det lige for hans Næse. Jeg siger endnu engang, at denne hersens Karl er slet intet andet end en Menneskетyv, eller Tyvehæler.

Kadi.

Er Kiellingen da virkelig gal?

Gjertrud.

Jeg er sund og frisk paa alle Lemmer, og hverken fuld eller gal. Hvad jeg har sagt, det kan jeg bevise, og det strax paa flyvende Fod. Nu er vi i Retten; den holder jeg mig til. Han skal ikke komme heelskindet ud af denne Stue.

Kadi.

Respekt for Retten!

Gjertrud.

Jeg respekterer Retten, som jeg bør; som om det var Kirkeblokken. Men I skal lære at kiende denne ugudelige Strandmaage.

Kadi.

Hvorledes!

Gjertrud.

Som jeg siger. Der er ikke saa indfuld en Tyrk eller Franskmand til, som denne Amerikaner. Der sender han mig nogen Marokkaner ud, der ere klædte som skikkelige Folk, og lader os fange paa alfare Veie,

hvor

hvor vi ikke giorde nogen Mydets Siel Moleſt; og aldrig ſaa ſnart har han faaet os ind i ſin Roverkule, førend han ſiger, at vi ere hans Slaver. Niels ſkal rogte hans Karneler, eller Karmeler, hvad de nu hedder; jeg ſkal reiſe hiem og hente mine Penge til den Strandkabet; og min Datter vil han viſe den Ære at giøre hende til.... Jeg har Reſpekt for Retten, og ſiger derfor ikke, hvad han vil giøre hende til; men I begriber det da ſagtens ſelv; og havde vi ikke været ſaa lykkelige, Herr Etatsraad! at tale med Dem ſelv, ſaa havde den Ulv havt os reent i ſine Klør. Men her venter jeg at faae Ret, i hvad det endog ſkal koſte mig. See ſaadan hænger det ſammen med den Knegt, der ſiger, at vi ere hans Slaver. Pas kuns paa, Krabat! Du ſkal faae Din fortiente Løn.

Pacha.

(med en grov Stemme.)

Elendige Slavinde! var Du ikke rasende, ſkulde det koſte Dit Liv.

Gjertrud.

Ja I ſkal giøre mig en Skade. Jeg har hverken løiet eller ſtiaalet.

Pacha (til Vagten.)

Griber mig denne Qvinde, og ſlænger hende i Tyvehullet, ifald hun taler et Ord.

Gjer-

Gjertrud.

Naa naa, gamle Knurrepotte! (Vagten nærmer ſig; Gjertrud bliver bange, og falder paa Knæe.) Naade, Deres Excellence! Naade!

Sang. Duet.
(af Peters Bryllup.)

Gjertrud.

At Mand kan vorde vreede,
Kan hænde ſig;
Men ærlig Mand er ſnart tilrede
At byde ærlig Mand Forlig.
(nærmer ſig til Pacha.)
Tag der min Haand, Peer Smed!
Og vær ei længer vreed.

Pacha
(rækkende hende Haanden.)

Der har Du min, vor Moer!
Een Haand den anden toer.

Begge.

Gode Mand kan vorde vreede;
Dog har de Leede
For fiendtlig Sindelav.
Hvo ſin Næſte hader,
Selv ſig ſkader;
Kun Fanden har ſit Spas deraf.

Pacha.

Nu ſtille, ifald det ellers ſkal gaae godt.

Niels.

Tie ſtille, vor Moder! ellers er vi om en Hals.

Gjer-

Gjertrud.

Ja jeg, saaer vel, for at han ikke skal begynde at give paa nye.

Pacha.

Her behøves kuns eet Vidne.

Niels (aflæses.)

Du han godt læst Din Lovbog, og veed ikke, at der skal tre Vidner til at fælde.

Pacha (til Kadi.)

Forhør eet af Vidnerne!

Kadi.

Har Osmin kiøbt denne Kone af Omar?

Malene.

Naadige Herre? denne Kone er min Moder.

Kadi.

Svar een af Jer: Ja eller Nei.

Malene, Niels og Gjertrud.

(alle paa eengang.)

Nei.

Pacha.

Det er nok. Bring Parterne og Vidnerne ud, imedens vi votere.

(Vagten gaaer med dem.)

Tredie Scene.

Retten allene. Flink (kommer ind.)

Pacha.

Jeg er færdig at spraekke af Latter.

Flink.

Og jeg da. Jeg staaer udenfor, og leer af fuld Hals, saa jeg næsten er bange for at forbærve Legen.

(En Karl bringer et Alter ind, hvorpaa staaer et Fyrfad med Glæder, Han sætter det fra sig midt paa Skuepladsen.)

Pacha.

See, nu er alting i Orden. Nu hver paa sin Plads!

(Kadi, Dommerne og Sekretererne lægge sig paa Knæe rundt om Alteret. Pacha staaer midt for Alteret, med Ansigtet vendt mod Tilskuerne.)

Kadi (til Vagten.)

Lad dem nu komme ind. (Flink gaaer.)

Fierde Scene.

Retten, Omar, Osmin, Vagten med Gjertrud, Malene og Niels.

Gjertrud.

Den Dom fik de forbandet gesvindt vredet af dem.

Pacha,

(kaster Røgelse paa Glæderne, og synger.)

Sang, (af Koran.)

Hyrden liig, mit Folk at lede,
Verden Gud betroede mig.
Lad mig fremme Held og Glæde!
Naadens Gud! og ligne Dig!
Skal jeg tvunget Dødsdom sige,
O lad aldrig fra mit Bryst

Med-

Medynks milde Stemme vige!
Villig lyde jeg dens Røst!
Lad min Vandel Folket kære
Dine Faderbud at ære,
Og at lyde dem med Lyst!

(Naar Sangen er tilende, lægge alle de tilstedeværende Hænderne over Kors for Panden, bukke sig, og sige: Allah! Allah! Allah! Gjertrud og Niels efterabe dem saa godt, som de kunne.)

Pacha,

(oplæser Dommen.)

Tvende bevæbnede Drabanter bringe Osmin hen til Profetens Grav, hvor han skal ofre to tusinde Guldstykker; og derpaa sætte man ham paa Spid, andre ligesindede til et Exempel, og til et Beviis paa den Mahometanske Retfærdighed . . .

Gjertrud.

Gud velsigne din Mund for det!

Niels.

Maae jeg gaae med for at see paa Exekutionen? Det er dog saadan en herlig Advarsel.

Pacha.

Stille! (vedbliver.) Omar beholder den gamle Slavinde, tilligemed de to andre, som sin Eiendom, sin vel erhvervede Eiendom.

Gjertrud.

Gid Du faae en Ulykke, og den, der lærte Dig det!

(Alle, undtagen Gjertrud, Malene og Niels, lægge Hænderne over Kors for Panden, bukke sig og sige: Allah! Allah! Allah! Vagten gaaer bort med Osmin.

Femte Scene.

De Forrige, undtagen Osmin.

Omar.

Jeg takker Dig, Høivise Pacha!

Gjertrud.

Nei, seer man bare. Er det en Dom? Er det Retfærdighed?

Niels.

Der staaer jeg da, som en smuk Frokost til de forbandede Karneler.

Omar,

(til sine Slaver.)

Bring de to Fruentimmer ind i den anden Stue. (til Niels.) Du bliver her, og følger med mig.

(Slaverne nærme sig.)

Gjertrud, (foragtelig.)

Kom mig ikke nær! ror mig ikke!

En Slave.

Ingen Modstand!

Gjertrud.

Jeg lader mig ikke slæbe bort! før skal man hugge mig i tusinde Stykker. Det er kuns en Gjesterets-Dom; og jeg appellerer til Høiesteret paa Rosenborg Slot.

Omar.

Læg den Gamle i Lænker, og før dem bort!

Kabi.

Kadi.

Adlyder! (Slaverne gribe dem.)

Niels, (grædende.)

Farvel, Malene! Farvel, vor Moder! Jeg seer Jer aldrig meer. O den forbandede Udenlandsreise! den forbandede Udenlandsreise!

Sang.
(af Zemire og Azor.)

Nei Reiser skal mig ei forføre;
Jeg vil gammel bøe, og Skak-Mat.
Jeg vil mig til en Plante giøre;
Og jeg fæster Rod, som Salat.
Med Lollands Post jeg nok vil reise,
Dog bare ned til Vordingborg,
At vælte er min mindste Sorg,
Naar Vognen vil smukt langsomt beise.
Men Havets brede Ryg at pløie,
Og see derned, derned, derned,
Hvor Torsken hvirvler sig afsted,
Et Kalehoved kan fornøie.
Ved Tanken Hjernen svimle maa;
Sligt Klog ei meer sig tager paa.

Omar.

Naa! faaer det en Ende? Al den Kievlen nytter til ingen Ting.

(Slaverne sætte sig paa ny i Bevægelse.)

Gjertrud,
(til Pacha, paa Knæ.)

Naadigſte Herr Politimeſter! Lad mig tale fire Ord med Dem under to Øine.

(Pacha tager hende ved Haanden, og gaaer frem paa Skuepladſen. De andre trække ſig tilſide hen imod Baggrunden.)

Pacha.

Saa tal da! hvad er din Begjering?

Gjertrud.

Naadigſte Herr Etatsraad! eller hvad J er... for jeg veed ikke Jeres Karaktor ... Gud velſigne Jer, om J vilde forandre Jeres Dom!... inte den heele, for det førſte var godt nok; men det ſidſte, ſom angaaer os, det kunde J nok giøre om. Vor Herre ſkal lønne Jer for det.

Pacha.

Forandre en Dom!

Gjertrud.

Ja hvorfor ikke? J kan jo ſige, at J har betænkt Jer... at J dømte galt den førſte Gang. Vi ere alle Mennesker; og det kan jo hændes den Bedſte? Det er dog bedre, at J ſiger det ſelv, end at Høieſte-Ret ſkal komme og ſige det. Jeg ſkal, ſaa min Tro! forſkylde Jer for Umagen. Saaſnart ſom jeg kommer til Kiøbenhavn, ſkal jeg ſende Jer et Par Sider Fleſk, og et Anker af den bedſte hiemmegiorte Maderaviin, ſom jeg kan faae hos Vandtap-

peren

peren paa Vinkonsten. Og, see nu her: (hun tager en Pung op af Lommen.) Tag imod dette for det første. Det er alt, hvad jeg har i dette Øieblik. Kan jeg faae min Kuffert tilbage fra Roveren, saa skal I faae mere.

Pachá.

Hvordan, Elendige! Du vil forsøge paa at bestikke Retten? Veed Du, hvad Loven siger derom?

Gjertrud.

O! I kan jo skrive en anden Lov, som tillader det.

Pacha.

Loven er streng i den Post. Den forbrer Dit Liv.

Gjertrud.

Min Gud! er det da saa farligt? Hvorfor siger I ikke: Tak, som byder! Hvad der er godt at tage, er godt at beholde; der er ingen som seer det; og enhver Tyv er jo dog Mand i sin Næring.

Pacha, (tager Pungen.)

Ugudelige! Herr Kadi! For hendes Forbrydelse til Protokols. Hun har villet bestikke Dommeren, kiøbe Retten.

(Kadi skriver, og alle de Tilstedeværende give deres Afsky tilkjende ved en Fnysen.)

Gjertrud.

Er dette da det eneste Land, hvor Retten aldrig har været tilsalgs?

Kadi.

Gjertrud.

Naa naa, gamle Knurrepotte! (Vagten nærmer sig; Gjertrud bliver bange, og falder paa Knæe.) Naade, Deres Excellence! Naade!

Sang. Duet.
(af Peters Bryllup.)

Gjertrud.

At Mænd kan vorde vreede,
Kan hænde sig;
Men ærlig Mand er snart tilrede
At bøde ærlig Mand Forlig.
(nærmer sig til Pacha.)
Tag der min Haand, Peer Smed!
Og vær ei længer vreed.

Pacha
(rækkende hende Haanden.)

Der har Du min, vor Moer!
Een Haand den anden toer.

Begge.

Gode Mænd kan vorde vreede;
Dog har de Leede
For fiendtlig Sindelav.
Hvo sin Næste hader,
Selv sig skader;
Kun Fanden har sit Spas deraf.

Pacha.

Nu stille, ifald det ellers skal gaae godt.

Niels.

Tie stille, vor Moder! ellers er vi om en Hals.

Gjer-

Gjertrud.

Ja jeg, saaer vel, for at han ikke skal begynde at give paa nye.

Pacha.

Her behøves kuns eet Vidne.

Niels (afsides.)

Om han godt læst Din Lovbog, og vesd ikke, at der skal tre Vidner til at fælde.

Pacha (til Kadi.)

Forhør eet af Vidnerne!

Kadi.

Har Osmin kiøbt denne Kone af Omar?

Malene.

Naadige Herre? denne Kone er min Moder.

Kadi.

Svar een af Jer: Ja eller Nei.

Malene, Niels og Gjertrud.

(alle paa eengang.)

Nei.

Pacha.

Det er nok. Bring Parterne og Vidnerne ud, imedens vi votere.

(Vagten gaaer med dem.)

Tredie Scene.

Retten allene. Flink (kommer ind.)

Pacha.

Jeg er færdig at spræke af Latter.

Flink.

Flink.

Og jeg da. Jeg staaer udenfor, og leer af fuld Hals, saa jeg næsten er bange for at forbærve Legen.

(En Karl bringer et Alter ind, hvorpaa staaer et Fyrfad med Gløder, Han sætter det fra sig midt paa Skuepladsen.)

Pacha.

See, nu er alting i Orden. Nu hver paa sin Plads!

(Kadi, Dommerne og Sekretererne lægge sig paa Knæe rundt om Alteret. Pacha staaer midt for Alteret, med Ansigtet vendt mod Tilskuerne.)

Kadi (til Vagten.)

Lad dem nu komme ind. (Flink gaaer.)

Fierde Scene.

Retten, Omar, Osmin, Vagten med Gjertrud, Malene og Niels.

Gjertrud.

Den Dom fik de forbandet gesvindt vrebet af dem.

Pacha.

(kaster Røgelse paa Glørne, og synger.)

Sang, (af Koran.)

Hyrden liig, mit Folk at lede,
Verden Gud betroede mig.
Lad mig fremme Held og Glæde!
Raadens Gud! og ligne Dig!
Skal jeg tvunget Dødsdom sige,
O lad aldrig fra mit Bryst

Med-

Medynks milde Stemme vigel
Villig lyde jeg dens Røst!
Lad min Vandel Folket kære
Dine Faderbud at ære,
Og at lyde dem med Lyst!

(Naar Sangen er tilende, lægge alle de tilstedeværende Hænderne over Kors for Panden, bukke sig, og sige: Allah! Allah! Allah! Gjertrud og Niels efterabe dem saa godt, som de kunne.)

Pacha,

(oplæser Dommen.)

Tvende bevæbnede Drabanter bringe Osmin hen til Profetens Grav, hvor han skal ofre to tusinde Guldstykker; og derpaa sætte man ham paa Spid, andre ligesindede til et Exempel, og til et Beviis paa den Mahometanske Retfærdighed . . .

Gjertrud.

Gud velsigne din Mund for det!

Niels.

Maae jeg gaae med for at see paa Exekutionen? Det er dog saadan en herlig Advarsel.

Pacha.

Stille! (vedbliver.) Omar beholder den gamle Slavinde, tilligemed de to andre, som sin Eiendom, sin vel erhvervede Eiendom.

Gjertrud.

Gid Du faae en Ulykke, og den, der lærte Dig det!

(Alle, undtagen Gjertrud, Malene og Niels, lægge Hænderne over Kors for Panden, bukke sig og sige: Allah! Allah! Allah! Vagten gaaer bort med Osmin.

Femte Scene.

De Forrige, undtagen Osmin.

Omar.

Jeg takker Dig, Høivise Pacha!

Gjertrud.

Nei, seer man bare. Er det en Dom? Er det Retfærdighed?

Niels.

Der staaer jeg da, som en smuk Frokost til de forbandede Karneler.

Omar,

(til sine Slaver.)

Bring de to Fruentimmer ind i den anden Stue. (til Niels.) Du bliver her, og følger med mig.

(Slaverne nærme sig.)

Gjertrud, (foragtelig.)

Kom mig ikke nær! rør mig ikke!

En Slave.

Ingen Modstand!

Gjertrud.

Jeg lader mig ikke slæbe bort! før skal man hugge mig i tusinde Stykker. Det er kuns en Gjesterets-Dom; og jeg appellerer til Høiesteret paa Rosenborg Slot.

Omar.

Læg den Gamle i Lænker, og før dem bort!

Kabi.

Kadi.

Adlyder! (Slaverne gribe dem.)

Niels, (grædende.)

Farvel, Malene! Farvel, vor Moder! Jeg seer Jer aldrig meer. O den forbandede Udenlandsreise! den forbandede Udenlandsreise!

Sang,
(af Zemire og Azor.)

Nei Reiser skal mig ei forføre;
Jeg vil gammel bøe, og Skak-Mat.
Jeg vil mig til en Plante gisre;
Og jeg fæster Rod, som Salat.
Med Lollands Post jeg nok vil reise,
Dog bare ned til Vordingborg,
At vælte er min mindste Sorg,
Naar Vognen vil smukt langsomt beise.
Men Havets brede Ryg at pløie,
Og see derned, derned, derned,
Hvor Torsken hvirvler sig afsted,
Et Aalehoved kan fornøie.
Ved Tanken Hjernen svimle maa;
Sligt Klog ei meer sig tager paa.

Omar.

Naa! faaer det en Ende? Al den Kievlen nytter til ingen Ting.

(Slaverne sætte sig paa ny i Bevægelse.)

Gjertrud,
(til Pacha, paa Knæ.)

Naadigſte Herr Politimeſter! Lad mig tale fire Ord med Dem under to Øine.

(Pacha tager hende ved Haanden, og gaaer frem paa Skuepladſen. De andre trække ſig tilſide hen imod Baggrunden.)

Pacha.

Saa tal da! hvad er din Begjering?

Gjertrud.

Naadigſte Herr Etatsraad! eller hvad I er... for jeg veed ikke Jeres Karakter ... Gud velſigne Jer, om I vilde forandre Jeres Dom!... inte den heele, for det første var godt nok; men det ſidſte, ſom angaaer os, det kunde I nok giøre om. Vor Herre ſkal lønne Jer for det.

Pacha.

Forandre en Dom!

Gjertrud.

Ja hvorfor ikke? I kan jo ſige, at I har betænkt Jer... at I dømte galt den første Gang. Vi ere alle Mennesker; og det kan jo hændes den Bedſte? Det er dog bedre, at I ſiger det ſelv, end at Høieſte-Ret ſkal komme og ſige det. Jeg ſkal, ſaa min Tro! forſkylde Jer for Umagen. Saaſnart ſom jeg kommer til Kiøbenhavn, ſkal jeg ſende Jer et Par Sider Fleſk, og et Anker af den bedſte hiemmegiorte Maderaviin, ſom jeg kan faae hos Vandtap-

peren

peren paa Vinkonsten. Og, see nu her: (hun tager en Pung op af Lommen.) Tag imod dette for det første. Det er alt, hvad jeg har i dette Øieblik. Kan jeg faae min Kuffert tilbage fra Roveren, saa skal I faae mere.

Pachá.

Hvorban, Elendige! Du vil forsøge paa at bestikke Retten? Veed Du, hvad Loven siger derom?

Gjertrud.

O! I kan jo skrive en anden Lov, som tillader det.

Pacha.

Loven er streng i den Post. Den forbrer Dit Liv.

Gjertrud.

Min Gud! er det da saa farligt? Hvorfor siger I ikke: Tak, som byder! Hvad der er godt at tage, er godt at beholde; der er ingen, som seer det; og enhver Tyv er jo dog Mand i sin Næring.

Pacha, (tager Pungen.)

Ugudelige! Herr Kadi! For hendes Forbrydelse til Protokols. Hun har villet bestikke Dommeren, kiøbe Retten.

(Kadi skriver, og alle de Tilstedeværende give deres Mistillidsvidne ved en Fnysen.)

Gjertrud.

Er dette da det eneste Land, hvor Retten aldrig har været tilsalgs?

Kadi.

Kadi.

Din Dom er Døden.

Gjertrud.

Døden? min arme Malene! min Stakkels Niels! Døden? Pardon, Deres Naade!

Malene.

Naade for min Moder! Pardon, eller jeg dør.

Pacha.

Det er sandt: hun kjender ikke Landets Love. Retten kunde vel tage Hensyn derpaa.

Niels,
(affides til Gjertrud.)

Hvorfor hilder I dem ikke ind, at det er tilladt hjemme hos os at bestikke Retten?

Gjertrud.

Du har Ret. Tilgiv mig, naadige Herr Assessor! Jeg har forseet mig af Uvidenhed. Hjemme hos os har vi en Forordning, der tillader at bestikke Retten. Spørg kuns Niels, saa skal I høre, at det er sandt!

Niels.

Gid jeg faaer al Landsens Akevit, om det ikke er sandt! I maae vide at jeg har studeret Prokuratoriet lidt. Jeg har mere end tyve Gange været Vitterlighedsmand.

Pacha.

Den Anmærkning forsjenes at tages i Overveielse. Jeg vil høre Rettens Beslutning derover.

Gaaer

Gaaer imidlertid ind i næste Stue. Vagten viser dem al Høflighed; især den Unge.

Gjertrud, (sagte til Niels.)

Pungen beholdt Knegten. Det er dog nok den, der gior ham saa retfærdig.

(Vagten forer Fruentimmerne bort. Niels vil gaae med, men Omar holder ham tilbage.)

Siette Scene.

De Forrige, untagen Gjertrud og Malene.

Omar (til Niels.)

Du bliver her, Seignor! Du skal strax hen og røgte mine Kameler.

Niels.

O Gud naade mig! Malene! vor Moder! Malene! Jeg seer Jer aldrig mere.

(Pacha, Kadi og Dommerne trække sig tilside, og stille sig an, som om de votere, medens Niels synger.)

Sang.

(af Orpheus og Eurydice.)

Gjenlyd af min ømme Klage,
Kald Malenemøer tilbage!
Lad mit taarefulde Øie
See min Sjels Tilbedede!
Al den Jammer, al den Smerte,
Som omspænder Barm og Hjerte;
Al den Vee, min Sjel maae døie,
Dette Syn forlindrede.
Gjenlyd af min ømme Klage, o. s. v.

Sy-

Syvende Scene.

De Forrige, Flink.

Flink.

Omar! vores naadige Sultan sender mig, for at melde hans Ankomst. Du har nylig faaet Slaviner fra Europa; og du veed, at, efter Lovene, tilhører altid den ældste af dem vores naadige Herre.

Omar.

Jeg er Sultanens allerunderdanigste Slave.

Niels.

Tager jeg fejl, eller drømmer jeg? (til en af Vagten.) Hvem er den Karl?

Vagten.

Det er Sultanens første Slave og Favorit.

Niels.

Mon jeg er lysvaagen? Er det ikke . . . jeg troer . . .

Flink.

Har jeg ikke seet denne snorrige Figur før?

Niels.

Med Tilladelse: Er De ikke Herr Flink? En Søn af Revisor Flink ved Pæretræet, over Akkestenshuset?

Flink.

Er det ikke Niels Andersen Klog? det lykkelige

Men-

Menneske, der er forlovet med den yngste Datter af Moder Gjertrud paa Ulfeldts Plads?

Niels.

Rigtig. Det er maremænd den samme. (De falde hinanden om Halsen. Niels synger, danser, og raaber.) Heida, vor Moder! vor Moder! Malene! kom ind! Her er Soldanens første Faburit. Vi har ingen Nød mere. Vi ere fri inden en halv Time.

Ottende Scene.

De Forrige, Gjertrud.

Gjertrud,

(som river sig løs fra Hagten.)

Slip mig dog, I Bødelpagak! Hvad er paafærde?

Niels.

See, vor Moder! kjender I ham?

Gjertrud.

Hvad seer jeg? Herr Flink! Er det Dem selv?

Flink.

Mig selv, Moder Gjertrud! Kom, og lad mig omfavne Jer! (de omfavne hinanden, saa at de næsten qvæles.) Men hvorledes er I kommet her?

Gjertrud.

Gid han faae en Ulykke, der er Skyld i det! En Tyveknegt, som ndst nu er løbet af Frygt for Straf, har stjaalet mig og min Datter, og den stak-

stakkels Niels, langt ude i den Spanske Sø, under Linien, i Ostindien, eller hvor det nu var, og bragt os herhid til China. Og see der! (peger paa Omar.) der staaer Tyvshæleren, som siger, at han er vor Herre, og vi hans Slaver. Hjelp os ud af denne Knagerede, kiere Herr Revisor!

Pacha.

Jeg troer, hun kiender ham.

Gjertrud.

Om jeg kiender ham? Ja vist, du gamle Giedebuk! Saa godt som jeg kiender mine egne Lommer. Heida! nu har vi ingen Nød. Nu har jeg en Ven, som jeg kan lide paa.

Niels.

Vor Moder! I veed ikke, at Herr Flink er Favurit hos Storherren, eller Soldanen.

Gjertrud.

Er han det? Heisa, hvad Nød har vi da? (hun synger, og danser, og gier Kieden med Pacha, Kadi, og de andre Tyrker.) Men hør nu, gode Flink! nu maae De hielpe mig til at slippe fri fra denne Chineser, og hans Sjouere. (peger paa Omar.)

Flink.

Det er en smal Sag. Jeg er just kommet derfor. Efter de Tyrkiske Love er den eldste Slavinde af enhver Fangst Sultanens Eiendom.

Gjer-

Gjertrud.

Men hvad kommer der ud af det?

Flink.

I kommer til at tilhøre Sultanen.

Gjertrud.

Hvad vil han gjøre med mig?

Flink.

Det veed jeg egentlig ikke. Det kommer an paa, som I kan insinuere Jer hos ham.

Gjertrud.

Det skal have gode Veie. Jeg har været imellem Folk før. (hun giver sig en fornemme Anstand.)

Flink.

Ja saaledes maae I føre Jeres Krop. Sultanen er, som alle Tyrker, en stor Elsker af Fruentimmer; især naar de er kommet til Skiels Aar og Alder, og ikke ere for grønne bag Øret.

Gjertrud.

Ja saa? Saa meget desto bedre. Men, sig mig, min Skat! hvorban seer han ud?

Flink.

Det er en smuk ung Mand. O Moder Gjertrud! I er en lykkelig Kone, ifald I kan vinde hans Gunst, og bringe det dertil, at I bliver første Sultaninde.

Gjertrud.

Jeg skal blive det. Jeg skal blive det, min Søn!

Søn! Jeg er det allerede. Jeg skal nok huske paa Dig, naar jeg kommer i min Herlighed.

Flink.

Jeg takker mangfoldig. Om en Time kommer Sultanen. Vær beredt paa at modtage ham.

Gjertrud.

Jeg skal modtage ham. Jeg skal fange ham.

Sang.

(af Bondepigen ved Hoffet.)

Min Løbe
Skal stræbe
Min Elskov at udtrykke.
Mig frister ingen Lykke,
Naar Lukas elsker mig.
Han er
Hos mig her;
Hans Iver
Fordriver
Al anden Slags Lyst
Af mit Bryst.
Vor yndige Bolig
Vor Skiebne gior rolig;
Og Dagene løbe fort.
Jeg spinder saa trolig,
Og Elskov gior Tiden kort.

Pacha.

Vi haaber, at De ingen Unaade bærer til os.

Gjertrud.

See mig engang, hvor de Kieltringer kan give Kiøb,

Kisb, nu da de mærker, at de kunde faae en Ulykke for deres Spilopper . . . Nei, saa mænd! hevne mig, skal jeg ikke; men jeg skal nakke Jer Jødepak, og Dig! gamle Jødepræst, i Jeres Bukkeskieg, saa I skal lære at bandse for mig. Men jeg glemmer min Datter. O hvor hun vil blive glad? Jeg maae strax fortælle hende denne Nyheb. Med Herrens Tilladelse, der har sat mig og min Datter under Vagt; jeg gaaer hen, og henter hende. (til Omar.) Du skal faae at see dine ewige Leier, gode Karl! O jeg er saa glad, saa glad. Jeg har aldrig i mine livfodte Dage været saa glad. Følg med, min stakkels Niels. (de gaae bandsende og syngende ud.)

Niende Scene.

De Forrige, undtagen Gjertrud og Niels.

Pacha.

Det gaaer godt nok. Vi spille vores Roller næsten lige saa godt som hun.

Flink.

Jeg vilde ikke undvære denne Komedie for hundrede Daler. Naar vi passer paa, og spiller enhver sin Rolle, som hidtil, saa vil Moerskabet blive fuldkomment.

Kadi.

Lad os da see, hvad der er meet at giøre!

Flink.

Flink.

Min Plan er denne: Jeg kjender hende; hun eier endeel Penge, og er opblæst deraf. Men uagtet hun elsker Penge, giver hun dog gierne et hundrede Daler for at blive kaldt Naadige Frue, saa at Folk hører derpaa. Naar hun bare kan passere for en Kone af Stand, og see fornemme Folk omkring sig, saa er hun fornøiet. Vores Sultan har jeg instrueret; han skal anstille sig forelsket i hende, anvise hende den første Plads i Seraillet, og giøre hende til Favorit-Sultaninde.

Pacha.

Herligt.

Flink.

Rollerne ere fordeelte. Vi har en Sultan, en Vizir, en Sultaninde; og vores Damer har vel den Godhed at assistere os med Dandsen og med Chorene.

Pacha.

Men vi kunde endnu giøre een Ting: skaffe hende en Person af hendes egen Klasse at skiendes med.

Kadi.

Det er en Rolle for Osmin, der igaar spillede Ingeborg Bliktækkers.

Flink.

Det var ikke saa galt. Jeg haaber, at han endnu ikke er sat paa Spid. Jeg skal underrette ham om hans Rolle. Men, stille! der kommer de igien.

Tien-

Tiende Scene.

De Forrige, Gjertrud, Malene og Niels.

Gjertrud,

(i Døren, til Vagten, der holder hende tilbage.)

Jeg siger Jer, engang for alle, at jeg nu kan gaae ind og ud, naar jeg behager. Kom med mig, Børn, kom! Slip mig dog! Saa sig dog et Par Ord til de Kieltringer, du gamle Morenkop!

Pacha.

Lad dem gaae ubehindrede!

Gjertrud,

(pegende paa Flink.)

See! her er han! her er han, mit Barn! (i det hun viner Omar.) Er Du endnu her, Du Norske Biørn? Gaae Din Vei! Jeg kan ikke taale at see Dig. Gaae hen, og lad Dig sætte paa Spid med Din gode Ven, den anden Hælhest, som Du var i Komplot med.

Omar.

Jeg forbeer Raadighed over mine Slaver.

Pacha.

I Sultans Navn befaler jeg, at Du lader dem blive under min Beskyttelse, til Solen staaer op.

Gjertrud.

Ja til Maanen staaer op med. Du kan sove rolig for den Part, du faaer af mig, Du Helvedes Brand!

Omar.

Oman.

Du er ikke Sultaninde endnu. Jeg faaer Dig nok fat.

Gjertrud.

Ja Du skal ture den, Du! Hør mig til den Hundetunge, hvor han bieffer!

Niels.

Lille Malene! see der staaer vores gode Ven, vores Befrier. Kiender Du ham ikke igien?

Flink.

Giv sig tilfreds, Jomfru! alting skal blive godt.

Malene.

Vores Ulykker ere da tilende? de har varet længe nok.

Flink.

Deres Lykke begynder nu først.

Pacha (til Gjertrud.)

Sultanen kommer her snart. Han forlanger at see Dem.

Gjertrud.

Hører I? Sultanen vil see mig. Man har allerede talt om mig. Hvad er det ikke for en Ære for min Familie? O Syster Dorthe! hvorfor er Du ikke her? Sultanen vil nyde min Nærværelse. Men hvorledes skal jeg bære mig ad, for at blive klædt lidt standsmæssig? Jeg har ikke været omklædt, siden jeg reiste

reiste hiemme fra. (til Omar.) Hør, Du Stivhoved! hvad har du giort af min Kuffert? Hid med den!

Pacha.

Den er sørget for Deres Klæder, efter Landets Mode. I næste Værelse, naadige Frue?

Gjertrud.

Naadige Frue! nu begynder han at faae sin Forstand igjen. Nu vel! Du skal have min Naade. Kan jeg tiene Dig i noget, saa leveer mig Din Supplik paa stemplet Papir.

Pacha.

Jeg takker underdanigst.

Gjertrud (til Flink.)

Hør engang: jeg er gandske flau om Hjertet. Kan jeg ikke faae lidt at leve af? bare en lille Snaps for at faae Kouraße, til at tale med Storherren.

Flink.

Med Fornøielse.

Kadi.

De behager at befale. Alting er rede paa Deres Vink.

Pacha.

Vel er Vin forbuden efter Profetens Lovet men dersom . . . . .

Gjertrud.

O det bryder jeg mig intet om. Bare en Snaps; et lille Glas Kommen Akevit, ifald I har

det. Det er vel dog ikke forbuden af Jeres Præster og Profeter?

Niels.

Ja et Glas Kommen. Det gad, mit Ord, Niels ogsaa nyde.

Sang.

(Ja de do Sierrige.)

Troer I, os Mahomet kan fræmme?
Alle hans Trudsler er kuns Spas.
Slig Profet kan smukt blive hiemme!
Jeg vil dyrke min Drik, mit Glas.
Alkoran til Punkt og Prikke
Jeg lyder Dig; kun vil jeg ikke,
At man anseer Drik for Fias.
Kom lad os en Sopken drikke!

Chor.

Hvor den er sød! hvor den har Kraft!
Lev Alkvet! du søde Saft!

Flink.

Behag nu at følge med mig alleſammen.

Gjertrud,

(opblæst af Glæde.)

Seer man dog, at der er en Bestemmelse, og en Stiebne til i Verden. Hvem skulde have sagt at jeg skulde komme til Ostindien? at Storherren vil tale med mig? at han maaskee vil. .... Er der nogen Stjerne saa lykkelig som min? Næsten eet eneste Spring fra Ludbalsen til Keiserinde. Storm, Kaperi-

peri, Dødsdom, Ophøielse til Faburit Sultaninde! alt dette løber rundt i mit Hoved. Kroniken om den fiønne Madelone og Peer med Guldnøglen er ikke engang saa forunderlig, ikke halv saa meget værd, som een eneste Linie i mine Romæner.

Flink.

Kom, Moder Gjertrud!

Gjertrud.

Her er jeg, (klapper ham paa Kinden.) Du kunde nok vænne Dig til at sige: Naadige Frue! Lad os nu faae noget at leve af, mine Børn; Vi har ærlig fortient det.

Sang,
(af Indteget.)

For nylig var min Himmel mørk,
Min Siel omspændt af Sorg og Smerte.
Jeg vandred i en vildsom Mørk;
Mit Følge var et pinet Hierte.
Nu smiler Haabets Sol til mig;
Hvor Skiebnen er omskiftelig!

Chor.

Hvor Skiebnen er omskiftelig!
(de gaaer, og Dækket falder.)

Tredie Akt.

(Skuepladsen forestiller en prægtig Kolonnade-Sal, med en Thronhimmel i Baggrunden, hvorunder staaer en Sofa paa en Forhøining. Paa hver Side, henimod Tilskuerne, staaer ligeledes en Sofa.)

Første Scene.

Pacha, Kadi, og endeel andre, der ere sysselsatte med at bringe alting i Orden, i Salen. Vagten.

Kadi.

Gamle Mutter er gal.

Pacha.

Hun er rasende af Glæde og af Stolthed. Hun er nu saa fast overbeviist om, at hun er første Sultaninde i Konstantinopel, at jeg troer, hun vilde holde den for et Pesthuuslem, der fortalte hende, at hun er i Norge. Hun troer, at Sultanen har været her under Forklædning, for at see hende, og at han er gandske forelsket i hende. De har bildt hende ind, at Sultanen har givet Ordre til strax at præsentere hende for ham, med al mulig Pragt. Hendes Da-

mer

mer ere ny ifærd med at klæde hende paa. Men see, der har vi vores Ven, der skal spille Sælgekonen.

Kadi.

Godt! saa kan vi strax begynde.

Anden Scene.

De Forrige. Flink. Osmin (klædt som Sælgekone, undtagen paa Hovedet.)

Flink.

See, her er vi. Jeg har underrettet vores Ven om Heltindens Liv og Levnet, og Bedrifter. Glem bare ikke Hovedpunkterne.

Osmin.

Jeg er ikke bange for at glemme. Men det vil falde mig forbandet vanskeligt at spille en saadan Rolle inpromptu?

Flink.

O min Ven! Du kiender Originaler nok i alle Klasser. Laan et Træk hos en, og et andet hos en anden, saa faaer du snart en Kopie færdig, der virkelig vil være original, og blive saare morsom. Desuden er jo vores heele Skuespil et Inpromptu.

Osmin.

Jeg skal giøre min Flid; og lykkes det ikke, saa maae mine Venner undskylde mig, i Betragtning af Vanskeligheden af den Rolle, som jeg paatager mig.

Kadi.

Kadi.

Det har ingen Nød. Gaae nu bare, og bring Deres Toilet tilende.

Osmin.

Der fattes mig intet, uden en Kappe paa Hovedet, og Kurven paa Armen, det skal vi snart faae istand.

Flink.

Jeg maa ogsaa holde mig ude fra Skuepladsen, for jeg hører til Sultanens Følge.

(Han og Osmin gaaer.)

Tredie Scene.

De Forrige, undtagen Flink og Osmin.

Kadi.

Den Paaklædning varer noget længe.

Pacha.

Det var maaskee ikke afveien at skynde lidt paa hende.

Kadi.

Jeg skal gaae ind til hende.

(Han gaaer, men møder Giertrud i Døren. Begge kommer med saadan Fart, at de løbe hinanden overende.)

Fjerde Scene.

De Forrige, Giertrud, Niels, og to Damer.

(Den ene med en Turban, den anden med et Slør i Hænderne. Giertrud er klædt i Tyrkisk Dragt, men med sin Tur og sit lille Sæt paa Hovedet, og uden Kaftan. Niels ligeledes i Tyrkisk Dragt, men med en Silkepung i Nakken, og Haaret under Turbanen puddret og friseret.)

Gjertrud,
(i det hun staaer op.)

Gid Du faae en Ulykke! Du Fusentast! har Du Dinene i Ryggen?

Kadi.

Tilgiv mig, Princesse! jeg vilde hente Dem.

Gjertrud.

Skulde Du derfor rende mig overende?

Niels.

Er det den Respekt, man viser sit Herskab?

Gjertrud.

Naa, lad nu det være glemt; Men sig mig engang, I godt Folk: Har jeg Ret eller ikke? Der vil nu disse to Kammerfruer eller Grevinder, hvad de nu er, smøre mig denne Tingest paa Hovedet, og hænge mig denne lange Salvet for Ansigtet, og det profos. Og jeg, jeg siger, at jeg vil ikke have det. Den Piast skinler jo gandske mit Ansigt, saa at ingen kan see mine Elementer.

Pacha.

Pacha.

Det er saaledes Stik og Brug her til Lands.

Gjertrud.

Stik og Brug eller ikke, saa liber jeg hedre min Dormøse; den staaer mig bedre, og jeg vil have Dinene frie. Var det endda Moden; men Stik og Brug, veed jeg jo, er ikke Moden.

Pacha.

Deres Villie er en Lov.

Gjertrud.

Ja det er det, jeg i en heel stiv Klokketime har staaet og prækket for disse tosfede Tøser om; men de lader, som om de ikke forstoed mig.

Kadi.

Naadigste Sultaninde! det haster. Den høie Port vil snart komme.

Gjertrud.

Den høie Port! hvad vil det sige? (seer op til Loftet.) Er den høiere end denne Stue? Hvad skal vi gjøre med en Port i Stuen? Er det kan skee ogsaa Stik og Brug her til Lands?

Kadi.

Prinsesse! det er en af Sultanens Titler. Saaledes kalde vi ham.

Gjertrud.

Men stakkels Jer dog for en Ulykke, I Kieltringer! Er det at give Jeres Herskab Ogenavne? Snart kalder

kalder I ham Sultan, og det er, hiemme hos os, et Hundenavn; istedet for at ham hedder Soldan; og nu kalder I ham en Hvrt. Man skal see, til syvende og sidst, at jeg ogsaa faaer et Øgenavn; at man kalder mig en Laags eller et Vangeleed. Men lad mig komme efter dets: Jeg skal tresakke Jer.

Kadi.

Gud bevare os derfra, Deres Naade!

Niels.

Er det ikke, som jeg siger, nogen dumme Mennesker, her i Landet, alle tilhobe?

Pacha.

Tillad mig at erindre Dem, naadige Frue! om at fuldføre Deres Paaklædning.

Gjertrud.

Det skal snart være giordt. Der fattes intet andet, end at jeg hænger Kasekingen paa Ryggen. Men stig mig engang, godt Folk! hvad skal der blive af den stakkels Niels?

Pacha.

Hvad den Stormægtigste Keiser befaler. Hvo veed, om han ikke ophøier ham til den Værdighed, at være Intendant over Seraillet.

Gjertrud.

Jeg gad nok see mig lidt om i dette Serail.

Niels.

Og hvad skal jeg saa bestille?

Pacha,

Pacha.

Have Opsigt med Kriserens Fruentimmer.

Niels.

Opsigt med Fruentimmer? Ja pyt! det er vel Umagen værd at holde nogen til det. Det er jo umuligt.

Sang,

(af Lotte og Johan.)

Foruden Stav og Hunde
Man bedre vogte kunde
En Flok af Sneese Faar,
Som ude Græsset gaaer;
End kun een Pige,
Som Hjertets Sprog forstaaer.

Gjertrud,

(som under Sangen har seet sig om.)

Niels! min Stakkels Niels! Seer Du denne Seng, der bagerst i Stuen? hvor det staaer sig uforligneligt! Hvilken Pragt!

Femte Scene.

De Forrige, Osmin (som Sælgekone, med en Kurv paa Armen.)

Osmin

(der har hørt Gjertruds sidste Ord)

Ja alt for prægtigt et Buur til saadan en Vipstiert.

Gjertrud.

Hvad er det for et Kreatur? Kan saadan Pøbel faae Lov til at komme ind i saadan en Storstue?

Osmin.

Osmin.

O ſaadan Pøbel er alle Dage lige ſaa god ſom Du. Du tænker maaſkee, at man ikke kiender Dig?

Gjertrud.

Er det mig Du taler til? uforſkammede Rendekielling!

Osmin.

Kro Dig kuns ikke ſaa meget.

Niels.

Gior Jer ikke gemeen med hende, Vor Moder! huſk paa, at I ſkal være Sultaninde.

Gjertrud.

Lad mig kun ſelv raade, min ſtakkels Niels; lad mig kun raade! (til Osmin.) Veed du maaſkee ikke, hvem jeg er?

Osmin.

Jeg veed det, Fanden rive mig! ret godt. En So er Du i Dine bedſte Klæder. Det var Du, medens Du tiente hos Reviſoren; og jeg er ligeſaa god ſom Du.

Gjertrud.

Din kaadmundede Taſke!

(ſætter Hænderne i Siderne)

Osmin,

(ſætter Kurven fra ſig, og ligeledes begge Hænderne i Siderne)

Nei ſee mig engang til den Hankekrukke! hvor hun ſætter Maven ud! Man ſkulde være bange for hende, fordi hun er ſaa drøi; fordi hun veier en fem

til

til sex hundrede Pund! Nei, Mutter! jeg har forvippet den, der var vel saa-mægtig.

Gjertrud.

Men hvad vil Du mig da? Din Laptøfke! Hvor kommer Du fra? Hvem kiender Dig? Veed Du vel, hvem Du taler til? (gnider Hænderne.)

Osmin.

Ja om Du saa gneed Dine Hænder i hundrede Aar, saa fik Du dog aldrig gnedet Ludfiskelugten af dem.

Gjertrud.

Nei, hun er værre end Mutter Opvels. Og Korporalerne, som har Vagt her, de taaler det!

Kadi.

Vi har ingen Jurisdiktion inde i Seraillet.

Osmin.

Hvad Djevelen hører jeg! Vagt for at forvare den Kiødklump. Om hun saa hang i en Slagterbod, skulle Hundene ikke engang ville røre hende. Seer man: den Ting skal vel ogsaa have Garde til Hest!

Gjertrud.

Det skal jeg; og det lige for Din Næse; baade til Hest og til Fods; for og bag, og allevegne, Bosniaker og Løbere, haaber jeg, siden jeg er Prindsesse.

Osmin.

Pøle-Prindsesse! (neier.)

Gjer-

Gjertrud.

Og bliver maaskee endnu i denne Aften Sultaninde.

Osmin.

Du Sultaninde? Du?

Gjertrud.

Ja jeg! ret jeg. Gaa Din Vei, siger jeg, og smør ikke mit Sengekammer til.

Osmin.

Dit Sengekammer! det er i Vognskuret i Pramandsgangen, eller ved Gammelstrand tæt ved Gabestokken. Husker Du, at Du stod der, førend Du fik Raad til at kiøbe Dig en Ludbalje? og da du boede i Kjelderen i Tolbodgaden, hos den tykke Vægter. Men, det er sandt: da kiørte Du hiem med ham i Kareth hver Dag. Det var da ogsaa i Dine unge Dage.

Gjertrud.

Hold Munden, uforskammede Skiendegiest!

Pacha (til Niels)

Du skulde dog hielpe Din Moder noget.

Niels.

Lad kuns vor Moder selv. Hun er Kone for at forsvare sig.

(Gnider Hænderne, og yttrer sin Fornøielse, ved hver af Gjertruds Repliker)

Osmin.

Husker Du Dine Historier med Skiærsøndten ved

ved det Jydſke Livregiment og med Barbeerſvenden, der ragede Dig hver anden Dag?

Gjertrud (affides.)

Gud forlade mig! Kiender hun mig ikke i alle Folder!

Osmin,

(tager et Speil op af Lommen, og holder hende for Øinene.)

Seer Du, er Du ikke en ſmuk Sultaninde? Du har Skieg ſaa langt og ſtivt, ſom Børſterne paa en gammel Galt.

Gjertrud.

Hold Munden, eller jeg lader Dig arreſtere!

Osmin.

O Du har for godt et Hierte til det, din Stakkel!

Gjertrud.

Troer Du maaſke, Din Satan! at jeg ikke kan giøre det?

Osmin.

O jeg veed ret godt, hvad Du kan giøre; Du kan kaſte en raa Sild op i Luften, og gribe den med Munden, det kan Du. Men, hør nu, kiere Gjertrud Klipfiſk! Intet Klammeri imellem os to Søſtre. Siig mig bare een Ting; Hvordan er Du kommet herhid? Har Du kiørt paa en Møgvogn fra Gientofte? eller har Du redet paa et Koſteſkaft, ſom ſidſte Sankt Hansdags-Nat, da Folk fortalte, at de havde ſeet Dig tæt ved Maanen, og troede, at de havde ſeet en Skruptudſe?

Gjer-

Gjertrud.

Tier Du ikke, Du Hundetunge! skal jeg korrepe Dig. Det skal ikke vare længe.

Osmin.

Tag Dig iagt, ifald Du rører Dig, at jeg ikke river Din løse Tur af Dig, som Du har paa Dit skaldede Hoved.

Gjertrud.

Død og al Ulykke!

(farer imod Osmin, men Niels holder hende tilbage.)

Niels.

Lad hende være, vor Moder! den, der rører ved Skarn, smører sig.

Gjertrud.

Slip mig! jeg river hendes Øine ud. Jeg forkrabser Ansigt paa hende.

Kadi.

Legen begynder at blive alvorlig.

Osmin, (knytter Hænderne.)

Ja kom kuns! Jeg skal klippe Dine lange Negle.

Gjertrud.

Hvad? Du truer mig, Satan!

(springer hen imod Osmin.)

Osmin,

(tager hendes Hænder, og lægger dem paa Ryggen, og holder dem.)

Der staaer Du nu, min søde Søster! som om Du stod i Gabestokken. Husker Du, da Du havde

den

den Ære, fordi Du havde holet med dem, der stial i den store Ildebrande

Gjertrud.

Forbandede Løgnerske! Hu! havde jeg Hænderne frie, skulde jeg gnæle hende.

Niels, (til Vagten.)

Gior dog en Ende paa dette Hersens, I Skadhalse!

Pacha.

Fred her, i Sultans Pallads!

Gjertrud,

(stamper i Gulvet.)

Ingen Moers Siel hevner mig. Ingen knuser hende for mine Øine.

Osmin,

(efterabende hende.)

Seer man: dandser hun ikke Pas de rigaudon, ret som en Gaas.

Pacha.

(lader, som han bliver vreed.)

Ved Mahomet! dette gaaer for vidt . . . I Keiserens Navn. . . . . .

Osmin.

Er det min Skyld, at denne Rabenstralle. . . .

Pacha.

Stille! (Osmin slipper Gjertrud.)

Gjertrud.

Lad hende blive kastet ud af Vinduet!

Pacha.

Pacha.

Veed Du, hvem det er, Du fornærmer? Den som Storsultanen har beæret med sit Valg.

Gjertrud.

Som skal være Storsultaninde om et Kortes Tid. Seer Du det? Du har giort et syndt Stykke Arbeid. Du skal faae det at føle.

Osmin.

Du Sultaninde? Du? Jeg vilde ikke engang have Dig til at skure mine Potter og Gryder.

Pacha.

Gaa Din Vei!

Gjertrud.

Tag Din Kurv, og gaae.

Osmin.

Jeg lyder; men fordi Pacha befaler. Ikke Dig; tro ikke det. Dig finder jeg nok en anden Gang.

Gjertrud.

Jeg skal finde Dig, det skal jeg; og det, førend Du formoder det. Huft paa Det, fordømte Qvindemenneske!

Osmin, (tager Kurven.)

Jeg gaaer; jeg gaaer. Farvel, Madame Klipfisk! Farvel Søster Gjertrud; Farvel Sultaninde fra Peer Madsens Gang.

Gjertrud.

Gaaer Du ikke endnu?

Osmin.

Jo vist gaaer jeg, men jeg kommer igien. Du skal faae afkaglet, eller jeg vil ikke hedde Kirsten Bodkers. O den elskværdige Dukke! Skulde man ikke sværge paa, at det var en forklædt Borgerskabs Tambur?

Gjertrud.

Den Helvedes Brand!

(Osmin kaster Kys med Fingeren til hende, og gaaer.)

Siette Scene.

De Forrige, undtagen Osmin.

Gjertrud.

Men hvorfor kastede I hende ikke strax paa Døren?

Pacha.

Min Forretning her paa Stedet. . . . .

Gjertrud.

Ja, Din Forretning kan jeg tænke, er at giøre slet intet. Du vilde maaskee, at jeg skulde giøre det selv? Men jeg skal nok faae Ret, baade over hende og over Dig.

Gy-

Syvende Scene.

De Forrige. En Vifir, og Flink.

Vifiren, (med høi Stemme.)

Sultanen vil være her om et Øieblik.

Gjertrud.

Godt! saa meget desto bedre. Han kommer ret tilpas.

(Man hører langt borte en krigersk Musik.)

Flink.

Min Gud! De er ikke færdig endnu. Skynd Dem dog, og klæd Dem paa, Naadige Frue!

Kadi.

De kan ikke modtage Sultanen saaledes. Lad det dog faae Ende!

Gjertrud.

Det skal være giort i en Haandevending. Hvor er nu mine Kammergrevinder?

Niels.

Der staaer De, og venter paaa Jer, vor Moder! gaa dog.

Gjertrud.

Men sig mig bare: hvorledes skal jeg tale til ham?

Pacha.

Som De behager. Alt hvad De siger, er godt. Kuns at han ikke mærker noget, der lugter af Gammelstrand eller af Fiskebaljen.

Gjertrud.

See mig til den Jydeknold! Tager Du mig for en Fiante? Ret, som om jeg aldrig havde været mellem Folk før. (Musiken høres noget nærmere.)

Flink.

Hører De Madame Gjertrud! forhal ikke Ceremonien.

Gjertrud.

Det er sandt. Lad os gaae. Kom med, min Stakkels Niels! Heida, Kammerfruer, løb alt, hvad I aarker. (De gaaer.)

Ottende Scene.

De Forrige. Sultanen.

Sultanen,

(stikker Hovedet ind af Kulissen.)

Er hun borte? (kommer ind.) Det er længe siden, jeg morede mig saa kongeligt. Men nu vil det komme an paa, om jeg kan spille min Rolle saa godt som de andre Herrer. Hvorledes seer jeg ud?

Visiren.

Herligt. De kunde passere for Kong Nebukadnesar, eller Kong Priapus fra Troja.

Pacha.

En Gang, som Holger Danske. Der behøves ikke meget for at natre hende.

Sul-

Sultanen.

Men hvor er hendes Datter?

Flink.

Jeg har sat hende under Opsigt uden for Huset. Det var Synd for den stakkels Pige, at lade hende blive her. Hun har liidt nok i Dag. Hun kunde ogsaa let forderve Legen.

Sultanen.

Det er ret vel. Saa kan vi da begynde.

Flink.

Ja vist, men Kiellingen, med sit Optog, maae komme først Vi vil have dem paa Øieblikket. Skynd Dem paa Deres Plads. (Sultanen gaaer med Visiren.)

Niende Scene.

De Forrige, undtagen Sultanen og Visiren.

Kadi.

Min gode Flink! Du som Forfatter, burde dog ikke glemme, at Du hører til Sultanens Følge.

Flink.

Du har Ret! Jeg gaaer. Der kommer de ogsaa. (gaaer.)

Tiende Scene.

Optog. Janitſkar-Vagt. Derefter Moder Gjertrud, baaret paa en prægtig Palankin af fire Negere, Niels ſtrax bag efter Palankinen. En talrig Spitte af begge Kiøn, ſyngende.)

Chor.

(af den ſkionne Arſene.)

Skiønhed giør, at vi modig efter Seier tragte;
Vi troer ved den et evigt Navn at faae.
Uden Haab ſin elſktes Gunſt at naae,
Man ſkulde Ærens Glands ei for en Lykke agte.

(Proceſſionen gaaer rundt omkring Skuepladſen, og ſtandſer i Baggrunden midt for Tilſkuerne. Dandſere og Dandſerinder hænge Guirlander paa Palankinen, medens Damerne ſynge i Chor, følgende.)

Sang.

(af Lucile.)

Hvor mon man bedre er
End blandt ſin Slægt og Venner?
For Sind og Sands hver Ting er lier;
I Eenighed
Og Kierlighed;
Saa levde Fædrene.
Vi eenige
Og kierlige
Vil leve ret ſom de.

Ved Slutningen af Choret nærmer Palankinen ſig imod Tilſkuerne. To ſorte Slaver træder frem for Palankinen, lægge ſig paa Knæe og høie Ryggen, for at hun ſkal ſtige ned. Adſkillige af de andre Slaver kaſte ſig nedgruus paa Gulvet.)

Niels.

Niels.

See I, vor Moder! I skul træde paa Ryggen af disse to sorte Djevle.

Gjertrud.

Har I ingen andre Skamler her til Lands?

Niels.

Det maae nok være Moden her.

Gjertrud.

Ja man maae Skik følge ellers Land flye. Giv mig Din Haand, min stakkels Niels!

(Niels rækker hende Haanden, og hielper hende ned. Palankinen bæres ud.)

Niels.

Vor Moder! Er det ikke Synd at lade disse Mennesker saa længe ligge paa Næsen?

Gjertrud.

Du har Ret, min stakkels Niels! det er Krumspring nok for denne Gang. Staaer op! Jeg tillader det. Jeg vil, at alle mine Undersaatter skulle gaae med Hovederne opreiste. Men hvor er Sultanen?

Kadi.

Han kommer strax.

Pacha.

Han vil vise sig for Dem i al sin Pragt.

Gjertrud.

Stakkels Mand! Han veed ikke, hvor godt han vil giøre det. Men jeg skal ogsaa holde af ham derfor.

Siig

Siig mig imidlertid, hvorledes synes I nu som mig som Sultaninde?

Kadi.

Gandske fortræffeligt. De har et Udseende, som Dronning Esther.

Pacha, (afsides.)

I Løberstrædet.

Gjertrud.

Er det ikke sandt, at min Dormøse og min lille Tur passer bedre efter Kulsoren af mit Ansigt, end den stygge Nathue, som De vilde have krænget paa mig?

Pacha.

Upaatvivleligen.

Gjertrud.

Saa, synes Du dog det? See hvor han æder mig med Øinene, den gamle Gjedebuk. Jeg troer han er krammereret i mig. Men apropos! hør engang? godt Folk! giv mig et Raad! Kom hid, min stakkels Niels! (til Pacha.) Seer Du, Herr Maarkalk! eller hvad Du ellers betyder. . . . Jeg vilde gierne give den stakkels Niels et Embede ved mit Hof, saa at han kunde giøre nogen Opsigt. Hvad raader Du mig til?

Pacha.

Skiæfen for Eunukerne er nylig død. Hans Post er ledig.

Gjer-

Gjertrud.

Hvormeget kan den indbringe om Aaret? for jeg vil, at stakkels Niels skal kunne lægge sig lidt til beste.

Kadi.

Den Post er meget fordeelagtig.

Gjertrud.

Godt. Jeg skal strax forlange den til Dig, min stakkels Niels! Du skal blive Skæf for... for.... hvad var det nu, Du kaldte dem?

Pacha.

Eunukerne.

Niels.

Men er det ikke vilde Dyr?

Kadi.

Tvertimod. De ere tamme som Kyllinger.

Niels.

Saa meget desto bedre. Jeg skal regte dem.

Gjertrud.

Du skal faae den Plads, min Ven!

Niels.

Tak, som byder, vor Moder! det er just, hvad jeg ønskede at være.

Pacha.

Men, jeg maa dog anmærke for Dem....

Gjertrud.

Ingen Indvendinger. Dem lider jeg ikke.

Pa-

Pacha.

Der er en vis Formalitet at iagttage. Han maa. . . . .

Gjertrud.

Nu, hvad maa han da?

Pacha. (forlegen.)

Det er saa Skik og Brug her i Landet.

Gjertrud.

Nu igien den forbandede Skik og Brug! Naa, hvad er da Skik og Brug her i Landet?

Pacha,

(nærmer sig for at hviske hende i Øret.)

Tillad mig at sige Dem i Fortrolighed. . . . . .

Gjertrud.

Hvad kan der nu være for Hemmelighed i det?

Pacha. (hvisker.)

Gjertrud.

Hvad siger Du? (Pacha hvisker igien.) Ja saa! . . . Ja saa! . . . Og det er den Mads, som Du raader mig til at give ham? Hør Niels! tag den ikke! Tag den ikke, min stakkels Niels! jeg forbyder Dig det.

Niels.

Min Gud! por Moder! I giør nu ogsaa saa mange Vanskeligheder.

Gjertrud.

Du skal ikke tage den, Tosshoved! Du veed ikke, hvad Du giør. Jeg vil ikke . . . .

(en krigersk Musik høres.)

Pa-

Pacha.

Sultaninde! Øieblikket nærmer ſig.

Ellevte Scene.

De Forrige. Viſiren.

Viſiren. (paa Knæ.)

Stormægtige Fremmede! den høie Port nærmer ſig.

Gjertrud.

Men ſkam Jer dog for en Ulykke med Jeres Skielsord.

Viſiren.

Han vil beære Sergillet med ſin høie Nærværelſe, og kaſte ſig for Deres Fødder.

Gjertrud.

Jeg ſkal tage ham op. Lad ham komme, den gode Mand. (til Pacha.) Kom, læg Din Haand her. Du gamle Gnav! Kan Du føle, hvor mit Hierte banker Tik, Tik, Tik, ret ſom Uroen i et Seiervæark? (til Viſiren.) Staa op paa Dine Been! (Viſiren reiſer ſig.) Men hvor er Malene?

Kadi.

Hun vilde ſee Sultanen paſſere.

Gjertrud.

I lader hende dog komme ind? Gior I ikke?

Pa-

Pacha.

Det beroer paa hende selv, naar hun behager.

Gjertrud.

Det er godt. Min stakkels Niels, kom og staa ved Siden af mig. Hvordan det nu er, eller ikke, saa skielver jeg, som et Espelov. Hvem skal have den Ære at præsentere mig?

Pacha.

Den Ære tilkommer mig.

Gjertrud.

See til, at Du kan dreie en smuk Kompliment af Dig, paa mine Vegne. Det maae være noget virkelig Smukt, som har baade Neb og Klor.

Musiken nærmer sig.

Kadi.

I Orden! i Orden! der er han.

(Alle de Tilstædeværende trække sig hen imod Siderne af Skuepladsen.

Pacha.

Allah! Allah!

(Dette Raab igientages af alle de Tilstædeværende.)

Tolvte Scene.

(Optog. Musiken og Sangen høres immer nærmere og nærmere.)

Chor.

(af Selim og Mirza.)

Knæler, Jordens Konger! knæler
For vor Hamids Throne ned!

Han,

Han, hvis milde Vink beseler
Alt med himmelsk Salighed!
Han, hvis Vredes grumme Torden
Ryster Jorden!
Han, som hele Verden lyder,
Han, som Fædres Trone pryder;
Hvo er stor, som han?

(Under Choret kommer Optoget ind i følgende Orden. Først endeel Negere, med Triangler og Tamburiner. Slaver, med antændte Regelsekar. Dandsere og Dandserinder. Janitskar-Vagt. Sultanen, omringet af sin Hofstat og tilsidst Janitskar-Vagt. Forend Optoget kommer ind, følger Pacha Moder Gjertrud hen til den Sofa, der staaer paa venstre Haand fra Tilskuerne. Processionen defilerer forbi hende. Sultanen standser et Øieblik, og betragter hende med Forundring. Derefter sætter han sig paa den anden Sofa lige over for hende, og betragter hende igiennem et Glas. Gjertrud giver sin Triumf derover tilkiende med Gebærder. Pacha og Kadi staaer bag ved Moder Gjertrud. Klink bag ved Sultanen. Niels gaaer hen at skaffe med Fruentimmerne. Dands. En Amor nedlægger sin Bue og sine Pile for Gjertruds Fødder.)

En Sanger.

Sang.
(af det uventede Møde.)

Du ligner Roserne, nylig frembrødte;
At standse Zephyr selv staaer i Din Magt.
Man troer, Du er den yndige Morgenrøde,
Som ved hvert Trin glæder Alt med sin Pragt.
Mit Bryst kan sig ei meer forbinde;
Det taer sig ei nye Lænker paa;
Men om det lod sig overvinde,
Du den Seier da vist maatte faae.

Gjer-

Gjertrud,
(til Niels, der ikke hører.)

Niels! min stakkels Niels; hvad er det, Du har for der henne med de Qvindmennesker?

Pacha.

Det er nu Øieblikket, Princesse! til at præsentere Dem. Følg mig, og pas paa at gjøre ligesom jeg.

Gjertrud.

Det skal jeg nok passe paa.

Pacha.

(giver hende Haanden; hun reiser sig. Janitsharerne salutere med deres Gevær. Slaverne falde paa Knæ.)

Chor. og Dands.
(af Aline.)

Vor Hyrdinde er Engenes Pryd,
Hvor hun fremtræder,
Hun glæder.
Vor Aline, som Rosen i Vaar,
Skjøn iblandt Hyrdepiger staaer.

Een Stemme.

Hun forskjønne vore Glæder,
Og ingen Sorg vort Aasyn væder.
Hendes Godhed mild udbreder
Velstand og Fred, hvor hun fremgaaer.

Chor.

Hun er vor Held og Lyst;
Hun vækker Fryd i alles Bryst.
Vor Hyrdinde o. s. v.

Een

Een Stemme.

Er hun her, sig Hyrderne glæder;
Det for os er en Høitids-Dag.
Hyrdens Ro hun til Tempel bereder;
Ak! saa kort er den glade Dag.

Chor.

Hun er vor Held og Lyst;
Hun vækker Fryd i alles Bryst.
Vor Hyrdinde skal hun vel.

Pacha,

(tagende Gjertrud ved Haanden, træder frem imod Sulei-manen, men i en ærbødig Afstand.)

Søn af den store Profete! Thronfølger efter Dalai-Lama! Konge over Asia, Afrika, Utopia, og Øerne i Sydhavet! Frue Gjertrud Peers Datter Stiernen fra Norden, forhen Herskerinde over Myriader af Havets Beboere, velsigner Dit Rige og Din Høihed, og nedstyrter sig med mig i Støvet for Østerlandets Throne.

(En Slave bringer Hynder, hvorpaa Pacha og Gjertrud knæle.)

Chor.

(af Holger Danske.)

Solen ei saa skiøn fremiler,
Som vor skiønne Rezia.
Du, som blid om Thronen smiler,
Sildig ile Du herfra!
Gid Du hisset Dig ei harme
Over altfor megen Varme,
Vellystmilde Rezia!

Sul-

Sultanen,

(giver Tegn med Haanden; Pacha og Gjertrud reise sig. Slaver bære Hynderne bort.)

Gjertrud, (til Pacha.)

Han er, gid jeg faae Skam! ret vakker.

Sultanen,

(kysser paa Fingrene, og kaster til hende.)

Gjertrud, (til Pacha.)

Men taler han ikke uden med Hænderne? Det er godt nok, men. . . . . Jeg faaer vel gjøre lige som han? Ikke sandt? Herr Maarskalk!

Pacha.

Det forstaaer sig.

(Gjertrud kysser paa Fingeren, og kaster til Sultanen.)

Sultanen,

(reiser sig og synger.)

Sang.

(af Kierlighed uden Strømper.)

Paa mit Hiertes Skorsteen brænder
En harpixet Elskovs Brand,
Som er tændt i begge Ender;
Elskovs Gud den tændte an.
Hvo, som Røgen seer opstige,
(Røgen er min Aria)
Tænke maa, om ikke sige:
Der er heedt, hvor den kom fra.

Gjertrud.

Skal jeg ikke svare ham paa Sang?

Pa-

Pacha.

Det var ypperligt, om Deres Naade behagede.

Gjertrud.

Hvorfor ikke? Men jeg ſynger ſom en Natter-gal, der bider Faar.

Sang.

(af Kierlighed uden Strømper.)

Naar, ſom desværre ofte hænder,
Ulykken muntre Fluer ſender
I tomme klare Flaſker ned,
Den hæftigſte Uroligheb
Man tydeligen kan fornemme
Af deres Lyden, Flugt, og Stemme.
Hvis Hud og Glas var lige klare,
Jeg kunde mig den Møie ſpare,
At ſige Dig: mit Blod faer om,
Som Fluen, der i Flaſken kom.

Sultanen,

(laaſer ſit Forklæde til hende, og gaaer hen at ſætte ſig paa Thronen i Baggrunden.)

Gjertrud,

Hvorfor ſlænger han mig den Pialt i Næſen? (hun tager det forſigtig op, og ſeer, om der ikke er noget indvik-let dertil.) Slet intet! (ryſter med Hovedet.)

Pacha.

Det er en Invitation, Naadige Frue?

Gjertrud.

Invitation? Hvorledes ſkal jeg forſtaae det? Det er jo kun et reent Kommetorklæde?

Pacha.

Gandske rigtig.

Niels.

Naa, det Land har da sine naragtige Moder.

Pacha.

Det Torklæde er Dem tiltænkt, Deres Naade!

Gjertrud.

Nu vel da! saa vil jeg ogsaa bruge det.

(vil snyde sig.)

Pacha.

Gud bevare os! hvad tager De Dem for?

Gjertrud.

Hvad jeg tager mig for? Det er jo ikke et Halsklæde. See kuns selv, om det ikke er et simpelt Lommetorklæde.

Pacha.

Gandske rigtig; men det er ikke bestemt til saa slet et Brug.

Gjertrud.

Hvorfor har han da givet mig det?

Pacha.

Min Gud! veed De ikke det? Saa hør da.

(hvisker hende i Øret.)

Gjertrud.

Ja saa . . . Saa er det Meningen? . . . tet vel! tet vel! men, først Kongebrev, min gode Mand! først Kongebrev.

Sul-

Sultanen,
(nærmer ſig og ſynger.)

Sang,
(af Amphion.)

Som Snee paa hine høie Fielde,
Saa er den Glands, der følger Dig.
Dit Blik, med Elſkovs hele Vælde,
Lig Pilen, gjennemborer mig.
Dit Smiil mig lødſter, meer end Druer
Paa Jagten lødſter Jægeren.
Er Du kun min, jeg aldrig gruer.
Elſkede Skiønne! elſk mig igien!

(efter Sangen, byder Sultanen hende Haanden.)

Gjertrud,
(efter nogen Vægring.)

Nu vel da! ligeſaa godt ſpringe, ſom krybe, ſiden det dog ſkal ſaa være.

(Hun rækker Haanden til Sultanen, der leder hende til Thronen i Baggrunden, hvor de ſætte ſig ved Siden af hinanden. Efter et givet Signal begynder Dandſen. Efter nogle Dandſe, hvorunder Gjertrud ſidder og gaber, og er færdig at falde i Søvn, høres et Kanonſkud, der afbryder Dandſene. Sultanen reiſer ſig, og anſtiller ſig meget forſkrækket. Alle give Deres Forfærdelſe tilkiende med Geberder.)

Gjertrud, (til Sultanen.)

Hvad fattes Dem? min ſøde Ven! hvad er der paafærde? Herr Soldan!

Niels,
(klynger ſig tæt op til Gjertrud, og holder i hendes Klæder.)

Bøs Moder! der er Ugler i Moſen.

Gjertrud:

Min ſtakkels Niels! vær ikke bange.

Trettende Scene.

De Forrige. En Sultaninde.

Sultaninden.

Sultan! uagtet den kolde Foragt, der altid har været Lønnen for min hede Kierlighed; uagtet den barbariske Ligegyldighed, hvormed Du saa længe har plaget mig, kommer jeg Dig til Hielp, nu da det gielder Dit Rige og Dit Liv.

Sultanen.

Hvorledes? mit Liv skulde være i Fare? Nævn mig Hovedmanden for dette Helvedes Komplot.

Sultaninden.

Hovedqvinden, vil Du sige. Jeg gyser ved at tænke derpaa. Det er Stiernen fra Norden; Gienstanden for Dine ømmeste Følelser; en uværdig, som Du har villet overvælde med Velgierninger; som beherskker Dit svage Hiertе.

Sultanen.

Ved Mahomet! giør Ende paa mine Pinsler, og nævn Forræderen.

Sultaninden,

(seer stivt paa Giertrud.)

Hvo skulde troe, at saa blide Ansigtstræk kunde skiule en saa fort Siel? Personen er udsendt af Din Fiende, af Engelskmanden.

Sul-

Sultanen.

Hvem? Hvorledes? tag Bladet reent fra Munden!

Sultaninden.

Forræderſken staaer i Forbindelſe med Oprørerne. Konſtantinopel skal overleveres dem, og Dit Hoved med det ſamme. Fodposten har opbragt mig et opſnappet frankeret Brev.

Sultanen.

Siig hog Navnet! jeg beſværger Dig! tal!

Sultaninden.

Forræderen er Engelſk! men giver ſig ud for at høre til en anden Nation. Læs dette Brev og ſkiels for den Fare, hvori Du ſvæver. Din Fiende ſidder paa Din Throne. . . . Moder Gjertrud. . . .

(leverer Sultanen et Brev, og gaaer. Almindelig Huysen.)

Fiortende Scene.

De Forrige, undtagen Sultaninden.

Gjertrud.

Hvad var det for Kirkens Vadmel, hun stod der, og vævede om mig? den lange Rad!

Sultanen.

Græsseligt! Er der da ingen Dyd mere til i Verden? Og Du har kunnet forraade mig!

Gjertrud.

Tro hende ikke! hun farer med Løgn. Jeg vil bøse paa, at det er et Opſpind af den forbandede Sælgekielling.

Sul-

Sultanen.

Gjøre Komplot imod mig med Oprøreren, og med Admiral Lord Nelson af Nilen.

Gjertrud.

Jeg kiender ikke een eneste af alle disse Regler. Gid jeg saae al Landsens Pluksfisk, om jeg nogensinde har seet enten Deres Admiral Lort, eller Deres Niels Nilen!

Sultanen.

Men dette Brev, det vidner saa uimodsigeligen.

Gjertrud.

Hverken jeg eller min Familie har nogensinde kunnet enten læse eller skrive. See der staaer den stakkels Niels; lad ham sige, om det ikke er sandt.

Niels.

Det er saa sandt, som jeg staaer for Deres Øine; og den Stakkels Niels kan heller ikke enten læse eller skrive. (aflides.) Jeg kan gierne lyve lidt. Der er ingen Synd i at narre Hedninger.

Sultanen.

Hvilken sort Forbrydelse!

Gjertrud.

Jeg er hvid som en Due. Tro ikke den forbandede løgnagtige Qvinde! Det er af pure Skalusie, fordi I er forelsket i mig.

Sul

Sultanen.

Sang.

(af Zemire og Azor.)

Du, som af min Siel tilbedes,
Du da har bedraget mig!
Ved mit eget Liv jeg kiedes;
Hvad jeg siner, flyer for mig;
Dagen er mig ſtrækkelig.
Om jeg i min bittre Smerte
Lod min Vrede raade ſig. . . .
Jeg ſtraffe den, ſom har mit Hjerte!
Tanken er afſkyelig;
Nei, jeg vil ei hevne mig.

Pacha.

Stormægtigſte Sultan; tal ikke Ordet ud! Du kan ikke tilgive; Lovene fordre Hevn.

Sultanen.

Gud hvad hører jeg? Nu ſaa lad da Retten have ſin Gang, Følg med mig, Kadi!

(Han gaaer tilligemed Kadi.)

Femtende Scene.

De Forrige, undtagen Sultanen og Kadi.

Gjertrud, (til Pacha.)

See mig engang til den Rakker! Vilder han ſig ikke ind, at han forſtaaer ſin Lovbog, bedre end Soldanen ſelv. Men jeg vil tale med ham endnu engang.

(vil gaae.)

Een

Een af Vagten.

(holder hende tilbage.)

Bliv her, Dumdristige!

Gjertrud.

Vi er om en Hals, min Stakkels Niels! Der ligger vi nu med eet i Skarnet.

Niels.

Ja det kan vi takke Jer for. I vilde nu ogsaa absolut reise til Flabstrand. Men, min Gud! hvad mon man vil gjøre ved os? vor Moder!

(der høres en Hvirvel paa en Tromme.

Gjertrud.

Jesses! hvad hører jeg? Nei dette er den rigtige Ildebrandstromme. Bare de ikke brænder os levende. Men hvor er dog min Datter? hvor er Malene? (Hvirvelen høres noget stærkere.) Og den fordømte Qvinde! den forbandede Slange? hvorfor lod I hende gaae? Lad hende komme, og lad Stortyrken komme med. Lad hende saa vedstaae under mine Øine, om hun tør, hvad hun har sagt. Jeg skal vaske mig saa reen, som jeg kom ud af Moders Liv. (Hvirvelen høres meget stærkt.) O Gud! O Gud!

Niels,

(klynger sig op til Gjertrud.)

Mon de ogsaa vil mig til Livs?

Sextende Scene.

De Forrige. Kadi.

Kadi,

(med et Fad, hvorpaa der ligger en grøn Silkesnor.

Jeg lyder min Herres Befaling. (til Gjertrud.) Tag dette.

Gjertrud.

Hvad er det for en Foræring, han sender mig? Er det fra Soldanen?

Kadi.

Tag det, siger jeg.

Gjertrud,

(vil tage Fadet, men Kadi holder fast derpaa.)

Ih nu! saa slip dog.

Niels.

Tag den, vor Moder! det er en smuk lille grøn Snorelidse. Det er den, han vil, I skal tage, og ikke Præsenteertallerkenen.

Kadi.

Utaknemmelige Gjertrud! Ligesaa græseligt, som Forræderiet er, saa høitidelig maae Straffen være. Tag denne Snor!

Gjertrud, (tager Snoren.)

Hvad for et Forræderi? Hvad for en Straf? Hvad skal jeg gjøre med den Snorelidse?

Ka-

Kadi,

(giør Tegn med Haanden.)

Straffe Dig ſelv, for at forſone Din Brøde.

Niels.

O vor Moder! vor Moder! det har jeg glemt at ſige Jer: Man har fortalt mig, at de her i Tyrkeriget vil have, at Folk ſkal hænge ſig ſelv. Det kalder man Ret og Retfærdighed her til Lands.

Gjertrud, (forſkrækket.)

Og I vil, at jeg ſkal hænge mig med denne Lidſe?

Kadi.

Friſk Mod! det er jo kuns for eengang. Lyd paa Øieblikket!

Gjertrud,

(ſlænger Snoren, og ſkriger af fuld Hals.)

Hielp! Hielp! Gevalt! Gevalt! Røvere! Mordere. . . . O hvor er nu den gode Herr Flink?

Kadi.

Vil Du maaſkee heller gaae ud paa Gaden? Ogſaa det kan ſkee. Publikum giver dog gierne ſee paa en Henrettelſe. Det er et Skuespil, hvortil man ikke behøver at abonnere, eller at betale ſin Billet, med mindre man vil være paa Theatret. (tager hende ved Armen.) Saa kom da!

Gjertrud.

(ſkriger endnu høiere.)

Heida! Gevalt! Tyve! Røvere!

Syt-

Syttende Scene.

De Forrige. Sultanen.

Sultanen.

Hvad er det for en Allarm i mit Slot?

Gjertrud. (paa Knæ.)

Naade! Naade!

Alle. (paa Knæ.)

Naade! Naade! Naade for Moder Gjertrud!

Gjertrud. (reiser sig)

Det var ikke mig. Jeg var ikke kompabel dertil. Hvad vil De gjøre mig? Herr Soldan! De seer jo, at hele Nationen er paa mit Parti, og beder om Naade for mig.

Sultanen.

Forbrydelse fordrer Straf. Den maa nødvendig straffes. Vil nogen af Jer andre underkaste sig Straffen?

Gjertrud.

Gjør det Børn! gjør det! det kan I jo sagtens tiene mig i.

Niels.

O ja! o ja! vi skal jo dog engang den Vei.

Kadi.

Jeg har intet derimod; naar een af Jer gode Venner vil gaae i hendes Sted.

Attende Scene.

De Forrige. Flink.

Flink.

Jeg stiller mig i hendes Sted, for at redde hendes dyrebare Liv.

Gjertrud.

Naa saa Gud velsigne Jer for det! (falder ham om Halsen.) Det kalder man en trofast Ven i Nødens Time. Kan jeg tiene Jer i noget andet, hvad det saa ogsaa er, saa kalder mig en gammel Hegle, saa gid jeg blive til en Gravso, om jeg ikke skal gjøre det med Fornøielse!

Niels.

O vor Moder! man læser Retskaffenheden i Physiognomiet paa det Menneske.

Nittende Scene.

De Forrige. Osmin, som Sælgekielling.

Osmin.

Hvorledes staaer det til? Søster Gjertrud!

Gjertrud.

Der har vi Oppermanden for hele Spektaklet. Lad hende blive hængt ved Siden af den ærlige Herr Flink.

Os-

Osmin.

Naa, naa, min hiertens allerkiereste Søster! inte saa glubsk. Jeg beder ogsaa om Naade for Dig.

Gjertrud.

Beed om Naade for Dig selv. Jeg trænger ikke dertil. Her har jeg Mand for mig.

(Kapper, Flink paa Skulderen.)

Sultanen.

Nu, saa staaer da op alleſammen! Jeg dømmer Jer til, ikke at være Tyrker længere, men til at være Nordmænd.

(De staae op, og kaste Turbanerne og de løse Skieg fra sig.)

Gjertrud.

Hvad er dette for Kogleriet? Herr Flink! Er disse Folk ikke Tyrker?

Flink.

Nei, de ere Nordmænd.

Gjertrud.

Og denne gode Mand! er han ikke Soldanen?

Sultanen.

Tvertimod; jeg er Kjøbmand, og boer her i Byen.

Gjertrud.

Og denne herſens!

(river Kappen af Osmin.)

Osmin.

Jeg er uværdig Fiſentør ved Toldboden i Mandal.

Gjer-

Gjertrud, (til Knud.)

Og Du da?

Knud.

Mit Navn er Kyrieeleison. Jeg er Klokker ved Kirken.

Gjertrud.

Er jeg da ikke i Smørkrukkens Land?

Flink.

I er i Norge, Moder!

Gjertrud.

Heisa! saa faaer jeg mit gamle Mod igien. Hvor er min Datter? Malene! Malene! Men er det ogsaa sandt?

Tyvende Scene.

De Forrige, Malene.

Malene.

Kiere Moder!

Gjertrud.

Vi ere fri! vi er fri! Men kan vi ogsaa stole herpaa?

Pacha.

Tilforladelig.

Gjertrud.

Ja Du gamle Jodepræst! Du seer mig just saadan ud, at en Løgn ikke koster Dig stort at vride af Dig. Men hvad vilde da alle disse Kattespaser sige?

Flink.

Flink.

Vi vilde more os med at spille en Komedie.

Malene.

Kan vi da virkelig reise, naar vi vil?

Flink.

Hvad Dieblik, De behager.

Gjertrud.

Og Du der! Du var da ikke Sultan, uden kjøre for at gantes?

Sultanen.

Slet ikke for andet.

Gjertrud.

Og det var kuns en Komedie, I har spillet med os, for at giøre Jav?

Sultanen.

Bare for at more os.

Gjertrud.

Da skal jeg bede Jer, at I en anden Gang vil lade mig blive udenfor Jeres Komedien.

Sultanen.

De har Ret. Men, for at forvinde Deres Skræk, følger De hiem, og spiser et godt Maaltid Mad hos mig. Kamre og Senge har jeg til Deres Tieneste. Jeg bringer Dem til Fladstrand paa min egen Bekostning. Og see her: der er to hundrede Daler, til at giøre de unge Folks Bryllup med.

Gjertrud. (tager pengene.)

Tak som byder! Hør, Børn! naar I en anden Gang vil spille Komedie, saa skriv mig til; saa skal jeg komme. Jeg boer paa Ulfeldts-Plads; det kan

I skrive

I skrive uden paa Brevet. Nummeret behøves ikke, for Nøkhudet kiender mig. Men sig mig eengang: hvorledes staaer det til med vores Kuffert, og andre Pakkenelliker?

Sultanen.

Alting er i godt Behold i mit Huus. Jeg er Gjestgiver Loci, som Manden i Nyborg.

Niels.

Vor Moder! vor Moder! saa faaer jeg dog mine Sølvspender og min Silkevest igien.

Flink.

Men, Moder Gjertrud! I vilde dog have mig hængt?

Gjertrud.

Seer Du, min Søn, naar man er i Nød, tænker man kun paa sig selv. Lad nu det være glemt.

Pacha.

Komedien er tilende. Men siden det var et Syngestykke, saa burde vi have et Slutnings-Chor. Hvor faaer vi det fra?

Flink,

(gaaer hen til Orkestret, og siger.)

Mine Herrer! Fra Nordkap ned til Elbens Bred.

Slutnings-Chor.

(af Høstgildet.)

Fra Nordkap ned til Elbens Bred
Oplysningen trives i Fred!
Handelen blomstre paa Hav og paa Land!
Friheden komme, saa snart, som den kan!

(Dækket falder.)

Stram.

De tillader at jeg gaaer, min Charmante! men De maae endelig give ham et bestemt Svar.

Mad. Erenpriis.

Det forstaaer sig. Farvel! kjære Stram!

Stram.

Deres Tjener! min Charmante! om en halv Time har De mig her igjen, for at høre, hvorledes Reinhard har modtaget Deres Afslag.

Mad. Erenpriis.

De er mig velkommen til alle Tider. Farvel! (til Mogens.) Beed Monsieur Reinhard komme ind.

(Stram gaaer, og Mogens ligeledes, efterat han har aabnet Døren for Reinhard.)

Fjortende Scene.

Mad. Erenpriis. Reinhard.

Reinhard.

Ærbødige Tjener! hvorledes befinder Madamen sig?

Mad. Erenpriis.

Tjenerinde! Monsieur Reinhard! De har formodentligen nye Prøver af Staalarbeide at vise mig. Engelsk maae det være, det siger jeg Dem.

Reinhard.

Denne Gang er mit Ærende af en ganske anden Beskaffenhed.

Mad. Erenpriis.

Apropos! De har vel ikke læst Avisen i Dag?

Reinhard.

Jo jeg har. Der er intet nyt.

Mad. Erenpriis.

Ikke det? De spiser da ventelig ikke hos Deres Fader til Middag?

Reinhard.

Jo visselig; og jeg haaber der at have den Ære at see Dem og Deres Jomfrue Datter.

Mad. Erenpriis.

De agter da formodentlig at klæde sig om inden Middag?

Reinhard.

Jeg troer at være saa anstændig klædt, at det ikke skal være fornødent.

Mad. Erenpiis.

Altsaa veed De vel ikke, at der er anlagt Hofsorg i Dag?

Reinhard.

Jeg veed det meget vel; men jeg veed ogsaa, at jeg er Borger og ikke Hofmand; og at min Klædedragt altsaa eene og allene beroer paa mine egne Luner.

Mad. Erenpriis.

Men en Borger i Kjøbenhavn er en Mand af Stand.

Rein-

Reinhard.

Min Stand er at være en ærlig Mand; og det er jeg ikke, naar jeg lyver mig en Rang til, som jeg ikke har, og som ikke kan tilveiebringe mig nogen virkelig Hæder; og den indbildte Hæder trænger jeg ikke til.

Mad. Erenprits.

Sætter De da en Ære i at udmærke Dem fra alle andre Mennesker? uden at tale om mangfoldige andre Indvendinger, som jeg i denne Materie kunde gjøre Dem.

Reinhard.

Jeg troer neppe, at De vil kunde gjøre mig nogen eeneste Indvending, der kan synes at have nogen Grund, uden netop denne; og hertil svarer jeg, at jeg stræber efter, ikke at udmærke mig med noget ondt. Det staaer ikke mig selv an at sige, om jeg udmærker mig med noget godt; men denne Udmærkelse bliver i det høieste ikke andet end en Særhed, som jeg har mine meget vigtige Grunde for at beholde.

Mad. Erenpris.

Jeg har dog hørt, at man burde lempe sig efter Tiderne, og rette sig efter de Folk, som man lever iblandt.

Reinhard.

Ganske rigtig; men ikke efter Tidernes og Folkenes Daarlighed.

Mad. Erenprits.

De maae være i et melankolsk Lune, siden De kalder en saa ligegyldig Handling for Daarlighed.

Reinhard.

Den er sandelig ikke ligegyldig. Den der har seet lidet i Verden vil let have bemærket, at den almindelig herskende Fattigdom reiser sig fornemmelig af den daarlige Forfængelighed at ville efterabe og nærme sig til Hoffet, og agere stoer. Af samme Kilde reiser sig ogsaa disse Tiders fordærvede Tænkemaade, Mandfolkenes Qvindagtighed, Fruentimmernes Flanevorenhed, og den almindelige skammelige Fordom, at en karakteriseret Nar, om han endog desuden var en slet Karl, i alle offentlige Samqvem nyder langt større Agtelse end den retskafne og fornuftige Borger. En karakteriseret Mand, der har sande Fortjenester, er en Guldmynt; den der mangler Fortjenester er dog at ansee, som en authoriseret Bankoseddel, der har sin Værdie, hvorfor vi ere forbundne at modtage den; men de, der selv tilegne sig en Rang og Anseelse, som ikke tilkommer dem, de staae i Klasse med falske Penge, der bør konfiskeres, hvor de forefindes.

Mad. Erenprits.

Jeg er bange for at De gaaer saa dybt ind i Moralen, at De ikke finder ud igjen; og derover

mister

miſter jeg den Fornsielſe at høre, hvad det er for et Ærende, der har bragt Dem hid til mig i Dag.

Reinhard.

Jeg beder om Forladelſe. De har ſelv ledet mig til denne Digreſſion. Jeg vil da altſaa uden Ophold komme til mit Ærende, der ſandelig er alt for vigtigt til, at jeg ſkulde glemme det. Jeg kommer her altſaa for at anmode Dem, om et endeligt Svar paa min Begjering.

Mad. Ærenpriis.

Angaaende min Stifdatter, formodentlig?

Reinhard.

Ganſke rigtig.

Mad. Ærenpriis.

Jeg maae ſige Dem reent ud, Monſieur Reinhard! at Deres Tankemaade ſlet ikke ſtemmer overeens med min.

Reinhard.

Men deſto meere med Jomfrue Charlottes; og det ſynes mig at være det vigtigſte.

Mad. Ærenpriis.

De flatterer i det mindſte ikke. Min Datter har desuden andre Udſigter.

Reinhard.

Deres Datter ſikkert ikke; at hun elſker mig, derom er jeg overbeviſt. Hvad Udſigter De ſelv har, er mig ubekjendt og ligegyldigt.

Mad.

Mad. Erenpriis.

Immer bedre! Kort at fortælle: jeg maae reent ud sige Dem, at dette Partie ikke er anstændigt for Charlotte.

Reinhard.

Det skulle jeg dog formode. Jomfrue Charlotte har Midler, og De veed, at jeg kan vente mig det samme efter min Fader. Desuden sidder jeg selv i en saadan Næring, at jeg kan underholde hende, om hun end ikke eiede een Skilling.

Mad. Erenpriis.

Det er heller ikke Deres Formue, jeg taler om.

Reinhard.

Ikke det? og dog skulde Partiet ikke være anstændigt? Jeg forstaaer Dem; men at en Kræmmerdatter ikke skulde være et anstændigt Partie for en Kræmmer, det ventede jeg mindst at høre af en Kræmmer-Enke.

Mad. Erenpriis.

De er impertinent, Monsieur Reinhard!

Reinhard.

Er det impertinent at sige Sandhed, naar man nødes dertil, saa har Madamen ret.

Mad. Erenpriis.

Madamen! — De har ingen Levemaade, Monsieur Reinhard! veed De det.

Rein-

Reinhard.

Det er een af de Ting, som jeg er stolt af. Det, som man nu omstunder kalder Levemaade, er at lyve sig Tanker, Følelser, Stand, Formue og andet saadant til, som man ikke har, og den Sort Levemaade skyer jeg som en Pest.

Mad. Erenpriis.

Man kan see det paa Dem, at De skyer den fine Levemaade, som en Pest.

Reinhard.

Begreberne om fiint og grovt ere forskjellige. Ofte stikker der en grov Knold inden for en fiin Galladragt; og man har fortalt mig om fiin Opførsel paa Bal paré, som man vilde have kaldet grov i Skidenstrædet eller paa Vandkonsten.

Mad. Erenpriis.

Har De noget videre at forlange af mig?

Reinhard.

Deres endelige Svar, Madame!

Mad. Erenpriis.

Det har De faaet, Monsieur!

Reinhard.

Altsaa et Afslag?

Mad. Erenpriis.

Hvad De behager at kalde det. Men min Datter faaer De ikke.

Rein-

Reinhard.

Og Aarſagen? om jeg maae ſpørge.

Mad. Erenpriis.

Har jeg ſagt Dem. Desuden ſkal min Datter ikke proſtitueres ved hendes tilkommende Mands Griller. Hun ſkal bruge Hofforg, naar andre gaae dermed.

Reinhard.

Det kan De overlade til hende og hendes tilkommende Mand at afgjøre.

Mad. Erenpriis.

Jeg takker; det vil jeg nok afgjøre. Overalt, De veed min Beſlutning, ſom jeg ikke viger fra. Jeg erklærer Dem endnu eengang: Charlotte faaer De ikke. Verden er jo ſtor nok!

Reinhard.

Det veed jeg, men — betænk Dem! jeg beder meget derom, ikke for min, men for Deres egen Skyld, Madame!

Mad. Erenpriis.

De har megen Godhed for mig, Monſieur! men jeg erklærer Dem eengang for alle endnu, at De aldrig ſkal blive Eier af Charlotte.

Reinhard.

Velan da! jeg har gjort, hvad jeg burde. Jeg har vildet erholde det af Deres Godhed, ſom jeg i al Fald kan nøde Dem til at give mig. Vi vil faae

at

at see, om jeg ikke har Midler i Hænde, der kan tvinge Dem til at forandre Deres Beslutning.

(Gaaer.)

Femtende Scene.

Mad. Erenpriis (allene.)

Hvad i al Verden mon han vilde sige med dieſe Trudsler, og hvad Midler kan han vel have i Hænde til at tvinge mig? Dette sætter mig i en stor Uroligbed.

(Hun ringer.)

Sextende Scene.

Mad. Erenpriis. Mogens.

Mad. Erenpriis.

Hør Magnus! spring strax hen til Secretaire Stram og sig til ham, at han maae komme til mig.

Mogens.

Men om Sikketeren ikke er hjemme, Frue! hvad skal jeg da sige til ham?

Mad. Erenpriis.

Dosmer! saa skal du spørge, hvor han er, og søge ham op.

Mogens.

Nu forstaaer jeg det. (Gaaer, men kommer tilbage.) Naadige Frue! jeg har een Ting at bede om.

Mad. Erenpriis.

Kan du ikke bie med det, til du kommer hjem igjen?

Mo-

Mogens.

Nei jeg kan ikke — naadige Frue! Herre Gud! maae jeg dog ikke binde Flyret om Armen igjen? maae jeg?

Mad. Erenpriis.

Jeg troer du er gal.

Mogens.

O det seer dog saa godt ud, gjør det, naar man skal gaae et Ærende til en Rangsperson for en fornemme Enke efter en simpel Borgermand.

Mad. Erenpriis.

Uforskammede Knægt! vil du gaae, som jeg siger?

Mogens.

Om Forladelse! jeg gaaer, gjør jeg.

(Han vil gaae, men møder Secretaire Stram i Døren.)

Syttende Scene.

De Forrige. Stram.

Stram.

Fortryd ikke paa, min Charmante! at jeg gaaer lige ind; jeg fandt ingen i Forgemakket.

Mad. Erenpriis.

De er velkommen, kjære Stram! — (til Mogens.) Gaae op til min Datter, Magnus! og beed hende komme ned. (Mogens gaaer.)

Attende Scene.

Mad. Erenpriis. Stram.

Mad. Erenpriis.

Jeg vilde juſt have ſendt Bud efter Dem, da De kom.

Stram.

Og jeg ſaae, at Reinhard gik herfra, derfor ſkyndte jeg mig herhid, for at høre, hvorledes han modtog Afſlaget.

Mad. Erenpriis.

Han truede mig med at tvinge mig til at ſamtykke i hans Giftermaal med Charlotte. Jeg er overmaade bange, naar jeg tænker paa, at hun juſt i Dag fylder ſit tyvende Aar, og at det er derfor, at hendes Morbroder gjør et Tractemente.

Stram.

Diſſe Trudſler frappere mig ogſaa; ſkjøndt jeg har det Haab at de ikke ere farlige.

Mad. Erenpriis.

Jeg haaber det ogſaa. Men ſæt nu, at han har det i Hænde, ſom han truede med, hvad er der da for os at gjøre?

Stram.

Ja ſaa ere ſandelig gode Raad dyre.

Mad. Erenpriis.

Hør: jeg faaer et Indfald: det er haardt for mig,

mig, men det faaer ikke hjelpe. — Jeg opgiver alle mine Prætenſioner paa Dem; frie ſelv til Charlotte! ſaa kommer dog Midlerne i gode Hænder.

Stram.

Min Charmante! betænk hvad De foreſlaaer! Har De glemt et ti Aars gammelt Vidne paa vor Fortroelighed? Skal vi kalde Himlens Straf ned over os?

Mad. Erenprits.

Hu! ogſaa dette ſlaaer feil. Hør da: tael med hende! hun kommer ſtrax herned; ſom Formynder har De en Slags Rettighed til at raade hende; beed hende for hendes egen, for min, og for al Verdens Skyld, endnu i Dag at vælge ſig en Brudgom iblandt alle dem, ſom vi har foreſlaaet hende; og kan De finde et Par Narre endnu, ſaa proponeer dem frit! Men for alle Ting afmal Reinhard med den ſorteſte Penſel! Jeg gaaer ind i denne Stue, hvor jeg kan høre alleting. Kom ind til mig naar De er færdig. Farvel ſaa længe, kjære Stram! og god Lykke til vores Forehavende!

(Gaaer.)

Nittende Scæne.

Stram (allene.)

Kommer det an paa at male med ſort, ſaa gad jeg nok ſee hvad for en Hoffnog eller politiſk Kabalmager

mager der fører en bedre Penſel, end Secretaire Stram.

Tyvende Scene.

Charlotte. Stram.

Charlotte.

Jeg troede at min Moder vår her; hun har forlangt at tale med mig.

Stram.

Hun har overdraget denne Commiſſion til mig, ſom Deres Formynder. De veed jeg elſker Dem.

Charlotte.

Det har De ſagt mig hundrede Gange, juſt naar De piinte mig meeſt.

Stram.

Jeg troer, at jeg har viiſt det i Gjerningen. Jeg vår Deres Faders fortroeligſte Ven. Kuns een eneſte Gang i hans hele Levetid fornærmede han mit Venſkab, og det var den Gang, da han i ſit Teſtamente forordnede, at hans efterladte Capital ſkulde nedſættes i Kongens Kaſſe, og de halve Renter aarlig udbetales til Deres Moder til hendes og Deres Underholdning. Det ſkulde have blevet uſigelig mere fordeelagtigt for Dem, ifald han havde overladt Beſtyrelſen af Deres Kapitaler til mig.

Stram.

Charlotte.

Min Fader maae dog have havt ſine gyldige Aarſager, hvorfor han gjorde denne Beſtemmelſe.

Stram.

Aarſager har han nu vel havt, ſkjønbt jeg ikke vil indlade mig i at underſøge deres Gyldighed. Jeg var dog den Gang en riig Mand, ſkjønbt jeg ſiden ved uventede Uheld miſtede min Formue, og blev ſat ud af min Vei, ſaa at jeg nu maae leve af en Penſion, ſom jeg efter lang og troe Tjeneſte havde Møie nok for at opnaae.

Charlotte.

Jeg har dog hørt at De miſtede Deres Formue og Embede ved en Proces, hvori De blev dømt ſom en Aagerkarl.

Stram (høſter.)

Det er onde Mennesker! troe for alting ikke ſaadant! — Men tillad mig at rette libet paa denne Bukkel, ſom er kommet i Uorden. (Han tager et Futteral op af Lommen med Kam, Pomade og Puddervaſt.) Behag at ſidde ned, ſaa ſkal jeg ſtrax rette den.

(Han ſtytter en Stool frem paa Theatret.)

Charlotte.

Om Forladelſe! Herr Secretair! det ſkal nok blive gjort, naar jeg kommer op paa mit Kammer.

Stram.

Og ſaa maae De tillade mig at anmærke, at det

røde

røde Baand, som De har paa Deres Haar, sidder ikke godt, og passer ikke heller, siden der er Hofsorg.

Charlotte.

Det bliver forandret siden, og — dersom det ikke var for at føie min Stifmoder, saa klædte jeg mig sandelig ikke i Hofsorg. Jeg troer ikke, at det er anstændigt for en Borgermands Datter at agere Hofdame.

Stram.

De tænker dog ogsaa ale for borgerligt, min smukke Myndling!

Charlotte.

Det gjør mig ingen Skam, skulde jeg troe; ifald De ellers ikke confunderer Borger og Pøbel med hinanden. Borger er en Ærestitel, Pøbel er et Skjeldsord; og Folk af begge Sorter findes der ligesaa vel i de høieste, som i de laveste Stænder.

Stram.

Kan vel være. Og aldrig har man kundet overtale Dem til at vise Deres Talenter i vores dramatiske Selskab, hvor Deres Moder spiller med saa megen Held.

Charlotte.

Jeg har hverken min Stifmoders Talenter eller Driftighed. Desuden troer jeg ikke, at det er min Bestemmelse at fiase Tiden bort. Men, maae jeg spørge, om det ikke er andet, min Formynder har at tale med mig om?

Stram.

Stram.

Jo viſt. Jeg havde nær glemt det. De fylder i Dag Deres tyvende Aar. Jeg gratulerer.

Charlotte.

Jeg takker, Herr Secretaire!

Stram.

En Pige paa Deres Alder og med Deres Formue og øvrige gode Egenſkaber bør ikke gaae længere ugift.

Charlotte.

Jeg haſter ikke. Finder De det at være en Feil, at jeg ikke endnu er gift, ſaa er Skylden allene hos Dem og min Stifmoder.

Stram.

De tager feil, min Beſte! Vi har givet Dem nok til at vælge iblandt.

Charlotte.

Ganſke rigtig, men lutrer Narre. Den eeneſte fornuftige Mand, der har tilbudet ſig, og ſom mit Hjerte har valgt, nægter De mig.

Stram.

Kjære Charlotte! Kalder De ham en fornuftig Mand? En Mand, der tænker paa intet mindre end at omſkabe den hele Verden, og forbedre Guds Gjerninger!

Charlotte.

Forlad mig! det er ikke Verden, men Verdens Laſter

Laſter og Daarligheder, ſom han vilde forandre og forbedre; og dem kalder De dog vel ikke Guds Gjerninger?

Stram.

En Mand, der ikke tænker paa i mindſte Maade at arbeide ſig ud af den Ringhed, hvori han har nedkaſtet ſig! der endogſaa leer af ſin Fader, fordi han er bleven Commerceraad!

Charlotte.

Deri har han Ret, ſiden hans Fader er fornuftig nok til at lee med.

Stram.

En Mand, hvis Forfatning er ſaa ſlet, at han behøver Deres Midler til at redde ſig fra Ødelæggelſe og Slutterie.

Charlotte.

Om ſaa er, hvorpaa jeg dog tvivler, ſaa vil jeg aldrig ønſke at anvende mine Midler til noget bedre Brug, end netop hertil.

Stram.

En Mand, der er ſaa haard, at han aldrig giver en Tigger een Skilling paa Gaden!

Charlotte.

Men ſom maaſkee gjør mere godt i Mørke, end De og Deres Lige ved Dagslys.

Stram.

Ja, hvad hans gode Gjerninger i Mørke angaaer,

da kan jeg rigtig nok ſkaffe Atteſter derom fra en halv Snees Smaapiger.

Charlotte.

Min Herre! Er De betalt for at bagvaſke, ſaa maae jeg tilſtaae, at De gjør fyldeſt for Betalingen.

Stram.

Sandhed er ikke Bagvaſkelſe; og hvad jeg har ſagt, er den rene Sandhed.

Charlotte.

Den forteſte Ondſkab, min Herre! og de ſkammeligſte Løgne.

Stram.

Kort ſagt: De kan vælge Dem en Mand, og De maae vælge ham endnu i Dag. De ſkal have frit Valg. Kuns ikke Reinhard! det maae De vide.

Charlotte.

Og kort ſagt, min Herre! mit Valg er gjort! Reinhard og ingen anden. Det maae De vide.

Stram.

Er det Deres endelige Beſlutning?

Charlotte.

Uforanderlig.

Stram.

Godt! vi vil faae at ſee, om ikke denne ſtolte Nakke kan bukkes.

Charlotte.

Vanſkeligt, min Herre!

Stram.

Stram.

Vi vil ſee! vi vil ſee!

(Han vil gaae.)

Charlotte.

Endnu eet min Herre! Tag De Deres Narre, og reis til Marked med, hvorhen De behager! og giør mig aldrig flere Forſlag; thi en Propoſition fra Dem vil være nok til at overbeviſe mig om, at den proponerede er en ſlet Karl.

Stram.

Meget godt, min Smukke! men Enden er ikke endda. (Han gaaer ind til Madame Krenprlis)

Een og tyvende Scene.

Charlotte (allene.)

Saamænd en nydelig Formynder! hvorledes den Slange har kundet inſinuere ſig i min Faders Venſkab, det begriber jeg ikke.

To og tyvende Scene.

Charlotte. Mogens.

Mogens

(kommer ind med ſit Floer i Haanden.)

Kiære, gode Jomfrue! De er nu ſaa elegod alle tid, er De; vil De ikke tillade mig at ſpørge Dem til Raads i een Materie? vil De?

Charlotte.

Meget gjerne.

Mogens.

Seer De, kjere Jomfrue! De veed jo at der er Hofforg? veed De? og jeg ſiger altid ſom ſaa, ſiger jeg, at en ſtakkels Tjener er juſt ikke noget Fæe, mere end andre, ſiger jeg; og ſaa binder jeg for dette ſorte Floer om min høire Arm, gjør jeg, og kommer ind med et Ærende til den naadige Frue, gjør jeg; men ſaa kjelder hun mig for en Nar, gjør hun, og ſiger at jeg ſkal løſe Floret af Armen, ſiger hun; og nu vil jeg da ſpørge Dem, min kjere gode Jomfrue! vil jeg, om dette er ſaa naragtigt af mig, da jeg dog ſeer ſaa mange løbe med Floer om Armen, gjør jeg?

Charlotte.

Ja viſt er det, min gode Mogens! det paaſer ſig ſlet ikke til et Liberie.

Mogens.

Ja ſiden De ſiger det, ſaa troer jeg det, gjør jeg; ſaa vil jeg da heller ikke bruge det, vil jeg. Men, ſeer De, ſaa tænkte jeg, noget bør jeg dog have, ſaavelſom andre Borgerfolk, tænkte jeg; og ſaa ſagde jeg ved mig ſelv: Du kan binde ſorte Baand i dine Skoe, ſagde jeg; nei! ſagde jeg, det ſeer ud, ſom om du havde ſat dine Spænder paa Akkeſtence-huſet, ſagde jeg; og ſaa løb jeg hen til Iſenkræmmer

mer Reinhard og fik mig dieſe ſorte Spænder i Skoene, gjorde jeg; og det kan dog vel gaae an, veed jeg?

Charlotte.

Du er en god Abekat, Mogens. Du ſkulde lade ſaadant Fias være, for det paſſer ſig ikke for dig. Dog, naar eet af to ſkal være, ſaa maae du hellere gaae med Spænderne end med Floret.

Mogens.

Naa, ſaa vil jeg da beholde dem, vil jeg. Jeg maae jo dog ogſaa være med i Sorgen, maae jeg, ſiden min gode Frue ſørger; ellers var det jo en Skam for hende, var det. (Han vil gaae men kommer tilbage) Det er ſandt, jeg havde nær glemt, hvad jeg ſkulde ſige, havde jeg: Kræmmer Reinhard er her udenfor, er han.

Charlotte.

Hvorfor lod du ham ikke komme ind?

Mogens.

Seer De: Jeg ſagde ved mig ſelv: Gud veed, om du tør lade ham gaae ind, ſagde jeg, for han har ingen Hoſſorg paa, ſagde jeg.

Charlotte.

Dit Hoved er forrykt med den Hoſſorg! Lad ham ſtrax komme ind!

(Mogens aabner Døren og gaaer, naar Reinhard er kommet ind.)

Tre og tyvende Scene.

Charlotte. Reinhard.

Charlotte.

Forlad mig, at Tjeneren lod Dem ſtaae ſaa længe udenfor.

Rheinhard.

Skader ikke, min beſte Charlotte! Jeg veed jeg ſeer Dem hos min Faders til Middag, men jeg har et vigtigt Ærende at udrette her i Huſet, ſom jeg ikke har kundet opſætte ſaa længe.

Charlotte.

Og hvori beſtaaer da dette Ærende?

Reinhard.

Først maae jeg ſpørge Dem; elſker De mig?

Charlotte.

Kan De tvivle derpaa?

Reinhard.

For Guds Skyld ſig mig: har De nøie nok overveiet Vigtigheden af det Skridt, naar man forbinder ſig med en Mand for Livs Tid?

Charlotte.

Troer De at jeg ſkulde være letſindig nok til ikke at gjøre ſlige Betragtninger?

Reinhard.

Aldeles ikke. Men ſkulle vel ikke diſſe mange ſlette

ſlette Perſoner, ſom Deres Formynder og Stifmoder har villet binde Dem til, have givet mig, i Deres Øine, en Værdie, ſom jeg ellers ikke kunde have faaet?

Charlotte.

Mit Hjerte har valgt Dem; det maae være Svar nok.

Reinhard.

Har da ikke en eller andens Ondſkab opvakt nogen Tvivl hos Dem om min Redelighed og retſkafne Tænkemaade?

Charlotte.

Søgt at opvække, det kan jeg ikke nægte. Men jeg elſker Dem, det har jeg ſagt, og ſand Kjerlighed kjender ikke til Mistroe.

Reinhard.

Kjender De da intet Menneſke, ſom De kunde foretrække for mig?

Charlotte.

Det er kuns ved flere Spørgsmaal af denne Art, at De kan fornærme mig.

Reinhard.

Ved Gud! det er ikke min Hensigt; men jeg vil, jeg maae ſee Dem lykkelig, om det end ſkulde ſkee ved Opoffrelſen af min egen Lykke.

Char-

Charlotte.

Jeg haaber, at det eene ikke behøver at opoffres for det andet.

Reinhard.

Velan da! ſaa er De min, baade for Gud og Menneſkene, og jeg vil ſee paa den Magt, der ſkal adſkille os.

Fire og tyvende Scene.

De Forrige. Mad. Erenpriis. Stram.

Mad. Erenpriis.

Her ſeer De den Magt, der ſkal adſkille Dem.

Stram.

Vi vil ſee, vi vil ſee!

Reinhard.

Madam! Min Herre! jeg ſpørger Dem endnu een Gang: vil De ſamtykke i mit Giftermaal med Jomfrue Charlotte?

Mad. Erenpriis.

Aldrig i Evighed, Monſieur!

Stram.

Man har gode Grunde til at modſætte ſig denne Begjering.

Reinhard.

Denne er altſaa Deres uomſtødelige Beſlutning.

Mad. Erenpriis og Stram.

(begge paa eengang.)

Ja.

Char-

Charlotte.

Kjere Moder! betænk Dem!

Mad. Erenpriis.

Tie ſtille, Mamſell!

Reinhard.

Velan da! Jeg vilde ſparet Dem for en Ydmygelſe, men De aftvinger mig den. De behager altſaa at høre. (Han tager et Papir op af Lommen.) Deres ſalig Mand, Madame! og min Charlottes Fader, har ved en Codicil forandret ſit Teſtamente, hvilket maae være Dem bekjendt.

Stram.

Det er Uſandhed; det veed jeg beſt, ſom hendes Formynder.

Reinhard.

Taalmodighed! om jeg maae bede. Paa ſit Yderſte leverede han min Fader, ſom De veed er min Charlottes kjødelige Morbroder, et forſeglet Brev, med Udſkrift: "at aabnes paa min Datters tyvende Fødſelsdag" og Datum, ſom juſt indtræffer i Dag. De behager at høre Brevet! (læſer.) "Uag"tet jeg juſt ikke tvivler paa min Ven Strams Rede"lighed" — det er Dem han taler om — "ſaa dog, "da Menneſkens Tænkemaade er uheſtandig, ſaa be"troes indlagde Document til min Svoger Reinhards "Oplysning og Afbetjening i fornødent Tilfælde. Et "ligelydende Document har min Ven Stram i Hænde."

Mad.

Mad. Erenpriis.

De ſpiller nok Comedie?

Reinhard.

Det ſtaaer til mig, om det ſkal blive en Tragoedie for ſomme. Hør nu Documentet. (læſer.) "Der"ſom min eeneſte Datter Charlotte fylder ſit tyvende "Aar, uden at være gift eller at have valgt ſig en "Brudgom, hvori aldeles ingen Tvang maae bruges, "men hendes egen Tilbøielighed allene følges, da "ſættes hun i Koſt i en brav Mands Huus; og i dette "Tilfælde, ſamt om hun imod ſin Villie ſkulde være "tvungen til et Giftermaal, nyder min efterladte "Kone ikke mere end fire hundrede Rigsdaler om "Aaret, iſteden for Halvdelen af alle Renterne, der, "efter Teſtamentets Indhold, ere hende tilſtaaede, "men ſom hun vedbliver at nyde til Charlottes ty"vende Aar. Skulde derimod Charlotte til den Tid "enten være vel gift, eller have gjort et anſtændigt "Valg, hvori der hverken maae ſees paa Rigdom "eller Rang, da nyder den forommeldte min Kone "eet tuſende Rigsdaler aarlig ſaalænge hun lever, "hvad enten hun ſaa er gift paa nye eller Enke."

Stram.

Det er et falſkt Document; det paaſtaaer jeg.

Reinhard.

Det er dog underſkrevet af Vitterligheds Mænd, ſom endnu lever.

Mad.

Mad. Erenpriis.

Hvorledes hænger dette ſammen? Det maae være Bedragerie.

Stram (i Forlegenhed.)

Min Charmante! Sløifen paa Deres Livbaand er gaaet op. Tillad mig at binde den!

(Han binder Livbaandet igien.)

Reinhard.

Det beroender nu af Dem enten De vil have de fire hundrede eller eet tuſende Rigsdaler om Aaret.

Mad. Erenpriis.

Hvad er herved at gjøre? kjære Stram!

Reinhard.

Det kunde i al Fald ogſaa beroe paa min Charlotte. Hun behøver kuns at opſætte ſit Ja til i Morgen. Derved vinder hun ſex hundrede Rigsdaler om Aaret.

Charlotte.

Det er ikke Deres Mening, Reinhard!

Reinhard.

Nei ved Gud! er det ikke; det forſikrer jeg. (Til Mad. Erenpriis.) De maae ſelv beſtemme Deres Skjebne, Madame!

Mad. Erenpriis.

Det hjelper ikke at ſtaae imod. De har mit Samtykke.

Stram.

Stram.

Og mit med; man maae gjøre en Dyd af Nødvendighed.

Mad. Krenpriis.

Kjære Stram! Der har De min Haand. De har ærlig fortjent den, endſkjønt vi vare uheldige denne Gang.

Stram.

Tuſend Tak, min Charmante! Tuſende Rigsdaler er bedre end intet. (Kyſſer hendes Haand.)

Reinhard.

Jeg gratulerer.

Charlotte.

Iligemaade.

Mad. Krenpriis.

De behager altſaa herefter at kalde mig Frue! Monſieur.

Reinhard.

Fra Deres Bryllupsdag af, Madame!

Stram.

Og at følge Hof-Etiquetten, naar De kommer inden vores Dørre.

Reinhard.

Det lover jeg ikke. Jeg bliver heller derfra, og følger mine egne Griller.

Mad. Krenpriis.

Som en gemeen Jſenkræmmer.

Rein-

Reinhard.

Der heller ikke er anſtændigt Selſkab for en Dame i den Stand, hvori De nu kommer.

Fem og tyvende Scene.

De Forrige. Mogens.

Mogens.

Her er en Dreng ude fra Meſter Roſe, er her. Maae jeg lade ham komme ind? for han har ſorte Underklæder paa, har han.

Mad. Erenpriis.

Hvad vil han?

Mogens.

Han har en ſort Kjole, har han; og ſiger, at Jomfrue Charlotte ſkulde ſee, om hun kan bruge den, ſiger han. Maae hun prøve den?

Mad. Erenpriis.

Det faaer du ſpørge hendes tilkommende Mand, Monſieur Reinhard, om.

Mogens.

Herr Reinhard er Jomfruens tilkommende Mand, er han? Saa gid Fanden gaae med ſorte Spænder i Skoene! ſaa er her jo Glæde i Huſet!

(Han ſpænder Spænderne af Skoene.)

Charlotte.

Lad Drengen takke ſin Meſter og ſige ham, at

jeg

jeg ikke behøver den sorte Kjole, siden jeg ikke agter at tage Hofsorg paa i Dag.

Reinhard.

Bravo, min Beste! Lad os ærlig deeltage med Kongen og hans Familie i, hvad Sorg eller Glæde der rammer den! men lad os aldrig troe, at han tager os det ilde op, om vi forsømmer en Etiquette, der ved Hoffet kan være en Nødvendighed, men som bliver Narrestreger i Byen!

Stram.

Pøbelsnak! og Pøbeltænkemaade!

Chinafarerne.

Syngestykke i to Acter,

med

en Mellem-Act.

Per-

Perſonerne.

Bergſtrøm, China-Capitain.

Vilhelmine, hans Kjereſte.

Merian, hendes Fader, Vært paa Toldboden i Kjøbenhavn.

Moſes, en Jøde, Merians Ven.

Aſcher. } Jøder.
Ephraim. }

Birgitte, Kjelderpige.

Juſt, Buttelerer paa China.

Chor af Jøder.

Chor af Søefolk.

Handlingen foregaaer deels paa Kjøbenhavns Toldboed; deels i en Hauge ved Værtshuſet ſammeſteds.

Første Akt.

Første Scene.

(Skuepladſen forestiller Kjøbenhavns Toldbod; man seer en Mængde Jøder med Kikkerter at see need til Helſingøer og vente paa Chinafarerens Ankomſt. Man seer ogſaa af og til andre Folk, ſom ere beſkjæftigede paa Toldboden.)

Chor af Jøderne.

Leve Overſer und Botmerie,
Den Aſiatiſche Compagnie,
Och vi, och vi!
Verlierer man tidt,
Har man bisweilen doch lidt
Profit, Profit.
Leve Reverſer und Botmerie,
Den Aſiatiſche Compagnie,
Och vi, och vi!

Aſcher.

Bruder! pas paa! ſey auf dein Huth!
Seer du dem ei? der Wind iſt gut,
Schnart de maae komme.

Ephraim.

Schnart de maae komme.
Har de ei Geld in deres Lomme,
Schlæbe vi dem in Schlutterie.

Aſcher.

Schlutterie.

Chor.

Schlutterie, Schlutterie!

Ephraim

(tager et Papiir op af Lommen.)

Nach dieſem har været
Penger fourneret
Und Vahre leveret,
Hvorpaa fortjenes hundert Procent.

Aſcher.

Paa den Document?

Chor.

Oh ſcheent! oh ſcheent!

Aſcher.

Doch Bruder!

Ephraim.

Was? Bruder!

Aſcher.

Processer ſchal feres,
Richterne ſchmeeres,
Dispacher opgieres,
Hwat du da faaer zumlezt, du ſchal ſee.

Ephraim.

Oh Jammer! au weh!

Chor.

Au weh! au weh!

Ephraim.

Ephraim.

Doch Bruder!

Aſcher.

Was!? Bruder!

Ephraim.

Alt hwat ich fourneerte,
Hwat ich leveerte,
Ich det aſſureerte.
Der iſt doch etwas, troe mich, fortient.

Aſcher.

Glück auf, das iſt ſcheent!

Chor.

Oh ſcheent! oh ſcheent!
Leve Reverſer und Botmerie,
Den Aſiatiſche Compagnie,
Och vi, och vi!
Verlierer man tidt,
Har man bisweilen doch lidt
Profit, Profit!
Leve Reverſer und Botmerie,
Procuratorer und Schlutterie,
Och vi, och vi!

Aſcher.

Seer du dem ikke, du ſom hav Kikkerten?

Ephraim.

Ja, jeg ſeer dem miſeel noch. De gaaer vel ſchnørt til Ankers; aber jeg troer ikke, at de kan komme in Land ferend in Efterміddag, und vi kan ikke bie paa dem, vi maae paa Beerſen. Aktierne vil noch ſtige.

Aſcher.

Ja ha! hvem der kuns havde nogen; aber jeg har, vær en evig! ſolgt mine, und det for Never-Keev.

Ephraim.

Det er galt. Aber ſo fortiener du ogſaa paa dine mange Botmerier. Du har Captainen i dine Kleer, und den er en fet Steeg.

Aſcher.

Ja ja! aber han har, vær en evig! ogſaa faaet de reene contante Penge. Du har leveert Vahre, der falder, vær en evig! meere af ved den Handel, Bruder!

Ephraim.

Gut! aber ſo har jeg ogſaa kuns den eenſte Botmerie paa Skibs-Aſiſtenten. Und fik han ikke firretive Rigsdaler in blanke Firſkillinger? und forreſten lauter gute Vahre.

Aſcher.

Ja ja! vi kan, vær en evig! ikke ſaaledes ſchmeere dem fordærvede Vahre paa, ſom die Chriſten, uagtet vi har Skilden derfor. Derom ſiger Oſtindiefarerne und Chinafarerne ogſaa, at de vil meget hellere handle med voreſes Folk, end med deres egne. Og de har, vær en evig, Ret.

Ephraim.

O way über die Chriſten! de wille ſchmeere den ſtak-

ſtakkels Aſſiſtent nogen fordærvet red Viin paa. Men af mig fik han tree Ankere beſte Lette Viin, for jeg havde ingen Bordeaux. Und ſo fik han en Tende holſteenſk Herregaards Smer, nogen libſke Pelſer, to Mandals Laxe, et Selv Uhr — var miſeel! af Larpents og Jergenſens Uhre; alle de Danſke Konger und Dronninger und die Seelandſke Biſper in Glas und Ramme. Man kunde miſeel kleede en heel Stue med dem; en Duſin Ravknapper; en Eſke met Bornholmſke Diamanter, dem ſchulle du bare have ſeet, und ſo en Herbarium ſifum.

Aſcher.

En Herbarium ſifum? hvat er det for en Ding? Bruder! den kiender jeg, vær en evig! ikke.

Ephraim.

O, det er en alt for herlig Stikke! Det er, miſeel! en Samling af alle de Græs und Gevæxter, ſom voxer paa den hele Jord. Dem bruger Chineſerne at male efter paa Theetaſſer. Und de ligger ſo peent und ſo ordentlig imellem tik — tik Karduuspapkir; der var, miſeel! Karduuspapiir for meere end halvparten af, hvad jeg toeg for den. Troe mich Bruder! det er en koſtbar Schatz, nær den kommer vel til China.

Aſcher.

Ja, ſaa kan Aſſiſtenten heller ikke klage, at han jo har faaet Valuta for ſin Botmerie. Det er,

vær

vær en evig! Vahre, ſom om det var Preſenter til Keiſeren i Marocco.

Ephraim.

Ja, maae du ikke ſige det Bruder! und ſo vil jeg, miſeel! ogſaa have min Botmerie reent betalt, eller ogſaa . . .

Aſcher.

Det ſamme ſiger jeg om Capitainen; betaler han mich ikke hver Schilling, ſo ſchal han, vær en evig! ogſaa dandſe in Schlutteriet, und det lige for hans Kjereſtes Neſe.

Ephraim.

Hans Kjereſte? har hun braf Geld?

Aſcher.

Ne deſtoværre; hun er en fattig Pige. Der ſchtaar hun, und ſeer ut efter Skibet! Ich kjender hende ret godt. Und vores Moſes, den gamle Renegat, ſom du veet nok, han er hendes Faders got Ven. (Aſcher gaaer hen til Vilhelmine, ſom ſtaaer i Baggrunden.) Guten Dag, Jungfer! ich gratulire Sie?

Anden Scene.

De Forrige. Vilhelmine, (ſom kommer frem.)

Vilhelmine.

Hvormed? Aſcher! jeg veed ikke, hvorfor jeg ſkal takke.

Aſcher.

Na, na! Jungfer! troer hun ikke, at jeg kjender

der Capitaine Berchſtrem? Jeg er, vær en evig! hans got Ven, und om en Time er han i Bien.

Vilhelmine.

Jeg troer, Aſcher! at De længes lige ſaa meget efter ham, ſom jeg.

Aſcher.

Nu! hvorfor ikke det? Det er dog ſaadan en ſchmuk Mand.

Vilhelmine.

Ja, naar han kuns har brav Penge til Dem, ellers —

Ephraim.

Ja, ja! Aſcher har ogſaa vovet ſin Velfærd paa ham.

Vilhelmine.

Og det af bare Ædelmodighed? Er det ikke ſandt?

Aſcher.

Jeg ſchwær D. m ja, Jungfer! lidt Fordeel maae man jo dog have. Det er jo det vi ſchal leve af. Men (tager Uhret af Lommen.) Ephraim! vi maae paa Beerſen. Klokken er tolv. Kom ladt os gaae. (raaber høit.) Paa Beerſen! paa Beerſen!

Alle Isderne.

Paa Beerſen, paa Beerſen!

(De gaae efter Haanden bort.)

Tre-

Tredie Scene.

Vilhelmine (allene.)

Altſaa kommer han dog, uagtet alle mine frygtelige Anelſer. Hvor glad vil ikke denne Dag blive! Dog, Gud veed, om han kommer! om han er levende eller død? — Naragtige Pige! — Jo viſt lever han! — Altid ſkal jeg nu foreſtille mig det værſte, enten jeg ſaa har Aarſag dertil, eller ikke.

Snart kommer han! jeg ham ſkal favne!
Min Bøn har Himlens Gud bønhørt.
Jeg ſkal ei meer den Elſker favne,
Som Kjerlighed fra mig har ført.
Han gik — Saa hørte jeg ham ſige:
"Jeg gaaer og ſøge ſkal mit Brød;
"Saa vinder jeg min elſkte Pige,
"Hvis ikke, finder jeg min Død."
Han gik — Jeg ønſkte Held ham følge;
Jeg bad; — og Himlen Vinden bød,
At vugge ham paa Havets Bølge,
Som i det moderlige Skjød.
Nu kommer han: jeg ham ſkal favne!
Min Bøn har Himlens Gud bønhørt.
Jeg ſkal ei meer den Elſker favne,
Som Kjerlighed fra mig har ført.

Fjerde Scene.

Vilhelmine. Birgitte.

Birgitte.

Funtus! — Nu har vi dem, Jomfrue! — om et Korteers Tid! De er alt gaaet til Ankers i Renden. Deres Fader ſtaaer paa Altanen i Haugen, og ſeer efter dem med ſin ſtore Kikkert.

Vilhelmine.

Kan han kjende Bergſtrøm?

Birgitte.

Jo viſt kan han kjende Bergſtrøm og Juſt med, men han ſiger, at de ſeer ſaa dunkle ud ſom Saturnius og Brabanterne; — hvad det er for nogen Karle, veed jeg ikke. Chinafarere kan det ikke være, for de ere lyſtige Folk, og langt fra ikke dunkle. Men — jeg havde nær glemt, at Deres Fader bad mig ſige til Dem, at De ſkulle komme op, naar De ſaae at Sluppen kom til Lands, for han vilde ikke, at De maatte tage imod Deres Kjereſte her nede.

Vilhelmine.

Hvad mon han kan have under det?

Birgitte.

Ja det maae De nok ſpørge om. De vil vel ogſaa adlyde ham, ligeſaavel i dette, ſom i alt andet?

Vilhelmine.

Ja hvorfor ikke? er han ikke min Fader?

Birgitte.

Goht Jomfrue! men om nu Deres Fader vilde, at De ikke maatte faae Bergstrøm, kunde De da ogsaa adlyde ham?

Vilhelmine.

Det vilde være haardt, Birgitte! men endogsaa i dette Tilfælde skulde du see, at jeg havde Mod nok til at sætte min egen Lykſaligheb tilside, for at fsie ham.

Birgitte.

Men sæt nu, at Deres Fader fik den sære Grille — for hvad kan Folk ikke falde paa i denne sovnige Verden? — at ville gifte Dem med en gammel, skimlet, suursiet, gjerrig, værkbruden, jalour, tunghøret og riig Ungkarl? Hvad ville De da sige til Deres Fader?

Vilhelmine.

Det er en anden Sag, Birgitte! i dette Tilfælde kan en Fader forbyde meget mere, end han kan befale.

Birgitte.

Det er dog vel, at Deres Lydighed har nogen Grændser. Jeg var saa bange for, at Deres Fader kunde faae Lyst til, at De skulde have den gamle Peberſvend med Bukkeſkjæget.

Vilhelmine.

Hvorfor kan du ikke ligesaa gjerne sige: den gamle Moses?

Bir-

Birgitte.

Ih han er jo en Jøde.

Vilhelmine.

Har du derfor Retighed til at nægte ham Agtelſe? Kan han ikke være en brav Mand fordi han er en Jøde? Kanſkee du ſkulde have vndt ved at pille flere brave Folk ud i en af Byens Kirker, end i Synagogen. Nei Birgitte! Man ſiger at den ſtørſte Deel af Menneſkene ere onde; og er det ſandt, ſaa maae det være ſaaledes imellem de Chriſtne, ligeſaa vel ſom i alle andre Religioner. — Hvor man finder en retſkaffen Mand, der maae man holde paa ham, enten han ſaa troer det vi troer, eller ikke. Og at Moſes er en retſkaffen Mand, det er jeg overbeviiſt om.

Birgitte.

Jeg troer ſaamænd næſten det ſamme om ham, ſom De, og det juſt fordi jeg ſaa ofte har hørt, hvorledes han har talt for Dem, naar Deres Fader har vaklet, og gjerne ville have, at De ſkulle tage den rige Kammerraad; ſaa er jeg blevet ſaa glad, at jeg gjerne har kunnet kyſſe Jøden, uagtet hans lange Buk.. trr... nær havde jeg ſagt det Ord igjen.

Vilhelmine.

Ja dom da, hvormeget jeg maae holde af ham, og hvor glad jeg maae have været; og dobbelt føler jeg denne Glæde nu i dette Øieblik. O jeg er vis

paa

paa, at min Fader ſelv er i denne Stund inderlig glad over, at han ikke har overtalt mig. Kunde du ikke mærke det paa ham, Birgitte! om han var meget glad?

Birgitte.

Ja viſt var han glad, Jomfrue! men det har ingen Art med de Gamle, naar de ere glade! nei, vi Unge, vi veed bedre at tage Gavn af, hvad der fornøier os. Ikke ſandt? Vi trodſer begge to den hele Verden, om der er nogen gladere end vi, nu da vi om nogle faa Minuter ſkal ſee vores Kjereſter, ſom ſaa længe har været borte fra os. Derfor ſtaaer der ogſaa i Viſen, . . . Ja, det er ſandt, det klinger ikke uden vi ſynger den.

Birgitte.

Al Skabningens Herre os ſkabte til Lyſt,
Og Glæden bød ſpire i Skabningens Bryſt.

Vilhelmine.

Og Veien til Glæden han aaben lod ſtaae,
For Rige og Arme, for Store og Smaae.

Begge.

Men nævn mig den Glade, der mere er glad,
End Pigen, naar hun hos ſin Elſker ſad.

Vilhelmine.

Hiin Hofmand, ſom Verden gik altid imod,
Hvor hopper han munter! hvor bandſer hans Fod!

Birgitte.

Den Stjerne, han ſaae før paa andre med Harm,
Den tindrer nu paa hans fornøiede Barm.

Begge.

Begge.

Men Pigen, men Pigen, hun glædes dog meer,
Naar smilende Elskeren paa hende seer.

Birgitte.

Fra Krigerens Øje hvad straaler for Glands?
Hvi gaaer han fra Feldten saa glad som fra Dands?

Vilhelmine.

Han glæder sig ei for de Laurbær, han vandt,
Nei Døden han trodser, som Helten ei fandt.

Begge.

Men Pigen, men Pigen, hun glædes dog meer,
Naar smilende Elskeren paa hende seer.

Vilhelmine.

Den Lærde, der ukjendt henslider sin Tid,
Hvad er det der muntrer ham, gjør ham saa blid?

Birgitte.

Han troer sig udødelig hist i sin Krog,
Fordi han nu nyelig fik trykket sin Bog.

Begge.

Men Pigen, men Pigen, hun glædes dog meer,
Naar smilende Elskeren paa hende seer.

Birgitte.

Hos Rigmanden Glæden er sjelden og rar,
Desmere han sørger, jo mere han har.

Vilhelmine.

Og seer du ham engang fornøiet i Sind,
Saa troe kuns forvist, at en Vexel løb ind.

Begge.

Men Pigen, men Pigen, hun glædes dog meer,
Naar ſmilende Efteren paa hende ſeer.

Begge.

Og tuſinde Mennesker henter ſin Fryd,
Fra ſværmende Selſkab, og Glasſenes Lyd.
Hvor uſel en Glæde, hvor fattig og arm,
Mod den der opliver en Elſkendes Barm!
Thi nævn mig den Glade, der mere er glad,
End Pigen, naar hun hos ſin Elſkede ſad.

Birgitte.

Men hør engang Jomfrue! der falder mig noget ind: Skulde vi ikke have et Spøg med vores Kjæreſter, nu naar de kommer hjem?

Vilhelmine.

Hvad ſkulle det være for et Spøg?

Birgitte.

Ih for Exempel! vi kunne fortælle dem — lad mig ſee — indbilde dem — ja, jeg veed i en Haſt ikke ſelv, hvad det ſkulde være, men vi fandt vel paa det.

Vilhelmine.

Nei, jeg vil ikke narre nogen.

Birgitte.

Ja narre dem, det var en anden Sag. Dog! naar jeg tænker mig om, ſaa duer det ikke heller, hvad Dem angaaer. Deres Kjæreſte er alt for ſøl-ſom, og hvem veed, om han ikke i Hæftigheden kun-

kunde ſkyde ſig en Kugle for Panden, og det for Alvor?

Vilhelmine.

Ja, gjorde han det, ſaa blev det viſt ikke for Spøg.

Birgitte.

Det troer jeg. Juſt gjorde det ſaamænd ikke for Alvor. Han er ogſaa følſom, men det er en underlig Slags Følſomhed; og det kommer ſig deraf, at hans Fader var Statiſt ved Comedien, og hans Moder Vaſkerkone. Han tør kanſkee nok lege med en Piſtol, men han taer ſig vel vare, at der ingen Kugle er for.

Vilhelmine.

Ih! ſaa var han jo ret ſkabt til at være en Helt.

Birgitte.

Gandſke viſt. For den fornemſte Egenſkab, ſom en Helt behøver, er at holde ſig bag ved, naar de andre ſlaaes, og lirke ſaa længe med ſine Fiender, til han faaer Fordelen fra dem, og ſaa prygle dygtig paa dem, naar de ikke kan ſlaae igjen. Og Juſt gier ſig aldrig i Slagsmaal, uden han veed viſt, han kan vinde.

Vilhelmine.

Meget ædelmodigt!

Birgitte.

Og ſaa dygtig jamre ſig, naar det engang hænder at man faaer Hug, det er ogſaa Heltes Maneer.

Vil-

Vilhelmine.

Fy! Fy! det er jo kuns Blækhelte!

Birgitte.

Ja, men de ere ogsaa Helte. Og jeg skal sandelig ærlig pine ham, siden jeg veed vist, at han ingen Ulykke gjør paa sig selv. Jeg veed nu ikke selv ret, hvordan jeg skal fange Sagen an. Jeg troer jeg vil sige, at jeg har siddet i Spindehuset.

Vilhelmine.

Det vil du vist insinuere dig meget med.

Birgitte.

Nei det duer ikke. Jeg vil da agere fornem, og sige, at jeg er bleven Kammerjomfrue hos en Baron eller Greve — Nei, fy, fy! det var han kanskee fornøiet med, men jeg ikke. — Saa vil jeg da faae min Søsters tre Børn, og sige at det er mine.

Vilhelmine.

Og det uden at være gift?

Birgitte.

Nei vist ikke. Men tænker hun da, Jomfrue! at det skal være saa vanskeligt for mig at faae mig en Mand? Det meeste der staaer mig for Hovedet er, at han kunde være avanceret paa Reisen, og saa have faaet fornemme Nykker.

Vilhelmine.

Hvad var han, da han gik ud?

Bir-

Birgitte.

Buttelerer; det er dog et Stykke af en Officier; men hvem veed, om han ikke nu kan være Oberſtyrmand? Dog pines maae han, i hvordan det end gaaer, undtagen han er mindre naragtig nu end da han gik ud.

Vilhelmine.

Hvorfor ſkal du endelig bryde ham? Det er jo dog en ſikkelig Karl?

Birgitte.

Det veed Gud han er; ſaa retſkaffen en Karl, at han kan trodſe mangen een, der er hundrede Gange høiere paa Straaet end han; men han gjør dumme Streger undertiden, og iblandt andre Naragtigheder, har han ogſaa den, at han altid ſkal ſætte mig paa en eller anden Prøve. Det har jeg nu taalt nogle Gange, men ſiden jeg ſeer, at det er en Slags Roman-Følſomhed, ſom bliver en Vane hos ham, ſaa vil jeg dog nu ſee, om jeg ikke engang kan vænne ham af med den Galſkab. — Men ſee, der kommer Sluppen! Hurtig ind til Deres Fader, Jomfrue!

Vilhelmine.

Ja, jeg faaer vel. (Hun gaaer, men kommer ſtrax tilbage.) Men — det er ſandt! Bergſtrøm veed jo ikke, at vi boer her paa Toldboden? Vi flyttede jo her ud længe efter, at han var reiſt til China.

Birgitte.

O var ikke bange for at han jo finder Dem! det første en Chinafarer gjør, naar han sætter Foden paa Land, er at spørge efter sin Pige, ifald han har nogen selv; eller andres Piger, ifald han ingen har. Skynd Dem, Jomfrue! der har vi dem.

(Wilhelmine gaaer.)

Femte Scene.

Birgitte (allene, seer ud efter Skuppen.)

Nei see mig bare, hvilke Atlasses Trøier og gule Nankins Buxer og Silke-Tørklæder! O det herlige Land, det China! Ja, hvad maae ikke Fruentimmerne der i Landet gaae prægtig klædte, siden Mandfolkene kan stadse saadan! Men skulle jeg ikke kunde faae Hie paa Just? — Jo! faae den Skam! er han i Baaden, og Capitainen med. — Skulde jeg tage imod dem? — Nei, jeg vil skjule mig lidt — Naa Just! nu begynder dine Løier.

(Hun gaaer tilside, og skjuler sig.)

Sjette Scene.

(Man hører, først langt borte, og siden efterhaanden nærmere, det følgende.)

Chor af Skibsfolk.

Fra Chinas Kyst
Til Østersøens Grændser
Den Danske Søemand gaaer med Lyst;

Med

Med Mod i mandigt Bryſt
Han ſeiler, pranger, lenſer;
Og tænker paa ſin raſke Tøs,
Saa tidt han heiſer Flag og Gjøs.
For vakkre Danſke Piger
Hans kjekke Hjerte ſlaaer,
Langt bort til fjerne Riger
For dem han modig gaaer.
Og ſlog en Lynild i hans Maſt,
Og om end Stag og Vanter braſt,
En Søemand ſligt ei ænſer;
Den Skræk ſom dræbte Excellencer,
Den leer han ad,
Og er ſaa glad.

(Naar Choret er tilende, ſtiger Bergſtrøm ud af Baaden og lader ſig ſee.)

Alle Skibsfolkene
(i Baaden, der ikke ſees.)

Hurra! vores gode Capitaine!

Bergſtrøm,
(ſom er kommet frem, vender ſig, tager Hatten af og ſvinger.)

Tak ſkal I have Børn! Det er det bedſte Skudsmaal, jeg kan faae. Gid enhver Capitain maae faae det ſamme af ſine Folk! I ſkal ogſaa ret have Tak for al Jeres Føielighed og Skikkelighed. (Raaber.) Juſt!

Juſt,
(ſom kommer frem, men falder næſegrus.)

Capitain!

Bergſtrøm.

Hvad fattes dig? Kan du ikke ſtaae paa dine Been?

Juſt.

Jo jeg kan; men den lærde Profeſſor Ulyſſus von Ithacia fortæller i et af ſine Skrifter, om de Elamiter og Meſopotamier, at de altid, naar de kom hjem fra en oſtindiſk Reiſe, faldt need og kyſſede Jorden, deres fælleds Fader; og dette Exempel har jeg gjort mig til en Regel at følge.

Bergſtrøm.

Abekat! — Naa! vær nu ſaa god at beſørge alt Tøiet op af Baaden, ſaaledes ſom jeg har ſagt. (Juſt gaaer i Baaden.) Nu! ſaa Himlen være lovet, ſom bragte mig hjem til mit Fødeland og min Pige! Mine Foreſatte maae jeg nu først mælde mig hos, og ſiden ſkal mit første Arbeide være at opſøge hende. Gud lad mig finde hende frisk og glad, og lad mig være hende ligeſaa kjer, ſom da jeg forlod hende.

Jeg hilſer dig, o Fødeland!
Jeg ſaae din Agers ſkjønne Grøde;
Og langs din lykkelige Strand
Ny Frihed aanded' mig imøde.
O Fryd! Velſignelſe og Fred
Omgjerder dig, o kjære Rige!
Saa gjerder du omkring det Sted,
Hvor først jeg ſaae min elſkte Pige.
O Salighed! o himmelſk Lyſt!

O bob-

O dobbelt Fryd at hende ſkue!
At ſee den rene Elſkovs Lue,
Som brænder og i hendes Bryſt!
Paa Bølgens Ryg jeg froe tør trine;
Jeg elſker Havet og min Stand;
Men du, ſom gav mig Vilhelmine,
Vær atter hilſet, kjære Land!

Bergſtrøm.

Juſt!

Juſt (kommer frem.)

Capitain!

Bergſtrøm.

Endnu een Ting, min gode Mand! førend jeg gaaer: Derſom du udlader dig for nogen med det, ſom du veed nok ſelv, ſaa bliver vi ikke gode Venner!

Juſt.

Jeg ſkal være ſaa haard ſom Taffelbjerget. De ſkal ſprænge mig med Krud, førend de faaer Hemmeligheder ud af mig.

Bergſtrøm.

Godt! og ſaa er du ſaa god at udſpionere, hvor min Kjekeſte er at finde. (Gaaer.)

Syvende Scene.

Juſt (alene.)

Men ikke ſvær jeg for nogen Hemmelighed, ifald en Pige ligger paa Knæe og græder for mig. Capitainen og jeg vi har nu hver ſin Maade at gaae frem

frem paa. Han vil prøve ſin Kjæreſte med at ſtille ſig an, ſom om han var fattig, og jeg derimod, jeg vil bilde Birgitte ind at jeg er ſaa riig ſom en Sølvpop eller ſom Guldhuſet. Sandt at ſige, derſom hun vidſte, hvad jeg er for en Luus, ſaa kanſkee hun blev anderledes til Sinds, og det var jeg ikke tjent med. (Nogle Matroſer komme op med Pakker af Baaden.) Naa Karle! bærer nu det hen hvor jeg har ſagt Jer, og I andre ſkal vel have noget at leve af, for jeg kan ſagte tænke, at I ere tørſtige efter det danſke Øl.

(Nogle gaae bort med Pakkerne, og de andre gaae ind i Brokkens Boed.)

Ottende Scene.

Juſt. Birgitte (kommer frem.)

Juſt.

Hvad den Ulykke! ſeer jeg ikke der Birgitte?

Birgitte.

Tjenerinde! jeg gratulerer Ankomſten, Herr Oberſtyrmand!

Juſt.

Tuſind Tak, ſkjøn Jomfrue! hvad jeg ikke er, kan jeg blive paa den næſte Reiſe.

Birgitte.

Kanſkee da Herren er anden Styrmand?

Juſt.

Første Styrmand paa mit Kjerligheds Skib, der ſtyrer

ſtyrer Kours efter ſkjøn Jomfrues deilige Øines Fyrtaarn. Anden Styrmands Plads er dog vel ikke beſat?

Birgitte.

Det Sladder forſtaaer jeg ikke. Men naar mine Øine er et Fyrtaarn, ſaa har nok alle Seilere Lov til at ſtyre Kours efter dem.

Juſt.

O kunde jeg troe dette, ſkjøn Jomfrue! da ſkulle hun ſnart ſee mit Skib ynkeligen at lide Skibbrud paa Fortvivlelſens Sandbanker.

Birgitte.

Der laae vel ſtort Laug paa den ſnaus Mudderpram! Kjender jeg ellers Chinafarerne ret, ſaa ligger deres Fortvivlelſes Sandbanker i Dyrehaugen. Ikke ſandt?

Juſt.

Rigtig, ſkjøn Jomfrue!

Birgitte.

Og ſaa kjender Herren vel ſagte det Huus, ſom ligger der?

Juſt.

Tilforladelig, ſkjøn Jomfrue! det er Brokkens Boed.

Birgitte.

Der pleier ogſaa de gode Chinafarere at lade deres Sorg og Bekymringer ſtrande.

Juſt.

Juſt.

Ja, og det ſaamænd under Muſik af Fioler og Baſſer. Men det er ellers ikke Sted for Officerer, ſom jeg og mine Lige.

Birgitte.

Seer man! Men imidlertid ſik jeg ikke at vide, hvad Herren tjener for.

Juſt.

For Høibaadsmand i ſkjøn Jomfrues Tjeneſte, om De ſaa befaler: Ellers er jeg det Aſiatiſke Compagnies uværdige Buttelerer paa China.

Birgitte.

– O ſaa kan jeg vel lade det Ord Herre være borte, og ſige Du, ſom tilforn? –

Juſt.

Rigtig; og jeg kan lade det Ord, ſkjøn Jomfrue! være uden for, ſiden jeg dog ſnart ſkal gifte mig med dig.

Birgitte.

Saa! mener du det? Du burde dog i det mindſte lære at ſnakke godt Danſk, førend du vilde tænke paa at frie til en Danſk Pige.

Juſt.

Hvad Fanden! er det ikke godt bredt Danſk at ſige: jeg vil gifte mig med dig?

Birgitte.

Ja alt for bredt, det er juſt Ulykken. Vild da,

Dok-

Dosmer! at ingen ſkikkelige Folk nu ſiger: gifte ſig med en Pige; men gifte en Pige eller en Karl.

Juſt.

Hvilket forbandet Tøi! Naa! jeg faaer vel vænne mig til det Sprog. Du vil da gifte mig? Ikke ſande?

Birgitte.

O jeg beder mangfoldig.

Juſt.

Hvad Djevlen vil det ſige? Er det ogſaa en nymodens Talemaade?

Birgitte.

Det Fæhoved! han veed ikke engang, at honette Folk bruger den Talemaade: jeg beder mangfoldig, enten iſteden for at gemeene Kjeltringer ſiger Slidder Sladder, og det er Løgn i din Hals; eller ogsaa naar de intet kan ſvare paa, hvad der ſiges til dem.

Juſt.

Kunde du da intet ſvare paa det, jeg ſagde til dig.

Birgitte.

Jeg ſvarte dig jo ogſaa. Du ſagde, ret ſom det var afgjort, at jeg vilde gifte dig, og jeg ſvarte paa en fiin Maade; det er Løgn i din Hals, eller: jeg beder mangfoldig.

Juſt.

Er jeg da kanſkee ikke fornemme nok?

Bir-

Birgitte.

Nei du er ikke. Tanker du, at jeg vil heede Mutter eller Mama, hvor jeg kommer hen? Jeg vil i det mindſte være Madame; nu, da der er ingen Guldſmeds eller Kleinſmeds Kone i hele Byen, der tager til takke med ringere Titel end Frue; og gaaer det til en Kjøbmand eller en ſimpel Embedsmand, der ingen Rang har, ſaa vil hans Kone hede! Naadige Frue! eller min Naadige!

Juſt.

Kan du ikke tage mig og bryde dig Fanden om, enten Folk kalder dig Madame eller Mama, eller min Naadige?

Birgitte.

Nei, jeg beder mangfoldig.

Juſt.

Du kan desuden gjerne lade dig kalde Frue, for jeg er Dæks-Officerer.

Birgitte.

O jeg veed, at du er en ſtoer Mand, men jeg vil dog ikke have dig.

Juſt.

Vil du da ſee mig crepere af Kjerligheds-Hunger og Tørſt for dine ſkjønne Fødder?

Birgitte.

Crepeer man vak! du har det ſaamænd ikke ſaa hæftig, ſiden du kan ſige de Ord, ſkjønne Fødder,

ſaa

ſaa plumpt ud. Veed du da ikke, at ethvert Menneſke er ſkiønt, men en mere og en anden mindre?

Juſt.

Jeg ſkulde da vel have ſagt: Dine allerſkiønneſte Fødder?

Birgitte.

Allerſkiønneſte — jo det vilde vel forſlaae. Nei det maae hede: umaneerlig, guddommelig, forfærdelig, forſkrækkelig, beſtialſk, græsſelig, gyſelig, afſkyelig deilig eller ſaadant noget.

Juſt.

Det er underligt — Hm! Jeg kan troe, vi leve i en Tid, da alting ſkal overdrives. Ja ja da! Vil du da ſee mig krepere af Kjerligheds-Obſtruction for dine afſkyelig deilige Fødder?

Birgitte.

O jeg beder mangfoldig! der bliver intet af. Jeg gifter ingen Butteleer.

Juſt.

Og du er Kjelderpige! Er vi da ikke af een Profeſſion?

Birgitte.

Det kan vel være. Men der er dog vel en Forſkjel paa vores Rang? Mosſis!

Juſt.

Da ſkulle du dog ikke vrage mig ſaameget, for

om

om min Rang juſt ikke er ſaa ſtor, ſaa er ſaamænd min Rigdom deſto ſtørre.

Birgitte.

Din Rigdom! og hvori beſtaaer den?

Juſt.

Deels i Vexler og deels i Vare.

Birgitte.

Ogſaa Vexler?

Juſt.

Ja det troer jeg. Jeg har nogle, ſom ere udſtædede af Fændrikken i Livgarden og Ober-Direktøren for Skatkammeret hos hans Majeſtæt Keiſeren i China, Hr. von Langhundundrianus.

Birgitte.

Hille en Ulykke! det maae være en ſtor Mand! Men hvem ſkal betale Pengene for de Vexler?

Juſt.

Jeg huſker ikke hans Navn — men han er Second-Lieutenant ved et Rytter-Regiment i Jylland.

Birgitte.

O! ſaa er det Ryttervexler. Ja dem har jeg hørt meget tale om. De ſkal være herlige. Paſ vel paa, at du ikke taber dem.

Juſt.

O! jeg beder mangfoldig! det har jeg nok ſørget for. Jeg har derfor klinet dem paa en Thekaſſe. Kan du læſe Chineſiſk?

Bir-

Birgitte.

Nei jeg kan ikke.

Juſt.

Det er Skade, ellers ſkulde jeg have viiſt dig dem.

Birgitte.

Men hvor tænker du at træffe Lieutenanten?

Juſt.

Jeg vil gaae paa Børſen i Morgen, og der kan jeg vel træffe til at tale med nogen, ſom kjender ham.

Birgitte.

Det bliver Løgn! for nu taler man ikke med Folk.

Juſt.

Hvad gjør man da?

Birgitte.

Man taler Folk; dit Fæ!

Juſt.

Nu, ſaa vil jeg da tale nogen paa Børſen, dit Fæ! Er det ogſaa galt ſagt, paa Børſen?

Birgitte.

Det veed jeg juſt ikke. Men det veed jeg, at kuns Pøbelen ſiger: paa Comedie, og ſikkelige Folk derimod: i Comedie. Om man gaaer paa Børſen eller i Børſen, det kan jeg ikke ſige.

Juſt.

Naa min deilige — afſkyelig deilige Pige! vil du have mig?

Bir-

Birgitte.

Nei, jeg vil ikke.

Juſt.

Vi vare jo dog forlovede, førend jeg reiſte ud?

Birgitte.

Ja, men nu ikke længere.

Juſt.

Du ſkal faae Lieutenantens Vexler i Morgengave.

Birgitte.

O jeg beder mangfoldig. Jeg har ſaamænd ſaa tidt kundet faae Vexler af Lieutenanter, naar jeg havde villet. En ſtor Deel udſteder meget gjerne Vexler, men indfrier dem nødig.

Juſt.

Nu, vær dog ikke ſaa barbariſk, ſaa tyranniſk, ſaa grum, ſom en Løve fra Ceylon!

Birgitte.

Du er en Nar, Juſt, og jeg gifter ingen Nar. Farvel! (Hun vil gaae.)

Juſt

(holder hende tilbage.)

Hvorfor forlade mig? Bie et lidet Øieblik, og jeg er vis paa, at jeg ſkal bevæge dig. (Raaber.) Heida! Gregorius! (Afſides.) Nu maae den ſidſte Mine ſpringe, og derſom den ikke ſprænger hendes Haardhed

heb i Luften, saa vandrer mine Tørklæder til Kirsten Piils Kilde.

(En Dreng kommer frem med et Par Silketørklæder, hvori er knyttet adskillige Ting.)

Just.

Bliv der!

(Han tager Tørklæderne fra Drengen. Drengen gaaer tilside, og Just falder paa Knæe.)

Min Dronning! see, jeg til dig hafter,
At offre dig mit Ansigts Sveed.
Jeg her for dine Fødder kaster
Al China-Rigets Herlighed.

(Lægger Pakkerne paa Jorden.)

Birgitte.

Min Prinds! du mig for herlig lønner,
Jeg er ei værd dit Ansigts Sveed.
Gjem den til, hvem der bedre skjønner
Paa din og Chinas Herlighed!

Just (pakker ud.)

Tre Stykker Nankin; føl, hvor bløde!

Birgitte.

Ja! var de endda Rosenrøde!

Just.

Af Silketørkle'r et Dusin
Du finder her i dette Skriin.

Birgitte

(med en komisk Forundring.)

Af Silketørkle'r et Dusin
Jeg finder her i dette Skriin.

Just.

Du om din Hals dem Plads tilsteder?

Bir-

Birgitte (spodsk.)

Mit bare Bryst mig bedre klæder.

Just.

See her en herlig Ponsebolle.

Birgitte.

Mit Hjerte kan ei længer holde.

Just.

Og fem Pund Congo-Thee.

Birgitte.

O vee! o vee! o vee!

Just.

Hvor den vil smage sød!

Birgitte.

Den Thee gior vist min Død.

Begge.

Just.	Birgitte.
Hvor den vil smage sød!	Den Thee gior vist min Død.

Just.

Jeg ydmygst dig alt dette byder,
Du tager det vel naadigst an?

Birgitte.

En andens Villie jeg adlyder,
Jeg først adspørge maae — — min Mand.

Just

(reiser sig med Hestighed.)

Din Mand? — Troelose! — (grædende.) du mig dræber.

Birgitte (spottende.)

Nei see hvor Helten staaer og flæber!

Just.

Just.

Og du dit Løfte brød!
Vil du da see min Død?

Birgitte.

Jeg intet Løfte brød;
Du taer vist ei din Død.

Begge.

Just.	Birgitte.
Og du dit Løfte brød!	Jeg intet Løfte brød;
Vil du da see min Død?	Du taer vist ei din Død.

Just.

Recitativ.

Ha! min Gudinde!
Var det da for denne grumme Dag at stue,
At jeg har trodset Havets Raserie?
Hørt Stormen hvine mellem krumme Master?
Seet Lynild slaae i vores Bramstang need?
Følt Bølgen skylle over mig og Skibets Dæk?
O alt for blide Hav!

Birgitte (afsides:)

Han taler Gudernes Tungemaal, Orphei Sprog.
Jeg maae svare ham; jeg er jo hans Gudinde?

Recitativ.

Hu! var det for mig Livet at forbittre,
At Himlen sparte dig til denne sorte Dag?
Hvi blæste Stormen dig ei tusind' Mile bort?
Hvi sloeg ei Lynild need i din Person?
Hvi skylte Bølgerne dig ikke overbord?
O alt for blide Hav!

Juſt.

Mindſt vendteb' jeg en ſaadan Vare.
O! gid jeg ſad paa Cap de Bone,
Paa Java eller Madagaſcar!
O hvilke ſlemme falſke Taſker
De Fruentimmer er!

Birgitte.

Reis kun, min Ven! til Cap de Bone!
Mig kan du ikke faae til Kone;
Du alt for ringe er.

Juſt.

Betænk en Butteleer! . . . .

Birgitte.

Betænk en Kjelderpige . . . .

Juſt.

Er, maae du troe, en Officeer.

Birgitte.

Det noget har at ſige.

Juſt.

Hvad hun indbilder ſig!
Hun tør foragte mig!

Birgitte.

Og han indbilder ſig,
At han er Mand for mig!

Juſt.

See mig til den frække Qvinde!

Birgitte.

O hvor Menneſker er blinde!

Juſt.

Og hun indbilder ſig,
At gjøre Nar af mig!

Birgitte.

Og han tør tænke ſig,
For god til Nar for mig!

Juſt.

Falſke! viid: jeg mig ſkal hævne.

Birgitte.

Dumme Dreng! vil du dig hævne?

Juſt.

Man dig ſkal blandt Ødyr nævne.

Birgitte.

Man dig ſkal blandt Narre nævne.
Du dig hævne?

Juſt.

Ja! Ja! Ja!
Jeg mig hævner.

Birgitte.

Ha! Ha! Ha!

Begge.

Juſt.	Birgitte.
Jeg mig hævner, ja! ja! ja!	Du dig hævne? ha! ha! ha!

Juſt.

Ja lee hun kuns Madam! jeg kan ogſaa lee! og jeg ſkal lee — Ja, jeg ſvær hende til, at jeg ſkal lee, naar jeg ſeer engang, at hun bider ſig i Fingrene, fordi hun ikke kunde bie efter den ærlige Juſt.

Birgitte.

Den ærlige Juſt! Ih ſee! er han ærlig? Det var han ikke, førend han reiſte til China! Det er ikke

ſmukt at lyve for mig; og ſagde han ikke ſør, at han ikke var avanceret paa denne Reiſe?

Juſt.

Spot ſaa meget ſom hun behager! hun tænker maaſkee, at jeg ſkal tage Livet af mig af Deſperation?

Birgitte.

Det vilde ret være moerſomt at ſee paa.

Juſt.

Og hun har vel fortjent, at jeg ſkulde gjøre noget, for at moere hende? Nei, for at ærgre hende, vil jeg leve.

Birgitte.

Himlen bevare mig for Gaulſot!

Juſt.

Ja det var vel en Ulykke for det Kiſtelaags-Anſigt?

Birgitte.

Nei, mit Anſigt kunde det juſt ikke ſkade ſaa ſtort, men det var verſt for ham ſelv, lille Juſt!

Juſt.

Hvad Fanden kommer hendes Anſigt mig ved?

Birgitte.

Jo viſt; for naar jeg fik Gaulſot, ſaa crepeerte han rigtig af Glæde, og ſaa fik jeg jo dog min Krig frem.

Juſt.

Nei, ſaa faae den en Ulykke, der gjorde! Jeg har

har læst et Sted, at den er ikke Philosoph, som Lykke eller Ulykke i Verden virker voldsomt paa.

Birgitte.

Er han Philosoph?

Just.

Ja det skal hun faae at see, og ærgre sig excellent over.

Birgitte.

Just! Just! det er ikke ret at gaae saa lumsk frem. Er ikke det et nyt Avancement? Hvem Pokkeren skulde have troet om ham, at han skulde have blevet bagde ærlig og Philosoph paa een China-Reise?

Just.

Ja, og hvem Fanden skulde have seet paa hende, at hun skulde . . . hør! . . . af Respect for Kongens Toldbod vil jeg ikke sige det saa plumpt ud, som jeg havde i Sinde.

Birgitte.

O jeg beder mangfoldig. Det kan man, saa min Troe! kalde et beskedent ungt Menneske.

Just

(pakker sine Sager sammen.)

Hør Madam! tag Mærke paa disse Sager, saa skal hun see inden kort Tid, at der nok er den Pige i Kiøbenhavn, der vil holde mig skadesløs, fordi jeg mister hende.

Bir-

Birgitte.

Det troer jeg! bare de Sager kan holde hende Kadesløs, fordi hun faaer en Philoſoph.

Juſt.

Gaae Fanden i Vold! Madam. Følg med mig, Gregorius!

(Drengen kommer og tager Pakkerne; Juſt vil gaae.)

Birgitte (raaber.)

Hei! Juſt!

Juſt.

Hvad vil Madamen?

Birgitte.

Han kunde nok vænne ſig til at ſige: hvad befaler?

Juſt.

Faae den en Ulykke, der gjør! og ligeſaa den det begjærer det!

Birgitte.

Saa lad være da; men ſig mig: hvor er Capitainen?

Juſt.

I ſine Klæder, Madam!

Birgitte.

Er det viſt?

Juſt.

Ja, ifald ikke Jøden Aſcher ſiger, at det er hans Klæder.

Bir-

Birgitte.

Veed han, hvor hans Kjereſte er at finde?

Juſt.

Vil Capitainen ſom jeg, ſaa ſkal han bede ſin Kjereſte gaae ſamme Vei, ſom jeg beder Madamen gaae.

Birgitte.

Og hvorhen er det?

Juſt.

Til Helvede, Madam!

Birgitte.

Hvor ſkal jeg træffe dig i Eftermiddag?

Juſt.

I Helvede, Madam!

Birgitte.

Ja jeg troede nok, at du ville møde mig. Naa top! der ligger Helvede; (hun peger paa ſin Herres Huus.) Lad nu ingen Djevel føre dig ud af Landeveien?

Juſt.

Nei, naar jeg vil til Helvede, ſaa er du ſaa god Djevel, ſom nogen kan faae til Veiviſer.

(Han løber; og Drengen efter ham.)

Niende Scene.

Birgitte (alene.)

Naar jeg ikke kjendte Krabaten, ſaa havde jeg gaaet for vidt. Men jeg veed meget vel, at om

Kneg-

Knegten end forlovede ſig med ti Piger, og han bare fik høre, at jeg vilde have ham, ſaa ſlog han op med dem alle ti. Saa meget holder han dog af mig, uagtet alle ſine Narreſtreger.

Den elſkende Pige,
Hvis Elſkeres Grille
Er hende at drille,
Skal hun ſig fortære
Med Kummer? og lære
At lade ham være
Ubrillet i Roe?
Mon lige med lige
Hun ei maae gjengjelde?
Men frygte hans Vælde?
Jo ja!
Jeg hende vil raade
Sin Elſker at plage,
Med Maade ham plage
Sig aldrig beklage;
Men over al Maade
At være ham troe.

(Sager.)

Mellem-Act.

(Skuepladſen forestiller en Stue i Brokkens Boeb. Dands med Pantomime af Chinafarer, der forære deres Kjereſter Silketørklæder og andre chineſiſke Vahre. Jøder, ſom kjøbe og tuſke adſkillige Snurrepiberier. Nogle ſom ſpiller Kort, andre ſom drikker o. ſ. v.)

Anden Akt.

(Skuepladsen forestiller en Have, hvori paa den eene Side staaer et Lysthuus, og paa den anden Side en Altan.)

Første Scene.

Vilhelmine. Merian. Moses.

Merian.

Du tager Feil, min Pige! Aarsagen hvorfor jeg forbød dig at staae i Vinduet, og kalde paa ham, da han kom i Land, var, fordi jeg vilde see, om han ikke har svedet den gamle Kjerlighed ud under Linien. Elsker han dig endnu, saa søger han dig snart op. Men hører nu! bring os en Flaske Øl og et Par Piber, mit Barn! saa gaaer Moses og jeg op paa Altanen og sætter os.

Vilhelmine.

Paa Øieblikket (Hun gaaer ind i Lysthuset.)

Anden Scene.

Merian. Moses.

Moses.

Her, min Ven! so sandt som jeg er en Menneske! er det mig kjert, at jeg bestandig har været imod den Kammerrath. Hun er doch langt bedre faren med

Berch-

Berchſtrøm. Und ſeg troer at hun doch tilſidſt havde taget Kammerrathen for at feye ſin Fader!

Merian.

Nei, det havde hun vel ikke gjort, og det kunde jeg heller ikke tvinge hende til. Jeg holder meget af Bergſtrøm, ret ſom om han var min Søn, men jeg ſkal aldrig nægte for ham, at jeg har villet overtale min Datter til at ſlaae op med ham; for jeg er fattig, og han er fattig; og hvem kan fortænke en Fader i, at han ſøger at ſætte ſine Børn i Sikkerhed for Mangel, ſaameget, ſom han kan?

Moſes.

Ganſche richtig. Berchſtrem var fattig, da han reiſte ut, aber hvem veet, hvor rig han kommer hjem? und derom har jeg ogſaa bedet Dem beſtændig, om at bie til Berchſtrem kom fra China.

Merian.

Ja det har jeg nu ogſaa gjort. Men det Bodmeriebrev ſom Joden Aſcher har paa Bergſtrøm, det er jeg bange for. Kan han betale det naar han kræves, ſaa er det godt. Men Aſcher er overalt ikke af mine Folk.

Moſes.

Ja ja! jeg kjender ikke den Aſcher ſo nøie, han kan være en redlich Mand, det er mueligt. Aber freilich veet jeg, at han er haard, und kan ſchlenge mig en Mand i Schlutteriet for ti Rigsdaler.

Tre-

Tredie Scene.

De Forrige Vilhelmine (bringer Øl, Glas, Piber og Tobak.)

Vilhelmine.

Hvem vil han sætte i Slutteriet?

Moses.

O Jungfer! vi talte om en Mand, som ikke angaaer nogen af os.

Vilhelmine.

Ja saa! See her alt hvad de forlangte.

Merian.

Du glemte et par Gløder, min Pige!

Vilhelmine.

Strax, min Fader!

(Hun vil gaae bag om Lysthuset.)

Moses

(holder hende tilbage.)

Bie lidt Jungfer! Det gieres ikke nødig. Jeg har Brændeglas, und so tænder vi Piberne dermed.

Merian.

Bliv nu da her, mit Barn! medens Moses og jeg vi røger vores Pibe paa Altanen. Inden du veed et Ord deraf, saa er din Kjereste her. Syng os noget for! — Syng den Vise, som Bergstrøm har lært dig.

Mo

Moſes.

O ja Jungfer! jeg hører Dem alt for gjerne ſinge.

(De tage Hatten, Glaſet, Piberne og Tobakken fra hende, og gaae op paa Altanen.)

Wilhelmine.

Langt under Havet Solen ſtod,
Da Gunild ſad ved Graners Rod,
Saae Maanens Sølv paa Bjergets Toppe,
Og lyttede' til hver Lyd deroppe
Fra Bjergets Fod.

Hun hører ei den fjelne Røſt,
Som vækker Fryd i hendes Bryſt;
Hun hører ei om Harald kalder,
Thi need i Dalen Elven falder
Med Torden-Røſt.

"Rind ſagte, Elv!" udlod hun ſig;
"Flyd, med min Elſkov ſøielig!
"Forvild ei med dit Larm mit Øre!
"Og nægt mig ei den Røſt at høre,
"Som kalder mig!"

"Før Rattens Mørke var forbi,
"Han gik til Jagt paa vildſom Sti.
"Farvel, min Brud! han til mig ſiger,
"I Dalen hiſt, naar Maanen ſtiger,
"Der ſamles vi."

"O kom! min elſkte Harald! kom!
"Jeg gyſer blot ved Tanken om

"At

"At Bjørnen kan den Stærke fælde,
"O kom! o hør! hvor alle Fjelde
"Gjentage: kom!"

Fjerde Scene.

De Forrige. Bergſtrøm (kommer ind uden at ſees.)

Wilhelmine.

Nu hørtes Horn og Hunde-Glam,
Op Gunild foer: "O det er ham!
"Bring, Echo! ham min Fryd imøde!"
Og alle Fjelde rundt gjenlyde:

Bergſtrøm

(tager hende Ordet af Munden.)

O! det er ham!

Wilhelmine

(falder ham om Halſen.)

Min Bergſtrøm!

Bergſtrøm.

Wilhelmine!

(Moſes og Merian komme ned af Altanen.)

Merian.

Velkommen Bergſtrøm!

Moſes.

Gratulierer Ankomſten.

Bergſtrøm (til Merian.)

Tak, min gode Fader! (til Moſes.) Tak min retſkafne Ven!

Merian.

Maa vi har ærlig længtes efter at ſee Dem; og,

troe

troe mig, Vilhelmine har talt hver Minut, ſiden vi fik at vide, at De vår i Nærheden.

Bergſtrøm.

Nu, Gud velſigne Dem for det, alleſammen! har du ogſaa rigtig længtes efter mig? Vilhelmine!

Vilhelmine.

Og det kan du ſpørge om?

Moſes.

Jeg caverer for hende, und jeg veet, at De tager min Caution for gildig.

Vilhelmine.

Men, du Slemme! hvorfor ſkulde du gade andre Steder hen først, førend du kom til mig? Er jeg dog ikke vel dit første Beſøg værdig?

Bergſtrøm.

Det veed Gud, du er, men . . .

Meriam.

Men, Pige! han kunde jo ikke vide ombord paa Skibet, at vi boede her.

Bergſtrøm.

Det er eet. Og dernæſt ſaa maatte jeg melde mig for Directeurerne ved Compagniet, det var min første Pligt.

Moſes.

Han har Ret, Jungfer! ſo ſandt ſom jeg er en Menneſke!

Me-

Merian.

Ja, saa sandt som De er en ærlig Mand! kunde De gjerne have sagt, uden at De derfore skulde have svækket Deres Troeværdighed.

Moses.

Nu! det maae hellere andre Folk sige om mich. Aber det er en uomstedelig Sandhed, at den Menneske, der i alle Tilfælden sætter sich selöst ferst, er ingen retskaffen Mand, und derfore gik Capitainen ferst derhen hvor wichtige Pflichter kaldte ham.

Vilhelmine.

Jeg tilstaaer min Feil, og . . .

Bergstrøm.

Du er dog vel ikke vred paa mig, fordi . . .

Vilhelmine.

Fordi du gjorde din Pligt. Nei Bergstrøm! du kjender mig bedre, end at du kunde tro det.

Merian.

Men, Bergstrøm! lad os nu engang høre, hvorledes Reisen er faldet ud.

Bergstrøm.

Meget lykkelig for Compagniet, og det er vel —

Moses.

Und for Dem selv?

Bergstrøm.

For mig selv! — Meget uheldig.

Vil-

Vilhelmine.

Uhældig? — Hvad hører jeg?

Merian.

Hvorledes? Bergstrøm! fortæl mig det.

Bergstrøm.

Fortællingen er meget kort. Jeg er fattigere nu end da jeg reiste bort. Der har De alle mine Hændelser i faa Ord. — Men! skulle jeg vel derfore være mindre elsket og agtet i dette Huus?

Vilhelmine.

Ingenlunde, men . . .

Merian.

Bergstrøm! det smerter mig. Jeg svar dig til, at jeg elsker dig, som om du var min Søn, men Vilhelmine kan ikke blive din Kone.

Vilhelmine.

Min Fader! Gud! hvad har De sagt!

Bergstrøm (heftig.)

Deres Datter kan ikke blive min Kone? Er jeg hende da uværdig, fordi jeg er fattig!

Moses (til Bergstrøm.)

Stier Dem, lille Bergstrøm! bliv ikke opbragt! Det kan jo endnu blive godt. (til Merian.) Min Ven! Penge und Rigdom er godt at have, aber er Deres Tochter denn ulykkelig, fordi hendes Kjereste ikke er riig?

Me-

Merian.

Oh Moſes! De veed ikke hvad jeg maae lide, ſom Fader! men jeg kan ikke ſamtykke deri.

Nei til en Mand foruden Penge
Jeg ei min Datter give kan;
Jeg veed, hvor tungt det er at trænge;
Troer mig, ſom en erfaren Mand!
Vel føles Mangel ei
I Elſkovs første Heede;
Men naar vi ſmaalig lede,
Og finde ei det kjære Brød;
Naar vor Tilbedte liider Nød,
Endſkjøndt vi ſlide, trælle, ſvede;
Da flyver Kjerlighed ſin Vei
Nei, nei!

Nei til en Mand foruden Penge
Jeg ei min Datter give kan;
Jeg veed, hvor tungt det er at trænge;
Troer mig, ſom en erfaren Mand!
Var Verden, ſom i gamle Dage,
Det var en anden Sag.
Nu maae man lyde Modens Smag,
Nu ſkal der ſaare meget til,
Naar man fornøiet leve vil.
Og høre paa min Datters Klage,
See Mangel hende daglig plage,
Det vil, det kan jeg ei;
Nei, nei!

Nei til en Mand foruden Penge
Jeg ei min Datter give kan;
Jeg veed, hvor tungt det er at trænge;
Troer mig, som en erfaren Mand!

Der har I min Troesbekjendelse i denne Sag, Børn! og jeg gad nok vide, hvad I kan indvende imod den.

Vilhelmine.

Vi kan intet indvende uden Bønner og Overtalelser.

Moses.

Som ikke hjelper; — so sandt som jeg er en Menneſche. Jeg kjender Deres Fader, Jungfer! han er faſt in ſine Beſlutninger, und jeg kan in denne Sag ikke laſte ham. (afſides.) De ſchal og maa hjelpes. (høit.) Farvel! (Han vil gaae.)

Bergſtrøm.

Vil De ogſaa forlade mig? De, hvis Overtalelſer maaſkee ville virke allermeeſt?

Moses.

Ja, ja! det er ſandt. Aber hvad ſchal jeg gjere? Jeg har ingen Grunde, ſom jeg ſchulle kunde ſætte imot hans. Gif Dem tilfreds min Ven! Vær roelig Jungfer. Deres Fater tvinger Dem dog ikke til at tage nogen anden, und Bladet kunne maaſkee ſchnart vende ſig.

Merian.

Nei, tvinge hende ſkal jeg ikke. Og naar Bergſtrøm

ſtrøm kuns var uden Gjæld, saa skulle jeg vist aldrig sætte mig imod Giftermaalet. Men naar man slæber ham i Sinutteriet lige fra Brudesengen, saa er det for sildig! og jeg kan intet hjelpe. Hør Bergstrøm! troer De om mig, at jeg foragter Dem, eller holder mindre af Dem, fordi De er fattig, saa gjør De mig sandelig Uret. Jeg kjender ingen Mand, som jeg hellere vilde unde min Datter; men jeg troer, at De er selv saa redelig, at De ikke vil forlange hende, naar De forud troede, at hun maatte blive ulykkelig med Dem.

Bergstrøm.

De skal erfare, at De ikke har spildt Deres gode Tanker om mig; og at jeg er saa redelig, som De troer mig at være.

Vilhelmine.

Du forskyder mig altsaa? Bergstrøm!

Bergstrøm.

Ikke forskyder Dem, Jomfrue! De er en Juveel, der ikke kan forskydes; kuns, dersom Deres Fader ikke er at bevæge, frasiger jeg mig al Ret til Deres Haand og Hjerte, saalænge indtil jeg kan vise mig i den Stand, at De ikke skal have Aarsag at frygte for Mangel med mig.

Mose.

Det er den samme Berchstrem, som jeg altidens har kjendt.

Vilhelmine.

Beſte Fader! Troer De, at en Mand, der tænker ſaaledes, og har hans øvrige Kundſkaber og gode Egenſkaber, behøver at frygte for Mangel? O lad mig dog bevæge Dem!

Føl Fader, føl din Datters Smerte!
Jeg veed, hvor høit du elſker mig.

Merian.

Men taaler vel en Faders Hjerte
At ſee ſit Barn ulykkelig?

Möſes.

Han hende likkelig vil giere,
Troe mich, min Ven! ich ſchwær derpaa!

Bergſtrøm.

Med mig at misfornøiet være,
Dertil De Aarſag ei ſkal faae.

Moſes (aſſides.)

Man maae andre Mitler ſege.

Bergſtrøm.

Kan vor Bøn Dem ei bevæge?

Vilhelmine.

Kan vor Graad dig ei bevæge?
Lad den overtale dig!

Merian.

Nei jeg er urokkelig.

Berg-

Bergstrøm. Moses. Vilhelmine.

Kan vor { Bøn Dem / Graad dig } ei bevæge?

Vilhelmine.

Lad os overtale dig!

Merian.

Nei! jeg er urokkelig.

Bergstrøm. Moses. Merian.

Nei { han / jeg } er urokkelig.

Moses.

Stackels Berchstrem!

Merian.

Arme Pige!

Bergstrøm (afsides.)

Nei jeg troer jeg Alt vil sige.
Arme Mine!

Vilhelmine (afsides.)

Stakkels Mand!

Merian

(efter at have grundet noget.)

Det gaaer i Evighed ei an.

Moses.

Berchstrem er en ehrlich Mand.

Merian.

Bergstrøm er en fattig Mand.

Begge

Begge.

Moſes.	Merian.
Berchſtrem er en ehrlich Mand.	Bergſtrøm er en fattig Mand.

Merian.

Arme Bergſtrøm!

Moſes.

Stachels Pige!

Bergſtrøm (afſides.)

Mon jeg dog ei Alt hør ſige?

Moſes.

See doch til den ſtachels Pige!

Vilhelmine.

Lad min Graad bevæge dig!

Merian.

Nei, jeg er urokkelig.

Alle.

Nei { jeg / han } er urokkelig.

Moſes.

Farvel! mine Venner! jeg maae bort. Aber jeg kommer ſchpart igjen, und De, Jungfer! und De, Berchſtrem! De maae give dem til Taalmodighed. De er, troer ich, beſtemt for hinanden, und der kommer vel en Utweg, hvor den endogſaa ſchal komme fra. (Gaaer.)

Fem-

Femte Scene.

Merian. Bergstrøm. Vilhelmine.

Merian.

Kjære Bergstrøm! hvorledes kan det være gaaet til, at De selv ikke har fortjent noget, da De dog siger, at De har gjort en god Reise for Compagnier?

Vilhelmine.

Er der tilstødt dig nogen særdeles Fortrædeligheder?

Bergstrøm.

Nei sandelig er der ikke, og — dog! denne Aften skal opklare alle Ting; jeg kan endnu ikke sige Dem heele Sammenhængen, men inden een Time skal det tydelig vise sig, enten der er noget Haab tilbage for mig eller ikke.

Merian.

Saa kom da, min Datter! og gaae ind med mig. De bliver min Ven, Bergstrøm! i hvordan det endogsaa gaaer. Mit Huus skal altid staae Dem aabent, og jeg skal dele med Dem det lille jeg har; thi jeg er overbeviist om Deres Retskaffenhed af en lang Erfaring. Farvel!

Vilhelmine.

Farvel saalænge, Bergstrøm! huss paa at du sagde: om een Time! forkort den, saameget som det er

mue-

mueligt, og betænk, at een Time i min Uvished er lang som et Aarhundrede. Kuns een Time!

Bergstrøm.

Som sagt, kuns een Time.

(Merian og Wilhelmine gaaer.)

Sjette Scene.

Bergstrøm (allene.)

Ja ikke eet Minut længere; og jeg veed ikke selv, hvor jeg kunde føre det over mit Hjerte, at lade hende gaae bort i denne Uvished! Dog! mange Aars Lykkalighed skal, som jeg haaber, betale dig denne ene Times Sorg. Havde jeg nu kuns bare truffet Directeurerne, saa kunde jeg faaet den Fandens Isde af Halsen med Bodmerie-Brevet. Og saa er alting got; ja hvad skulde der vel kunde være i Veien, naar man eier en saadan Pige?

Hun elsker mig!
Den skjønneste,
Den dydigste,
Blandt Hovedstadens Piger,
Hun elsker mig!
Jeg glad al Verdens Riger
For hendes Hjerte gier;
Hvad har jeg vel at ønske meer?
Hun elsker mig!
O! jeg er lykkelig!

Snart

Snart ſkal den Skjønne finde,
Jeg hende værdig er.
Snart ſkal den Skye forſvinde,
Som ſkjuler Solen her.
Snart ſkal min elſkte Pige
I hendes Elſkers Arm,
Og trykket mod hans glade Barm,
Fortryllet henrykt ſige:
Min Bergſtrøm elſker mig;
O! jeg er lykkelig!

Syvende Scene.

Bergſtrøm. Juſt (og Drengen med Pakkerne.)

Juſt.

Captain! nu er Directeuren hjemme; han bad mig ſige, at han ventede Captainen.

Bergſtrøm.

Bravo! ſaa maae jeg gaae. Men hvad er det, den Dreng løber efter dig med den hele Dag?

Juſt.

O det er min timelige Velfærd, og jeg veed ikke ſelv, hvem jeg ſkal give den til. Har ellers Captainen noget at befale?

Bergſtrøm.

Intet uden, hvad du veed: reen Mund, eller du kommer aldrig til at fare med mig mere.

(Gaaer.)

Ottende Scene.

Juſt (allene.)

Det var en ſlem Trudſel, den; dog! jeg kan paa min Ære! ſagte tie med ham, naar han kan ſelv tie. Men føver ikke Fanden mig der igjen min Plage paa Halſen?

Niende Scene.

Juſt. Birgitte.

Birgitte.

Sagde jeg det ikke nok, at du vilde møde mig, i hvor det ſaa ogſaa blev?

Juſt.

Jeg ſynes, det er Madamen, der møder mig. Jeg fik vel ellers Lov at gaae herind, naar jeg ſkulde tale med min Captain!

Birgitte.

Hør mig nu til den Dosmerpande! Har han ikke allerede glemt, hvad jeg lærte paa ham før? Har jeg ikke ſagt dig, at man ikke taler med Folk?

Juſt.

Jeg gier hende Fanden med hendes Lærdomme. Jeg ſynes jeg har lært nok, naar jeg veed at kalde hende Madame, eller vil hun kanſkee hellere hede min Naadige?

Bir-

Birgitte.

O jeg beder mangfoldig. Hvad det Aſiatiſke Compagnies uværdige Butteleer behager. Jeg beklager ellers, at jeg ikke vil faae ſaa megen Leilighed til at lære paa Herr Philoſophen, ſom han behøvede, og ſom jeg ønſkede.

Juſt.

Madamen ſkulde ikke have været ſaa forbandet gifteſyg, men biet lidet efter mig, ſaa kunde hun have nydt den Lykke, at polere mig.

Birgitte.

Da vilde jeg ret have faaet en hoben at høvle af først, førend jeg kunde begynde paa at polere.

Juſt.

Siden Madamen er ſaa raſk til at høvle, ſaa over hun ſig vel brav paa hendes Mand hjemme?

Birgitte.

Hvor kan du vide det? Du har jo aldrig ſeet min Mand?

Juſt.

Det er ganſke ſandt. Men jeg har ſeet Madamen; og om jeg ellers har ſeet ret paa hende, ſaa troer jeg nok, at hun maae bruge Høvlen til hendes Mands Pande.

Birgitte.

Nei, jeg beder mangfoldig, den gjemmer jeg til din Pande.

Juſt.

Juſt.

Naar vil Madamen da komme til at bruge den?

Birgitte.

Naar du bliver min Mand.

Juſt.

Vil Madamen da have to Mænd paa eengang?

Birgitte.

Nei ſaamænd vil jeg ikke. Den Mand, jeg har, ſkal jeg nok blive af med.

Juſt.

Gud forlade dig! er du af den Slags Folk? Om Forladelſe! jeg glemte at ſige, Madame!

Birgitte.

Det ſkader ikke, du ſkal jo dog have mig.

Juſt.

Himlen bevare mig! Du vilde da vel ogſaa ſkille dig af med mig?

Birgitte.

Det kommer an paa, ſom du fører dig op til.

Juſt.

Hør! ſig mig engang: bruger du Penneknive eller Rottekrud?

Birgitte.

Det ſkal du faae at vide, naar vi bliver gift.

Juſt.

Jeg gift med dig?

Birgitte.

Ja ret du gift med mig.

Juſt.

Hu! hver Draabe Blod iisner i mig, naar jeg tænker paa det. Nei, aldrig ſkal det ſkee.

Birgitte.

Saa! det ſkal jeg vel lære ham. Har du ikke forlovet dig med mig, førend du reiſte bort?

Juſt.

Kan du tvinge mig til at tage dig?

Birgitte.

Ja det kan jeg.

Juſt.

Er du ikke gift?

Birgitte.

Gift eller ikke gift, der er ligemeget, men du ſkal ikke ſlippe herfra, førend du har forſikkret mig om, at du vil have mig.

Juſt.

Du gjør mig raſende, Birgitte! For en Sikkerheds Skyld vil jeg gaae. (Vil gaae.)

Birgitte

(tager ham i Kraven.)

Og for en Sikkerheds Skyld vil jeg holde paa dig. (Juſt vil værge ſig.) Ja du er meget ſtærkere end jeg, det veed jeg; men du vil dog vel ikke ſlaae

et

et Fruentimmer? Hør! nu ſlipper jeg dig, og jeg vædder, at du dog ikke kan gaae.

Juſt.

Det ſkal du faae at ſee. Men veed du hvad? nu har jeg læſt dig din Text for, uden at det kunde hjelpe, nu vil jeg ſynge dig den for, og ſee om det kan nytte.

Uſtadigt er Pigernes Hjerte,
Som Veirliget er i April,
De volder os Mandfolk kun Smerte;
Og vee den, ſom troer Deres Smiil!
Os Fanden ſkinbarligen rider,
Naar vi ſætte Madding paa Krog;
Thi naar det da endelig biider,
Saa faaer man ſom oftest et Drog.

Gud naade den Stakkel, der vover
Sig langt ud paa Ægteſkabs Hav!
Naar han ſig Lykſalighed lover,
Han finder ſin Roligheds Grav.
Der møder ham tuſinde Farer,
Og ſjelden han gaaer dem forbi.
Vel den, der ſeer Pigernes Snarer,
Og laer ſig ei hilde deri!

Naa! er Madamen nu fornøiet? Farvel!

(Vil gaae.)

Birgitte

(holder paa ham.)

Nei, et Ord først, Kammerat! du giør Viſer ſom

som en Slyngel. Bie nu lidt! nu har jeg maattet høre paa dine Sententzer, nu skal du høre lidt paa mig med.

Ustadigt er Mændenes Hjerte,
De elske og beile i Flæng.
De volder os Piger kun Smerte,
O vee den, der føder en Dreng!
At Mandfolk er Himmelens Gave,
Det troe den, der ikke er klog!
Elendige Piger! I have
Kuns Valg mellem Slyngler og Fjog!

Gud naade den Pige, som tænker,
At Ægteskab Himmerig er!
Den Stakkel! hun smedder sig Bænker,
Og finder et Helvede der;
Vee den, der til Løfter, og Eder,
Og Mandfolk, Fortroeligheb har!
Vel den, der beleer en Tilbeder,
Og holder ham kuns for en Nar!

Naa, hvad siger du om min Vise? Er den ikke vel saa god som din? (Just falder i Tanker.) Hvad speculerer du paa? — Heida Just! — Falder du i Staver?

Just.

Veed du hvad? Jeg har læst et Sted, at Lighed i Tænkemaade er det, der gjør lykkelige Ægteskaber, og det kommer mig for, som at vi to vi tænker saa lige, saa at jeg kunde være gal nok at slaae til, ifald du ikke var gift.

Bir-

Birgitte.

Kom det da endelig ud? Altſaa lav dig paa at gjøre dig gal! Jeg er ugift, og, det ſom mere er, Jomfrue.

Juſt.

Du er Fanden heller. Har du da ſpillet Comedie med mig?

Birgitte.

Ja, troer du, at jeg lader altid ſpille Comedie med mig, uden engang iblandt at ſpille Vedkommende een igjen? Jeg er ikke ſaa let at narre.

Juſt.

Ja hvem har villet narre dig?

Birgitte.

Har du ikke i alle dine Dage ſkuldet gjøre nogen Narreſtreger, for at bryde mig? Og jeg vidſte meget vel, at du ligeſaa lidt kunde lade dette være i Dag ſom forhen.

Juſt.

Men hvad har jeg da gjort i Dag?

Birgitte.

Og tænker du, at jeg er tosſet nok, til at lade mig binde ſaadanne Løgne paa Ærmet, ſom dem om dine Verler og din Rigdom? og mener du, at jeg er fornem nok, til at holde mere af en Pralhans eller en riig Slyngel, end af en ærlig fattig Karl, der gaaer

ſig

sin Vei reent og lige frem? Nu kan du takke dig selv for det, at du har maattet holde Lyset i Dag.

Just.

Birgitte! Du er en Djevel, men en bestialsk god Djevel — Dog! denne Pennekniv og dette Rotteskind vil mig ikke ud af Hovedet.

Birgitte.

Har jeg da bragt dig hvind? Vær saa god Mosiø og Kob det paa Torven! og, fort heed mig om Forladelse!

Just.

Jeg ikke allene beder dig om Forladelse, men overgiver dig endvidere herved min hele Randsel, med alt, hvad der er i, og deriblandt nogle ubeskrivelige Kostbarheder, som du endnu ikke har seet. Kom hid Gregorius! (Drengen kommer med Pakkerne, og Just pakker ud deraf, en chinesisk Mund og Kone, som rokker med Hovedet, samt en Rotte-Ged, en Mand i der sidder Kaalbøtter.) Seer du, lille Birgitte! — O! hvad det dog er herlige Sager.

Birgitte.

Hvad skal jeg med det Snaus?

Just

(pakker det i Forklæderne igien.)

Hør! vil du ikke selv bruge det, saa kan du gjemme det til vores Børn. — Men er du dog ikke gift?

Birgitte.

Slyddert!

Juſt.

O jeg beder mangfoldig.

Birgitte.

Ja beed ſaa meget, ſom du vil, men jeg tager mine Ord reent tilbage, ifald du tør tvivle et Øieblik paa, hvad jeg har ſagt.

Juſt.

Naa, naa, om Forladelſe! min græsſelige Engel! — See, der har du da hele Chinas Herlighed.

(Gaar over hende Pakkerne.)

Birgitte

(i det hun bærer dem ind i Lysthuſet.)

Naa, I Mægtige! I Rige paa Jorden! hvad ere I ikke usle imod mig?

Juſt.

Ja ret noget Tiggerpak, min Prinſeſſe! (til Drengen.) Nu kan du gaae, Gregorius!

(Drengen gaaer.)

Tiende Scene.

De Forrige. Vilhelmine.

Vilhelmine

(ſom kommer ganſke aandeløs.)

O! Birgitte! Birgitte! hvor ſkal jeg hen?

Birgitte.

Gud bevare mig, Jomfrue, hvad er der paa

Fær-

Færde? — hør Juft! ſpring ind i Lyſthuſet efter en Stoel! (Juft gaaer.)

Vilhelmine.

Jeg ſaae Isben Aſcher komme ind i Huſet, og ſaa blev jeg ſaa bange og løb her ned i Haugen.

Birgitte.

(giver ſig til at leе.)

Intet andet?

Vilhelmine.

Leer du af mig?

Birgitte.

Hvor kan Jomfruen blive ſaa bange for et Menneſke?

Vilhelmine.

Jo, naar det er Aſcher, ſom Bergſtrøm ſkylder Penge, ſaa har jeg nok Aarſag dertil.

Juſt

(kommer med Stolen.)

Birgitte.

Naa ſæt Dem nu, Jomfrue! og vær roelig; det betyder vel inter.

Vilhelmine (ſætter ſig.)

Jeg frygter, Birgitte! at det betyder alt for meget. Derſom Bergſtrøm ikke kan betale, ſaa veed man nok hvordan Isben er, naar man ſkylder dem Penge.

Birgitte.

O! mange Gange ere de Chriſtne ikke ſtort-bedre. Jeg kjender en Mand, ſom min ſalig Moder holdt over Daaben i Nicolai Kirke, og dog vilde jeg hellere falde i Kiserne paa Fanden, end paa ham.

Ellevte Scene.

De Forrige. Aſcher.

Aſcher.

Er ikke Capitaine Bergſtrøm her?

Vilhelmine.

Gud! der er han!

(Hun ſpringer op og løber ind i Lysthuſet, hvor hun ikke kan ſees af Tilſkuerne.)

Jens.

Kjæreſten er ikke, men han kommer vel.

Aſcher.

Ja ja! ſo vil jeg, vor en evig, tale med hans Kjæreſte der i Listhuſet, for at troſte hende, jeg ſaae, at hun blev hange for mig, da jeg kam.

Birgitte.

Ja, kan han troſte hende, min gode Aſcher! ſaa maae han nok tale med hende.

Aſcher.

Ja ja! det er vor en evig dog nogen Troſt!

Birgitte.

Naa! hvad har han da at ſige?

Ascher.

Ih nu! jeg har en Betmerie paa Capitainen: und man har mig sagt at han ikke kan betale den, und so har jeg taget et Par got Venner af Hof- und Stats-Retten met mich, for in al Hesligheb at lade ham bringe in Schlutteriet.

Just.

Nu er det Tid at lsbe efter Capitainen.

(Gaaer.)

Ascher

(til Just i det han gaaer.)

Ja, ja! gior han det! han er, vær en evig! en brav Karl. Skind sig noget, for, jo fer han kommer, jo mindre Vin drikker de got Venner deroppe.

Tolvte Scene.

Ascher. Birgitte. Vilhelmine (i Lysthuset.)

Birgitte.

Men Ascher! kan han nu nænde det, naar han veed at han gior min stakkels Jomfrue saa bedrsvet? Han skulde bare see, hvor hun sidder og græder inde i Lysthuset.

Ascher.

Greder hun? Det behever hun, vær en evig! ikke. (Han gaaer hen til Lysthuset.) Heer Jungfer! ich schwær Dem til, at sin Kiereste skal ingen Need lide. Maae jeg ikke feede ham, saalenge han er der? Faaer

ha

han ikke frit Huus? und det ikke ſom det var et Borgerhuus; nei, det er, vær en evig! ſom om det var en Schlot. Faaer han ikke hver Dag Beſeg af — ja, in gamle Dage heed han Schlutteren, nu heder han, vær en evig, Schlotsforvalteren?

Birgitte.

O Aſcher! Hyld op med den Snak! hun bliver jo kuns mere bedrøvet.

Aſcher.

Nei ſo vær en evig! gier hun ikke, det veet jeg bedre. Har de ikke Baller derinde om Vinteren, und en Klub — ja, fuld ſo got ſom nogen anden Klub in Kiebenhavn? — Der har, vær en evig! Rangsperſoner falhet igjennem in den Klub. Schpiller de ikke Kort der? — og det, vær en evig! heie Schpil. Gaſtererer de ikke? Har de ikke Aſſembleer der, hvor de, vær en evig! næſten ligeſaa godt ſkjerer Neſe und Ehren af Folk, ſom in den fornemſte Aſſemblee i Bien? Har de ikke en Brendevinsmand boende lige for Schlottet, hvor de faaer de beſte Liqueurer? und nær de engang ſchal ut i Bien, ſo er der en got Mand, ſom er Kongens Fogeb, han ſchpenderer, vær en evig! en Lakei eller to paa dem. Nei, Jungfer! det er, vær en evig! en herlig Sted den.

Bir-

Birgitte.

Ja, ſaa gid han ſad der da ſelv, op til Halſen, for alt det han piner og plager os!

Aſcher.

Ja, ja, nærenstid man ingen anden Nahrungsveg havde, ſo var det, vær en evig! ikke ſo galt. Har De ikke heert den Viſe, der er gjort om Schlutteriet? Den har en af Dereſes Folk gjort; for voreſes Folk kan ikke rime. Jeg ſkal ſinge Dem den for.

Man kan i Slutteriet leve,
Saa herligt og ſaa godt,
Som nogen Junker eller Greve,
Paa noget andet Slot.
Til ingen Ting man der kan trænge,
Naar man har Penge.
Og naar man er meb Stedet lidt bekjendt,
Man lever excellent.
Det er den ſtørſte Feil, jeg veed om Slutterie,
At man er ikke der albeles frie.

Man ſpiſer i ſin trygge Bolig,
Af hvad man har, ſig mæt;
Paa Straae man ſover gandſke voelig,
Naar man har ſpiſt ſig trat.
Der ſpædes Vand i Bacchi Gaver
For ſvage Maver.
Og hvo Mixturen ei betale kan,
Blier friſk af bare Vand.

Det

Det er den ſtørſte Feil, jeg veed om Slutterie,
At man er ikke der aldeles frie.

Af brave Mænd og ſmukke Qvinder
Det Slot er frequenteert;
Og naar man der ei Selſkab finder,
Blier Verden reent forkeert.
Der findes Helte og Cujoner,
Ja ſelv Baroner.
Der Lutheran og Catholik har Sted,
De arme Jøder med.
Det er den ſtørſte Feil, jeg veed om Slutterie,
At man er ikke der aldeles frie.

Der ſpilles, ſvires, harcelleres,
Med Slotsforvalteren.
Der ſtundom og illumineres
For een og anden Ven.
Kort ſagt: Man lever der tilſammen,
I Fryd og Gammen;
Og hvem der boer, og flytter glad derfra,
Er en Etcetera.
Det er den ſtørſte Feil, jeg veed om Slutterie,
At man er ikke der aldeles frie.

Birgitte
(ſom under Viſen har været inde i Lysthuſet, kommer ud.)

Naa! har han ſnart afbraget?

Aſchér.

Breget? Breget?

Birgitte.

Ja ret brægt! synes han kanske, at det er Sang? Men hvor kan han nu være saa haard, og sætte den stakkels Bergstrøm i Slutteriet for de lumpne Penge?

Ascher.

Lumpne Penge — lumpne Penge. — Finder jeg tusende Rigsdaler paa Gaten? — Jeg sætter, vær en evig! den hele Verden in Schlutteriet, nærenstid den skilder mig Penge, und ikke kan betale. Det gier, vær en evig! die Christen ogsaa.

Birgitte.

Stig mig engang Ascher! Jeg har hørt, at der skal være Kirker som ere i Gjeld; har han ingen Penge tilgode hos nogen af dem? for det var Karle, som var værd at sætte i Slutteriet.

Ascher.

Bevare os Gud! mit Barn! har hun da aldrig hørt, at Schlutteriet er ikke for de schtore Fallentere?

Birgitte.

Ja det er sandt, ellers kunde jo et heelt Kongerige komme i Slutteriet. Desuden skjøtter han vel ikke om at have med en Kirke at bestille, for den er jo umyndig?

Ascher.

Nu! for den Sags Skild vel; aber det schlemste

Moſes, han er en riig Mand, und har, vær en evig! hverken Kone eller Børn.

Moſes

(kommer ud af Lysthuſet, og leverer Aſcher ſit Bodmeriebrev.)

See der Aſcher! tag nu ſin Sellſchaft met ſich, und gaae. Kom ſo til mich Morgen früh.

Aſcher.

Schal, vær en evig! ikke manquere. Adieu.

(han gaaer, og møder Bergſtrøm og Juſt i Baggrunden af Theatret)

Deres Bodmeriebrev er betalt, Herr Capitaine! ich gratulere, und takker for got Betaling.

Fjortende Scene.

Vilhelmine. Moſes. Merian. Birgitte. Bergſtrøm, og Juſt.

Bergſtrøm.

Hvad er det? hvem har betalt mit Bodmeriebrev?

Merian.

Deres fulleds Ven, min gode Moſes.

Vilhelmine

(kommer ud af Lysthuſet med nogle Papirer i Haanden.)

O Gud! hvad ſkal jeg tænke om denne Mand? See hvad han har givet mig!

(leverer ſin Fader Papirerne)

Mo-

Moses.

Naa, naa! en tre, fire Acter, det er vel værd at giere sodan Stey om?

Bergstrøm.

Ædelmodige Mand! vær evig takket og belønnet for denne Handling. Men, jeg er saa lykkelig ikke at trænge til Deres Ædelmodighed.

Vilhelmine.

Hvorledes det? Bergstrøm! er du ikke trængende?

Bergstrøm.

Nei, Himlen skee Tak! jeg behøver ikke at plynøre mine Venner.

Moses.

Det er en Ulykke for mig, saa har jeg jo intet godt gjort.

Bergstrøm.

Hvad jeg har sagt om min Fattigdom, var opdigtet, og Aarsagen dertil skal jeg forklare dem siden. Jeg er i den Stand, at jeg tør vove at anholde om min Vilhelmines Haand. Hjertet har jeg dog nok i Forvejen?

Merian.

Tag hende, Bergstrøm! og vær lykkelig!

(De omfavne hinanden.)

Alle de Andre.

Til Lykke Herr Capitaine! til Lykke Jomfrue!

Vilhelmine.

O, min Fader! hvor gior De mig ikke uſigelig lykkelig!

Viger nu, I dunkle Griller!
Viger fra min glade Sjel!
See hvor Solens Straale ſpiller
Blid need paa mig fra det Høie!
Tørrer Graaden af mit Øie,
Spaaer mig varigt Held.
Herlig var min Morgenrøde!
Livets Middag ligne den!
Og min Aften ſkal jeg møde
Glad ſom en forventet Ven.
Alt, hvorpaa mit Øie ſpiller,
Idel Fryd mig foreſtiller,
Spaaer mig idel Held.
Viger da, I dunkle Griller!
Viger fra min glade Siel!

Gode ærlige Moſes! tag her Deres Gaver tilbage med ligeſaa fuldkommen Takſigelſe, ſom vi havde beholdt dem.

Merian.

Det er vel tænkt, min Datter!

Moſes.

Nei, Jungfer! man ſkulle troe, at jeg kuns havde ſchpillet en Rolle. Behever De dem ikke, nu da! ſo inviterer jeg mig til Dereſes Brellup, und

ſo

ſo maae jeg doch give Dem en Brudegave, und dertil ſchal De beholde dem.

Bergſtrøm.

Nei, beſte Ven! det gaaer ikke an. See her! (han tager et Papiir frem af ſin Lomme.) Her er Directeurernes Caution for mit Bodmeriebrev; jeg leverer den i Deres Hænder til Sikkerhed for Deres Acceptation.

Juſt.

Seer du, Birgitte! min Capitaine er en Mand, ſom har Hjertet paa det rette Sted.

Moſes.

Behold det, Berchſtrem! jeg har ſo en Hone at plukke med Dem: Hvorom ſkulde De tage Penge paa Bodmerie hos Aſcher, nær jeg doch tilbød Dem Penge da De reiſte ut?

Bergſtrøm.

Min Gud! hvor kunde jeg anmode Dem? De ſom har viiſt mig ſaamegen Godhed! Dem ſkulde jeg ihelig plage?

Moſes.

Det er ikke ſchmukt talt, Berchſtrem! heer enjank, I got Venner! jeg ſetter Jer til Dommere imellem ham og mich: Han var en Dreng paa femten Aar, da jeg var en fattig Stakkel, und kjendte ham. Jeg ſkulde været i Schlutteriet for en Baga-

tel Summa, aber hvat gjør mich ſaa Drengen? denne herſens Berchſtrem?

Bergſtrøm.

O! taal ikke om ſaadanne Drengeſtreger!

Moſes.

Jo det ſchal, ſo ſandt ſom jeg er en Menſche! herut! Han ſchtiæler ſin Schparebøsſe, hvori der var en hundrede Rigsdaler, und giver mig, und dermed ſlap jeg fra Schlutteriet.

Merian.

Det var en ærlig Streg, Bergſtrøm!

Vilhelmine.

Jeg er bange for, at jeg er dig ikke værd.

Bergſtrøm.

O Snak! — han har ærlig betalt mig den Bagatelle, og det mere end tidobbelt.

Moſes.

Wet De hvat, min Ven! De ſchienkte mig Deres hele Eiendom, und wenn De det ikke havde gjort, havde jeg maaſkee ſiddet in Schlutteriet und ſultet. Nu er jeg en rig Mand, und alt hvat jeg eger, herer paa en vis Maade Dem til. Troer De denn at en ſaadan Velgjerning kan betales met ſimple Renter?

Bergſtrøm.

Ville De dog tillade mig . . . .

Moſes.

Heer! en Ord ſo got, ſom mange. Derſom nogen af Jer got Venner nævner mig det Strunt mere, ſo kommer jeg, ſo ſandt ſom jeg er en Menneſche, ikke til Brelluppet.

Vilhelmine.

Vi faaer vel tie. — Men kommer De ſaa ogſaa virkelig?

Merian.

Vil De ſaa ogſaa ſpiſe med os hvad vi har?

Moſes.

Naa, ja . . . af alt ſchpiſer jeg vel ikke, og hvat jeg ikke maae ſchpiſe, det lader jeg paſſere forbie. Saa er der doch vel noget, ſom jeg kan nide. Saa en Rigorist er jeg ikke, at jeg ſkulde troe, at vor Herre bliver vreed, fordi jeg ſchpiſer med die Chriſten, eller wenn jeg gaaer met Pidſk in Haaret, und uden Skjeg.

Bergſtrøm.

Bravo, Bravo! Det er dog evig Skade, at forſkjellige Meeninger ſkal kunde gjøre Skilsmisſe imellem retſkafne Menneſker.

Vilhelmine.

O! hvor jeg kunde kyſſe den Mand.

Moſes (til Wilhelmine.)

Ter De vel kisſe en Jede? Jungfer!

Vil-

Vilhelmine.

Og det spørger De om? og det en Mand som De! (kysser ham.) Naar herefter nogen taler ilde om en Jøde, saa vil jeg erindre Dem, og tænke: Der er dog brave Mænd i alle Religioner.

Moses.

Gut velsigne Dem, und ver lykkelig!

Just.

Naa Birgitte! nu er det din Tid at tale.

Birgitte (til Merian.)

Naar Jomfruens Bryllup skal staae paa Sahlen, vil Herren da ikke laane Just og mig Skjenkestuen til samme Brug?

Merian.

Hænger det saaledes sammen? Jeg skal saamænd laane Jer Sahlen, Børn!

Bergstrøm.

Og jeg bekoster Jeres Bryllup.

Just.

Hurra Capitainen og hans Brud og det hele Selskab!

Merian.

Lad os nu forene os sammen i Dag! Det er saadant herligt Veir. Saa lader vi dække vores Bord her i Lysthuset, og spiser vor Aftensmad her, og drik-

drikker Moſes Skaal, og erindrer Bergſtrøms lykkelige Hjemkomſt.

Vaudeville.

Merian.

Naar Faderen kun Rigdom vælger,
Og ſine Børn for Grunker fælger,
Saa bomrer han.

Alle.

Saa bomrer han.

Merian.

Men er han klog og ſig betænker,
Før han ſit Barn i Armod ſænker,
Og man dog kalder ham Tyran,
Saa vaaſer man.

Alle.

Saa vaaſer man.

Vilhelmine.

Vil Faderen ſin Datter byde
Sig blindt i Kjerlighed at lyde,
Saa ſynder han.

Alle.

Saa ſynder han.

Vilhelmine.

Indbilder man den unge Pige,
At Faders Nei vil intet ſige,

Naar

Naar Spørgsmaal er om Ægtestand,
Saa stader man.

Alle.

Saa stader man.

Bergstrøm.

Naar Tossen os sin Troe paatvinger,
Og Fanatismens Klokke ringer,
Saa drømmer han.

Alle.

Saa drømmer han.

Bergstrøm.

Og lærer man den stygge Lære:
At Christne kuns kan ædle være,
Trods al Erfaring og Forstand,
Saa lyver man.

Alle.

Saa lyver man.

Moses.

Kan nogen en Velgjerning glemme,
Und bevæ Hjertets skiærke Skiemme,
So feiler han.

Alle.

Saa feiler han.

Moses.

Och slaaer man mich met serschildt Schtempel,
Und sætter mich som Dids Exempel,

For-

Fordie jeg er en ehrlich Mand,
So ſchlabdrer man.

Alle.

Saa ſlabdrer man.

Juſt.

O! jeg har ogſaa en Viſe at ſynge til Birgitte. Maae jeg ikke nok?

Bergſtrøm.

Syng kuns du!

Birgitte.

Tag dig i agt, hvad du tuder mig for! Du veed, at du faaer Svar.

Juſt.

O! jeg beder mangfoldig! Det faaer ikke hjelpe.
Min lille Putte! om du kan,
Saa hør andægtig paa din Mand:
Saalænge du mig troe forbliver,
Den hele Juſt jeg overgiver
Til dig, og din Barmhjertighed,
Og alt hans Gods og Rigdom med.
Men om du faaer Coquette-Nykken,
Saa blier jeg kruſet i Parykken,
Og reent forbandet plat.
Før du det veed, jeg fra dig reiſer,
Og blier maaſkee Chineſiſk Keiſer,
Og ſaa, god Nat!

Alle.

Ja ſaa, god Nat!

Birgitte.

Høistærede Herr Butterbeer!
Du er en Nar, som hver Mand seer.
Om jeg en Kurv paa dig spendeerte,
For du saa smukt moraliseerte,
Og om jeg joeg dig reent din Vei,
Mon du det da fortjente ei?
Dog see! jeg skal din Synd ei nævne;
Og vil med Ydelmod mig hævne.
Tag der min Haand Krabas!
Men dersom du din Troeskab sviger,
Og smidske tør for andre Piger,
Ja saa, god Nat!

Alle.

Ja saa, god Nat!

Alle (til Parterret.)

God roelig Nat!

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
REFERENCE DEPARTMENT

This book is under no circumstances to be taken from the Building